

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DÖNEMİNDE SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETİMİYLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DERYA EKİZ GÜNAL

BALIKESİR, 2023

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DÖNEMİNDE SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETİMİYLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DERYA EKİZ GÜNAL

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ EYUP YÜNKÜL

BALIKESİR, 2023

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında 201912519009 numaralı Derya EKİZ GÜNAL'ın hazırladığı “Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların İncelenmesi” konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 03/02/2023 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Üye (Başkan) Prof. Dr. Serhat ZAMAN

İmza

Üye (Danışman) Dr. Öğr. Üyesi Eyup YÜNKÜL

İmza

Üye Doç. Dr. Gürhan DURAK

İmza

.../.../...

Enstitü Onayı

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

03/02/2023

İmza

Derya EKİZ GÜNAL

ÖNSÖZ

Okul öncesi dönem bireyin bütün yaşamı üzerinde önemli etkileri olan bir eğitim kademesidir. Bu nedenle, gelişmiş olarak kabul edilen ülkelerin okul öncesi eğitim programlarında diğer alanların yanı sıra sosyal bilgiler ve bu ders kapsamında yer alan sosyal bilim disiplinlerine yönelik kazanımlara da yer verdikleri görülmektedir. Türkiye’de ise okul öncesi eğitim programlarında sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan sosyal bilim disiplinleriyle ilgili kazanımlara doğrudan yer verilmediği bilinmektedir. Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimini yüksek lisans tez konusu olarak belirlememin ilk nedeni Türkiye’de bu alandaki mevcut durumun ne olduğunu ortaya koyma isteğimdir. Ayrıca hem sosyal bilgiler dersi kapsamındaki tarih eğitimi hem de okul öncesi alanında eğitim aldığım için bu iki alanı kapsayacak bir çalışma yapma arzusuna sahip olmam da çalışma konusunun ortaya çıkmasındaki diğer önemli neden olmuştur.

Öncelikle yüksek lisans sürecimin her aşamasında değerli bilgilerinden ve tecrübesinden yararlandığım danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Eyup YÜNKÜL’e şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim. Ayrıca yüksek lisans ders döneminde destek ve anlayışını esirgemeyen Prof. Dr. Kemal Oğuz ER’e, değerli bilgilerini bizlerle paylaşan Doç. Dr. Ersoy TOPUZKANAMIŞ, Arş. Gör. Dr. İlker Ozan Yıldırım ve Arş. Gör. Fahrettin FİLİZ’e, yaklaşık on yıl önce kendisiyle tanıştığım, değerli zamanını defalarca aldığım hâlde bu tez sürecinde de yanımda olan Sevgili Hocam Doç. Dr. Ramazan KAYA’ya, tez savunma jürisine katılma nezaketini göstererek çalışmaya değerli katkılarda bulunan Prof. Dr. Serhat ZAMAN ve Doç. Dr. Gürhan DURAK’a ve her zaman yanımda olan aileme teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak her zaman sevgi ve sıcaklığımı hissettiğim, bu zorlu süreçte de en büyük destekçim olan canım eşime iyi ki varsın demek istiyorum.

BALIKESİR, 2023

DERYA EKİZ GÜNAL

ÖZET

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DÖNEMİNDE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİYLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

EKİZ GÜNAL, Derya

Yüksek Lisans, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Eyup YÜNKÜL

2023, 89 Sayfa

Bu çalışmada 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalar analiz edilmek istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda söz konusu yıllar arasında ilgili alanda yazılmış olan makale, yüksek lisans, doktora tezi, bildiri, kitap, kitap bölümü ve çeviri kitaptan oluşan 70 çalışma incelenmiştir. Söz konusu çalışmalara YÖK Ulusal Tez Merkezi, ERIC, ULAKBİM, Google Akademik ve Turcademy veri tabanlarında tarama yapılarak ulaşılmıştır. Ulaşılan bu çalışmalar en önemli amaç, yayın yılı, yayın türü, konu alanları, yöntem, desen, çalışma grubu, uygulama şekli, veri toplama aracı, en önemli sonuç ve en önemli öneri şeklinde oluşturulan alt problemler çerçevesinde incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinin kullanıldığı çalışmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda incelenen çalışmaların en önemli amacının sosyal bilgiler ve bu ders kapsamındaki disiplinlerin öğretiminin önemini ve yerini ortaya koymak olduğu belirlenmiştir. 2012 yılından itibaren alanda yapılan çalışma sayısında artış yaşandığı ve en fazla çalışmanın 2019 yılında yapıldığı elde edilen diğer önemli bulgular olmuştur. Ayrıca ilgili alanda en çok makale türünde çalışmalar yapıldığı, araştırmaların coğrafya konu alanında yoğunlaştığı ve daha çok nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Okul Öncesi Eğitim, Sosyal Bilgiler Eğitimi.

ABSTRACT

EXAMINATION OF STUDIES ABOUT SOCIAL STUDIES TEACHING IN THE PRESCHOOL EDUCATION PERIOD

EKİZ GÜNAL, Derya

Master Thesis, Department of Educational Sciences

Advisor: Asst. Prof. Eyup YÜNKÜL

2023, 89 pages

In this study, it was aimed to analyze the studies on social studies teaching during the pre-school education period between 1999-2022. For this purpose, were examined 70 studies consisting of articles, master's, doctoral thesis, papers, books, book chapters and translation books, which were written within the scope of social studies and history teaching during the pre-school education period between 1999-2022. The examined studies were accessed by searching the YÖK National Thesis Center, ERIC, ULAKBİM, Google Academic and Turcademy databases. Examined studies most important aim, publication year, publication type, research subject areas, research method, research design, study group of the research, application method of the research, data collection tool of the research, the most important result obtained from the research and as a result of the research, the most important suggestion put forward was examined within the framework of sub-problems. In the research, document analysis, one of the qualitative analysis methods, was used and descriptive analysis was used in the analysis of the data. As a result of the research, it has been determined that most of the studies examined aim to reveal the importance and place of teaching social studies and the disciplines that make up the subject areas. Other important findings were that there was an increase in the number of studies since 2012, and the most studies were done in 2019. In addition, it has been determined that the studies in the related field are predominantly in the type of articles, the studies are

concentrated on the subject of geography, and the qualitative research method is used the most.

Keywords: Education, Preschool Education, Social Studies Education.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problemi	5
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	8
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	8
1.6. Tanımlar	8
2. İLGİLİ ALANYAZIN	9
2.1. Kuramsal Çerçeve	9
2.2. Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Önemi	9
2.3. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	16
2.4. İlgili Araştırmalar.....	26
3. YÖNTEM.....	28
3.1. Araştırmanın Modeli	28
3.2. Araştırmanın Veri Kaynakları.....	28
3.3. Verilerin Toplanması	29
3.4. Verilerin Analizi.....	29
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik.....	30
4. BULGULAR VE YORUMLAR	31
4.1. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların En Önemli Amaçlarına Yönelik Bulgular....	31

4.2. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Yayın Yıllarına Yönelik Bulgular.	34
4.3. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Türlerine Yönelik Bulgular.....	35
4.4. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Konu Alanlarına Yönelik Bulgular.....	36
4.5. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Yönelik Bulgular.....	37
4.6 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Desenlerine Yönelik Bulgular.....	38
4.7. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Çalışma Grubuna Yönelik Bulgular.....	39
4.8. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Uygulama Şekline Yönelik Bulgular.....	40
4.9. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Yönelik Bulgular.....	40
4.10. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların En Önemli Sonuçlarına Yönelik Bulgular...	42
4.11. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların En Önemli Önerilerine Yönelik Bulgular...	44
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	47
5.1. Sonuç.....	47
5.2. Öneriler	56
KAYNAKÇA	58
EKLER.....	65
EK 1. Etik Kurul Onay Belgesi.....	65
EK 2. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmalar Konusu Kapsamında İncelenen Akademik Araştırmalar.....	66

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Çocukların Sosyal Bilgiler Ortamına İlişkin Genişleyen Farkındalığı	22

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların En Önemli Amaçları.....	31
Tablo 2. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Yayın Yılları.....	34
Tablo 3. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Türleri.....	35
Tablo 4. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Konu Alanları.....	36
Tablo 5. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Araştırma Yöntemleri.....	37
Tablo 6. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Desenleri.....	38
Tablo 7. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Çalışma Grubu.....	39
Tablo 8. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Uygulama Şekli.....	40
Tablo 9. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Veri Toplama Araçları.....	41
Tablo 10. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmalarda Elde Edilen En Önemli Sonuçlar.....	42
Tablo 11. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmalarda Belirtilen En Önemli Öneriler.....	45

KISALTMALAR LİSTESİ

CYP	: Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı
DfE	: İngiltere Eğitim Bakanlığı
ERIC	: Eğitim Kaynakları Bilgi Merkezi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
NCSS	: Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ULAKBİM	: Türkiye Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

1. GİRİŞ

En genel anlamıyla “*bireyin davranışlarında istendik değişim meydana getirme süreci*” (Ertürk, 2017, s. 13) olarak tanımlanan eğitimin en önemli amacı, toplumun sahip olduğu önemli bilgi, beceri ve değerleri yeni nesillere aktarmaktır (Senemoğlu, 2010). Bu amaç doğrultusunda bireyin doğumundan ölümüne kadar devam eden eğitim süreci aile ve sokak gibi bazı ortamlarda plansız (informal) olarak yürütülürken okullarda ise planlı (formal) olarak yerine getirilmektedir (Akyüz, 2015).

Okullarda belirli bir plan dâhilinde gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri okul öncesi dönemden başlayıp yükseköğretime kadar farklı eğitim kademelerinde devam etmektedir (Aykaç, 2014). Eğitimin planlı ve belirli bir program doğrultusunda oluşturulan ilk basamağı olan okul öncesi dönem (Katrancı, 2016), hem bireylerin ileriki yaşantıları üzerinde önemli etkilere sahip olması (Abazoğlu, Yıldırım ve Yıldızhan, 2015) hem de toplumun önemli değerlerinin genç nesillere aktarılmasını sağlaması (Bekman ve Gürlesel, 2005) nedeniyle en önemli eğitim basamaklarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenden dolayı öncelikle okul öncesi eğitim ve bu eğitimin önemi hakkında kısa bir bilgi verilmesi gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim gerek örgün gerekse de yaygın etkinlikler sayesinde toplumun bütün kesimlerine ulaştırılması istenen ve bireylerin yetişkin yaşamlarında nasıl bir kişiliğe sahip olacaklarını belirleyen hayatın ilk yıllarını kapsamaktadır (Oğuzkan ve Oral, 1987). Söz konusu yılların hangi yaşları kapsadığı ve ilgili dönemin nasıl adlandırılacağı konusunda farklı görüşler olsa da (Gülaçtı, 2014) genel olarak çocuğun doğumundan başlayıp ilkokula başladığı 0-6 yaşa (0-72 ay) kadar olan evre okul öncesi eğitim dönemi olarak adlandırılmaktadır (Başal, 2005; Choi, 2013; Çelik ve Gündoğdu, 2007). Bunun yanı sıra dönemin önemi konusunda ilgili literatürde büyük bir uzlaşının sağlandığı görülmektedir.

Bilindiği üzere okul öncesi eğitim kapsamında yer alan 0-6 yaş evresi, çocukların bedensel, sosyal ve zihinsel gelişimlerinin en hızlı yaşandığı dönemlerden

biridir (Poyraz, 2011). İnsan hayatında bu üç alanın her birinde yaşanan gelişimin kaçırılması hâlinde sonradan telafi edilmesi zor olan “kritik gelişim evreleri” yer almaktadır. Okul öncesi dönem bireylerin bedensel, sosyal ve zihinsel gelişimleri için oldukça kritik bir dönem olarak kabul edilmektedir (Şirin, 2022). Bloom’un yapmış olduğu araştırmaların zihinsel gelişimin %50’sinin 4 yaşına, %30’unun ise 4 yaşından 8 yaşına kadar oluştuğunu göstermesi (Poyraz, 2011) bu durumun en iyi örneklerinden biridir. Eğer çocuklara okul öncesi dönemde yeterli bir eğitim verilirse onların bu kritik gelişim evrelerini sağlıklı bir şekilde geçirmeleri sağlanabilmektedir. Nitekim ilgili alanda yapılan araştırmalar da okul öncesi eğitim döneminde verilen etkili bir eğitimin çocukların zihinsel kapasitelerinin ve sosyal becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Bunun yanında okul öncesi eğitim alan çocukların bu eğitim olanağını elde edemeyenlere göre daha katılımcı, uyumlu ve bir sonraki eğitim kademelerinde daha başarılı oldukları yine alandaki araştırmaların ortaya koymuş olduğu önemli sonuçlar olarak dikkat çekmektedir (Gültekin Akduman, 2012).

İnsanın bütün yaşamı boyunca kendisini nasıl algıladığı ve hayatta yaşayacağı başarı ya da başarısızlıklar üzerinde de etkili olan çocukluğun ilk yıllarının önemi, bu döneme yönelik ilginin günümüze kadar sürekli olarak artmasına neden olmuştur. Öyle ki bu ilgi, başlangıçta anneleri fabrikalarda çalışan çocukların bakımı için kurulan sığınma evlerinden günümüzdeki anaokullarına kadar süren bir gelişim yaşanmasına yol açmıştır (Kartal, 2005). Bu gelişimin bir sonucu olarak bugün dünya üzerinde yer alan birçok ülkede okul öncesi eğitim dönemi, eğitim sisteminin önemli bir kademesi olarak kabul edilmekte (Biber, 2014) ve bu alana önemli yatırımlar yapılmaktadır.

Son yıllarda okul öncesi eğitim kademesinin önemini anlayarak bu alana önemli yatırım yapan ülkelerden biri de Türkiye’dir. Aslında Türkiye’de okul öncesi eğitim büyük ölçüde Batı ülkeleriyle benzer bir gelişim süreci göstermiştir. Özellikle 20. yüzyılda yaşanan savaşlarda birçok eğitilmiş Türk erkeğinin hayatını kaybetmesi ve Türk kadınının insan gücü ihtiyacını karşılamak için çalışma hayatına girmeye başlamasıyla birlikte ülkede okul öncesi eğitim kurumlarına duyulan ihtiyaç önemli derecede artmaya başlamıştır (Oktay, 1999). Bu ihtiyaca rağmen okul öncesi eğitim son zamanlara kadar maalesef hızlı bir gelişim gösterememiştir (Akyüz, 2015). Türkiye’de özellikle 1990’lı yıllardan itibaren bu alanda önemli gelişmelerin yaşanmaya başlandığının belirtilmesi gerekmektedir. Bu gelişmelerden biri özellikle eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için okul öncesi eğitim kurumlarını hem nitelik hem

de nicelik açısından geliştirmeye yönelik çalışmaların hızlandırılması olmuştur (Koçyiğit, 2007). Millî Eğitim Bakanlığı bu çalışmalarla okul öncesi eğitim dönemini zorunlu hâle getirmek istemektedir (Biber, 2014). Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda [CYP] “erken çocukluk döneminde 5 yaşın 2023 yılında zorunlu eğitim kapsamına alınacağı, esnek zamanlı ve alternatif erken çocukluk eğitim modelleri oluşturulacağı ve bu amaç doğrultusunda ihtiyaç duyulan dersliklerin yapılacağı” (CYP, 2022, s. 238) ifadelerinin yer alması da bu amacı en kısa sürede yerine getirebilmek için gerekli yatırımların devam edeceğini göstermektedir.

Türkiye’de okul öncesi eğitim dönemine yapılmak istenen bu yatırımların en önemli amacı bu alanda gelişmiş kabul edilen ülkelerle aynı seviyelere gelmek istenmesidir. Çünkü her ne kadar son yıllarda okul, öğrenci, öğretmen ve derslik sayılarında önemli kabul edilecek bir artış yaşansa da Türkiye okul öncesi okullaşma oranı ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı açısından Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü [OECD] üyesi ülkelerin oldukça gerisinde kalmaya devam etmektedir (Aktan ve Akkutay, 2014). Türkiye’nin okul öncesi eğitim alanında okullaşma ve öğretmen sayısı dışında gelişmiş ülkelere göre eksik kaldığı hususlardan bir diğeri de bu dönemde uygulanan eğitimin içeriğiyle ilgilidir. Söz konusu ülkelerin okul öncesi öğretim programları incelendiğinde bu ülkelerin de Türkiye’de olduğu gibi programlarında bilişsel, duyuşsal, psikomotor ve öz bakım becerilerine yer verdikleri anlaşılmaktadır. Ancak bu ülkelerin Türkiye’den farklı olarak sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan tarih ve coğrafya gibi sosyal bilimler disiplinlerinin konularına da okul öncesi eğitim programlarında yer verdikleri görülmektedir (Kırtel, 2012).

Türkiye’de ise sosyal bilgiler veya bu alanda çalışmalar yapan bazı eğitimcilerin sosyokültürel olarak adlandırdığı (Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012) konulara okul öncesi eğitim programında yer verilmemektedir (Kırtel, 2012). Bu durumun en önemli nedeni ise okul öncesi dönemde yer alan çocukların başta geçmiş ve zaman olmak üzere sosyal bilgiler alanı içinde yer alan özellikle tarih disiplinine yönelik bazı kavramları öğrenemeyeceklerine yönelik bir anlayışın Türk eğitim sistemi üzerinde etkili olmasıdır (Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012). Bu anlayışın temelini ise Piaget’nin bilişsel gelişim kuramı oluşturmaktadır. Piaget ve takipçilerinin tarihsel düşünme için gerekli olan kavram ve becerilerin soyut işlemler dönemine kadar gelişmediğine yönelik görüşleri (Dilek, 2007) Türkiye’nin de dâhil olduğu birçok ülkede eğitimcileri somut işlemler ve öncesinde bulunan küçük yaştaki

çocuklara yönelik tarih içeriğinin azaltılması hatta gerekirse bu dersin tamamen kaldırılması hususunda oldukça etkilemiştir (Ata, 1999).

Ancak daha sonra hem Bruner'in tarih öğretimine de uyarlanmış olan "hangi yaşta olursa olsun herhangi bir tarih konusunun her çocuk için anlaşılır hâle getirilebileceği düşüncesi" (Ata, 1999) hem de bazı eğitimcilerin küçük yaştaki çocuklara tarih konularının öğretilebileceğine yönelik görüşleri (Egan, 1978; Egan, 1982) bu alanda bir dönüm noktasının yaşanmasına neden olmuştur. Bu dönüm noktasından sonra gelişmiş olarak kabul edilen ülkeler Piaget ve takipçilerinin savundukları gibi tarih derslerini 16 yaşından sonra başlatmayı gelecekte birer yurttaş olarak topluma katılacak olan çocuklarına kendi değerlerini kazandırmak için oldukça geç bir zaman olarak gördükleri için bu soruna bir çözüm arayışına girmişlerdir (Ata, 1999).

Örneğin söz konusu ülkelerden biri olan ve tarihle birlikte coğrafyanın da belirli kesimler tarafından soyut kavramlar içerdiğinden dolayı küçük çocuklar için "gelişimsel olarak uygun" görülmediği Amerika Birleşik Devletleri (Egan, 2010) sorunu, ilköğretim programlarına sosyal bilgiler dersini koyarak çözmüş (Ata, 1999) daha sonra da bu dersi okul öncesi dönemde de vermeye başlamıştır. Bu sayede ABD'de günümüzde sosyal bilgiler öğretimine okul öncesi eğitim döneminde başlanmakta ve öğrenciler bu alanla ilgili konularla erken yaşlarda tanışmaktadırlar (Aktın ve Dilek, 2014; Yiğit ve Sezer, 2009). Yine İngiltere'de Key Stage 1 olarak adlandırılan dönemde yer alan 5-7 yaş aralığındaki öğrencilere hem tarih hem de coğrafya içerikli konuların öğretimi yapılmaktadır (Department for Education [DfE], 2013a; 2013b). Başka bir örnek olarak Almanya'da okul öncesi eğitim dönemindeki çocuklara tarih alanıyla ilgili konular sunulmaktadır (Pamuk, 2020).

Aslında Türkiye'de son dönemde yapılan bazı çalışmalar da okul öncesi eğitim dönemindeki çocukların geçmiş algılarının farklı etkinliklerle geliştirilebileceğini (Zembat, Özdemir, Beceren, Şengül ve Ünsal, 2013; Zembat, Ünsal, Yazıcı, Kurtuluş Küçükkoğlu, Özkabak Yıldız ve Tunçeli, 2014) ve geçmiş ile zaman gibi kavramları öğrenip anlayabileceklerini (Daysal Ersoy, 2011; Kırtel, 2012) ortaya koymuştur. Ancak Piaget'nin soyut işlemler-somut işlemler dönemine yönelik anlayışı Türkiye'de etkisini devam ettirdiği için, hayatlarının doğal akışında sürekli olarak tarih gibi sosyal bilimlerle iç içe olan çocukların okullarda sosyal bilgiler / tarih alanlarına yönelik eğitim almaları maalesef ülkemizde gecikmeye devam etmektedir (Pamuk, 2020). Bu

gecikmenin olumsuz bir sonucu olarak da ülkemizde okul öncesi eğitim döneminde öğrenim görmekte olan çocuklarımız sosyal bilgiler eğitimi sayesinde edinebilecekleri ve çağımız için çok önemli olan birçok beceri ve yeterliliği kazanabilme olanağından mahrum kalmaktadırlar.

1.1. Araştırmanın Problemi

Bu çalışmada Türkiye’de okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların genel durumu ortaya konmak istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi “1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların genel eğilimleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

Alt Problemler:

Yukarıda belirtilen araştırmanın problemi doğrultusunda aşağıdaki alt problemler oluşturulmuştur.

1. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların en önemli amaçları nelerdir?
2. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların yayın yılları nelerdir?
3. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların türleri nelerdir?
4. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların konu alanları nelerdir?
5. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların araştırma yöntemleri nelerdir?
6. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların desenleri nelerdir?
7. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların çalışma grupları nelerdir?
8. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların uygulama şekilleri nelerdir?

9. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların veri toplama araçları nelerdir?
10. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların en önemli sonuçları nelerdir?
11. 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların en önemli önerileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimi ile ilgili 1999-2022 yılları arasında yazılmış olan makale, yüksek lisans ve doktora tezi, bildiri, kitap, kitap bölümü ve çeviri kitaptan oluşan 70 çalışma incelenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Okul öncesi eğitim dönemi hem bireyleri bir sonraki eğitim kademelerine başarılı bir şekilde hazırlama (MEB, 2013) hem de onlara belirli beceri ve yeterlilikler kazandırma açısından oldukça kritik olan bir eğitim kademesi olarak görülmektedir. Özellikle gelişmiş olarak nitelendirilen bazı ülkelerde bu eğitim kademesine söz konusu özelliğinden dolayı uzun zamandır önem verilmektedir. Örneğin bu ülkelerden biri olan ABD’de okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler alanıyla ilgili kazanım ve içeriklere eğitim programlarında yer verilmektedir (Kırtel, 2018). Söz konusu ülkelerin sosyal bilgiler veya sosyokültürel olarak adlandırılan bu alanın öğretimine böylesine erken yaşlarda başlamalarının en önemli nedenlerinden biri bu öğretimi ileriki yaşlara bırakılmayacak kadar önemli görmeleridir. Türkiye’de ise ne yazık ki özellikle sosyal bilgiler ve alan içerisinde yer alan bazı disiplinlerle ilgili konuların bu yaş grubuna uygun olmadığı yönündeki inanıştan dolayı (Daysal Ersoy, 2011) okul öncesi eğitim programlarında sosyal bilgilerle ilgili herhangi bir etkinlik bulunmamaktadır (Yüksek Usta, 2019).

Bu araştırmada 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan tarih, coğrafya ve ekonomi gibi disiplinlerin

öğretimiyle ilgili çalışmalar ele alınarak bu kademedeki gelişmiş olan ülkelere göre yaşanan ayrışmanın akademik ortama yansımalarının nasıl olduğu belirlenmek istenmektedir. Araştırmanın yapılmak istenmesinin bir diğer amacı da Türkiye’de okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlerin öğretimiyle ilgili yapılmış olan çalışmalarda mevcut eğilimin ne yönde olduğunu ortaya koymaktır. Böylelikle Türkiye’de okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimi üzerine yapılan araştırmalardaki genel durum belirlenerek bu alanda çalışma yapan veya çalışma yapmak isteyen araştırmacılara yol göstermek istenmiştir.

İlgili alan yazın incelendiğinde okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaları inceleyen iki çalışmanın olduğu görülmüştür. Bu çalışmalardan ilki Aktın (2019) tarafından gerçekleştirilen “Sosyal Bilgiler ve Okul Öncesi Eğitim” isimli araştırmadır. Aktın bu çalışmasında 1999-2018 yılları arasında ilgili alanda yapılan yüksek lisans tezi, doktora tezi, makale, kitap bölümü ve çeviri kitaptan oluşan 40 çalışmayı incelemiştir. Bu alandaki diğer araştırma ise Öntaş, Çarıkçı ve Arkan Sezgin’in (2021) birlikte yürüttükleri “Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersinin Okul Öncesine Yansımaları” adıyla gerçekleştirilen çalışmadır. Araştırmacılar 2010-2021 yılları arasında erken çocukluk döneminde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler alanlarına ilişkin yapılan çalışmalardan sadece hakemli dergilerde yayımlanan 14 araştırmayı ele almışlardır. Anlaşılacağı üzere her iki çalışma alana önemli katkılar sağlamış olsa da bu araştırmada 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimine yönelik olarak üretilen makale, yüksek lisans ve doktora tezi, bildiri, kitap, kitap bölümü ve çeviri kitap olmak üzere bütün yayın türlerinden toplamda 70 eser incelenmeye çalışıldığı için alana önemli bir katkı sağlayacağı umulmaktadır. Ayrıca bu inceleme kapsamında söz konusu çalışmaların en önemli amaçları, yayın yılları, türleri, araştırma yöntemleri, desenleri, çalışma grupları, uygulama şekilleri, veri toplama araçları, en önemli sonuçları ve en önemli önerileri analiz edilerek sunulduğu için çalışmanın, bu alanda araştırma yapacak kişilere okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretiminin daha ayrıntılı bir resmini sunacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

- Araştırmada eğilimleri araştırılan tüm yayın türlerinde verilerin araştırmacılar tarafından doğru ve eksiksiz sunulduğu varsayılmaktadır.
- Araştırma kapsamında 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yazılmış olan yüksek lisans, doktora tezi, makale, bildiri, kitap, kitap bölümü ve çeviri kitap türünden paylaşım izni olan çalışmaların tamamına ulaşıldığı varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırmanın verileri 1999-2022 yılları arasında yapılmış olan çalışmalarla sınırlıdır.
- İlgili alanda yapılan Türkçe ve İngilizce çalışmalarla sınırlıdır.
- YÖK veri tabanında kısıtlanmamış tez çalışmalarıyla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Okul öncesi eğitim: 0-72 ay arasındaki çocukların gelişim aşamaları ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak kendilerine uygun ortamların sunulduğu temel bir eğitim dönemidir (Zembat, Özdemir Beceren, Şengül ve Ünsal, 2013).

Sosyal bilgiler: Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlere ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi (MEB, 2005).

Sosyokültürel eğitim: Sosyal bilgiler öğretimi içinde yer alıp tarihî özelliği bulunan ve kültürümüzle ilgili olan konular “sosyokültürel”; bu konuların öğretimi ise “sosyokültürel eğitim” olarak adlandırılmaktadır (Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012).

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Araştırmanın bu bölümünde öncelikle okul öncesi eğitim dönemi ve önemi hakkında bilgi verilmiş, ardından bu dönemdeki sosyal bilgiler öğretimi konusu üzerinde durulmuş ve son olarak da alanda yapılan çalışmalara yönelik bilgiler sunulmuştur.

2.2. Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Önemi

En genel anlamıyla “*çocuğun doğumundan ilkokula başlayıncaya kadar geçen evresi ‘okul öncesi dönem’, bu dönemde ortaya konan eğitsel etkinlikler ise “okul öncesi eğitim” olarak adlandırılmaktadır*” (Oktay, 1990, s. 151). Her ne kadar bugünkü anlamıyla uygulanmamış olsa bile okul öncesi eğitim çok eski zamanlardan itibaren ele alınan ve üzerinde durulan bir konu olmuştur (Başal, 2005). Özellikle tarihsel seyir içerisinde bakıldığı zaman çocuklara erken yaşlarda eğitim verilmesi gerektiği görüşünün birçok filozof, eğitimci ve düşünür tarafından savunulduğu anlaşılmaktadır (Arslan, 2005).

Söz konusu düşünürler çocuğun eğitimine yönelik ilk düşünceleri kendi eserlerinde açıklama yoluna gitmişlerdir. Örneğin İlk Çağ düşünürlerinden Plato (Eflatun) *Republic (Cumhuriyet)* isimli eserinde bireyin erken çocukluk döneminde aldığı eğitimin onun yetişkinlik dönemindeki mesleki yetenek ve uyumu üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Aynı eserinde bireysel farklılıkları da ele alan düşünür, özellikle her çocuğun kendine özgü yeteneklerini ortaya koyabilmek için yapılması gerekenleri belirtmeye çalışmıştır (Oğuzkan ve Oral, 1987).

17. ve 18. yüzyıllara gelindiğinde Comenius, Locke ve Rousseau gibi düşünürlerin insanın doğası ve bu doğanın şekillenmesini hangi unsurların etkilediği üzerine yoğunlaştıkları gibi (Ural ve Ramazan, 2007) aynı zamanda erken çocukluk dönemindeki eğitimle ilgili bazı görüşler ortaya koydukları da görülmektedir. Örneğin

bu düşünürlerden biri olan Comenius; yaşam standardının yükselmesi için kız-erkek ve zengin-fakir ayırt edilmeksizin küçük yaşlardan itibaren eğitim alınması düşüncesinde olduğu için bir eğitim öncüsü olarak kabul edilmektedir (Oğuzkan ve Oral, 1987).

19. ve 20. yüzyıllar ise okul öncesi eğitimin kurumsallaşıp yaygınlaşmaya başladığı dönemler olarak ön plana çıkmaktadır (Arslan, 2005). Şüphesiz bunda 1800'lü yıllardaki Sanayi Devrimi'nin önemli bir etkisi olmuştur. Özellikle Batı ülkelerinde Sanayi Devrimi'yle birlikte kadınların çalışma hayatında yer almaya başlamasıyla onların çocuklarının bakımı ve eğitimine yönelik yeni kurumların oluşturulması gerekmiştir (Oktay, 1999). Bu ihtiyacı gidermek için de "çocuk bahçeleri", "çocuk yuvaları", "çocuk kulüpleri", "kreşler" ve "anaokulları" gibi kurumlar yapılmaya başlanmıştır (Akyüz, Uygun ve Kafadar, 2005).

Bu dönemde okul öncesi eğitimin şekillenmesinde İngiltere'den Owen ile İtalya'dan Maria Montessori gibi bilim insanları ve eğitimcilerinin önemli bir rolü olmuştur. Ancak bütün dünya üzerinde okul öncesi eğitim denildiğinde akla gelen ilk isim şüphesiz Froebel olmaktadır (Arslan, 2005). Okul öncesi eğitimin gerekli olduğu düşüncesinde olan Froebel, Almanya'da bu alanda çalışmalara başlayarak "Kindergarten" (Çocuk Bahçesi) adını verdiği ilk anaokulunu açmıştır (Oğuzkan ve Oral, 1987). Froebel ile birlikte Amerika'da Carl Schurs ve Amerika'da McMillan ile kardeşi Rachel de ilk okulöncesi eğitim kurumlarını açan öncüler olarak ön plana çıkmaktadırlar (Poyraz ve Dere, 2011a).

Froebel ve diğer öncülerin katkılarıyla gelişen okul öncesi eğitimin genişleyip yaygınlaşması ise 1960'lı yıllarda olmuştur. Günümüzde ise Avrupa ülkelerinde artık daha fazla sayıda çocuk okul öncesi eğitim sistemine dâhil olmaktadır. Bu ülkelerin büyük çoğunluğunda okul öncesi yaş sınırı 2 veya 3 olarak benimsendiği gibi bu dönemdeki okullaşma oranı bazı yaş gruplarında %100'e ulaşmış durumdadır (Arslan, 2005). Avrupa ülkelerinde olduğu gibi okul öncesi eğitimdeki zorunlu yaş sınırını önce 5'e ardından da 3'e çekmek ve okullaşma oranında %100'e ulaşmak hedefinde olan bir diğer ülke de Türkiye'dir. Tam da bu noktada Türkiye'de okul öncesi eğitimin gelişimi hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir.

Türkiye'de günümüzdeline benzer okul öncesi eğitim kurumlarının açılmasından önce erken çocukluk dönemindeki çocukların eğitimiyle ilgilenen bazı

kurumların olduğu bilinmektedir. “Islahhane”, “Darüleytam” ve “sıbyan mektepleri” olarak adlandırılan bu kurumlar aslında anaokulu olarak açılmamakla beraber kısmen bu görevi de yerine getirmektedirler (Akyüz, Uygun ve Kafadar, 2005). Çünkü aslında 5-6 yaşındaki çocuklara temel dinî bilgiler ile şeklen güzel yazı yazmayı öğreten bu kurumlara (Akyüz, 2011) bazı anne ve babalar daha küçük yaşlarda olan çocuklarını göndermektedirler. Bu uygulamanın amacı çocukların bir şeyler öğrenmesi değil mektepte “uslu” bir şekilde oturup vakit geçirmeleri ve annelerinin de evde rahat olmalarını sağlamaktır. Bu nedenden ötürü sıbyan mekteplerinin kısmen anaokuluna daha doğru bir ifadeyle çocuk yuvası ve kreşlere benzediğini söyleyebiliriz (Akyüz, 1997).

Türkiye’de 19. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde ülkede yaşamakta olan bazı yabancı ve azınlıkların özellikle büyük şehirlerde kendi anaokullarını açtıkları görülmektedir (Başal, 2005). Müslümanların bu türden okulları açması ise daha geç tarihlerde olmuş (Akyüz, 2011) ve bunun için 20. yüzyılın başlarının beklenmesi gerekmiştir (Oktay, 1999). 1908 tarihinde ilan edilen II. Meşrutiyet’in hemen öncesinde ve sonrasında Batı ülkelerindeki örneklerden esinlenerek günümüzdekilere benzer özel anaokulları açılmaya başlamıştır (Akyüz, Uygun ve Kafadar, 2005). Bu okulların açılmasında özellikle Batı dünyasından eğitimle ilgili görüşlerin ülkemize girmeye başlamasının da büyük etkisi olmuştur (Oktay, 1999). Öyle ki Meşrutiyet dönemindeki anaokullarında özellikle “Pestalozzi”, “Montessori” ve “Froebel” gibi eğitimcilerin yöntemleri hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu dönemde söz konusu pedagogların isimlerinin Türkiye’deki eğitimcilerin dillerinden düşmediğinin de belirtilmesi gerekmektedir (Akyüz, Uygun ve Kafadar, 2005).

Söz konusu özel anaokullarını açan eğitimcilerden biri Satı Bey’dir (Poyraz ve Dere, 2011b). Satı Bey’in açmış olduğu anaokulu, kısa bir süre sonra İstanbul’da yaşayan soylu ailelerin ayrıcalıklı bir okulu hâline gelmiştir. Öyle ki bu ailelerin çocuklarının atlar, arabalar ve uşaklarla okula geldikleri bilinmektedir (Akyüz, 1997). Bu dönemde özel okul açan diğerk bir eğitimci ise 1909’da “Çocuk Bahçesi”, 1914’te de İzmit’te “Ana Mektebi”ni açan Kâzım Nami (Duru) olmuştur (Poyraz ve Dere, 2011b). 1909’da Avusturya-Macaristan’a düzenlenen bir geziye katılan Kâzım Nami, bu bölgede çocuk bahçesi öğretmeni yetiştiren bir okulu gezmiş ve yurda döndüğünde gezip gördüğü okulun bir benzerini Osmanlı topraklarında hayata geçirmiştir (Akyüz, 1997).

Türkiye’de okul öncesi eğitim alanındaki önemli gelişmelerden bir diğeri de 1913 tarihinde Geçici İlköğretim Kanunu’nun çıkarılması olmuştur. Bu kanunla ana mektepleri ile sıbyan sınıflarının ilköğretime bağlı olduğu belirtildiği gibi ana mekteplerinin Osmanlı Devleti’nin bütün yörelerine açılacağı belirtilmiştir (Oğuzkan ve Oral, 1987). Bu kanun uygulamaya girdikten iki yıl sonra ise (1915) “Ana Mektepleri Nizamnamesi” çıkartılarak İstanbul’da anaokulları açılmaya başlanmıştır (Akyüz, 1996, 16-17’den aktaran Poyraz ve Dere, 2011b). Bu Nizamname’nin çıkarılmasından sonra ana mektepleri ve sıbyan sınıflarında görev yapacak öğretmenleri yetiştirmek için “Ana Öğretmen Okulu” açılmıştır. Dört yıl açık kalan bu okul 370 anaokulu öğretmenini mezun ettikten sonra 1919 yılında kapanmıştır (Oğuzkan ve Oral, 1987).

Ana Öğretmen Okulunun kapatılmasının en önemli nedeni olarak anaokullarının yeteri kadar açılmaması yüzünden bu kurumdan mezun olan öğretmenlerin sayısının giderek daha fazla sayıya ulaşması gösterilmektedir (Ergin, 1977). Tabii bu durumun yaşanmasında o tarihlerde ülkenin içinde bulunduğu savaş koşullarının da önemli bir etkisi olduğunun ifade edilmesi gerekmektedir. Ayrıca ülke kaynaklarının ailelerin sorumluluğu altında görülen okul öncesi eğitim dönemi yerine özellikle ilköğretim kademesi için kullanılmak istenmesi de diğeri bir önemli neden olarak görülmektedir (Oktay, 1999).

Okul öncesi eğitimin Türkiye’deki gelişimini ele alırken Millî Eğitim Şûra’larından da bahsedilmesi gerekmektedir. Örneğin IV. Millî Eğitim Şûrası okul öncesi eğitim konusunun ilk kez ele alınmasından dolayı oldukça önemli sayılmaktadır. Yine 1953’te toplanan V. Millî Eğitim Şûrası’nda da okul öncesi eğitime oldukça fazla yer verilmiştir. Bu Şûra’da anaokulu yönetmeliği ile anaokulu eğitim ve öğretim programında yapılacak değişiklikler ele alınmıştır (Ural ve Ramazan, 2007). 1981 yılında toplanan X. Millî Eğitim Şûrası’nda ise okul öncesi eğitime gereken ağırlık verilerek uygulamaya yönelik bazı öneriler dile getirilmiştir (Gürkan, 1999). Söz konusu önerilerden biri olan “*okulöncesi eğitim kurumlarının özellikle az gelişmiş bölgelerden başlamak üzere Türkçe eğitimine ağırlık verecek şekilde yaygınlaştırılması ve okulöncesi kurumların yurt düzeyine yayılması için gerekli önlemlerin alınması*” (Oktay, 1983, s. 6) oldukça dikkat çekicidir. XV. Millî Eğitim Şûrası’nda da okul öncesi eğitimin ilerleyen yıllarda en azından iki yıllık zorunlu eğitim kapsamına alınmasına yönelik çok önemli bir tavsiye kararı alınmıştır (MEB, 1998’den aktaran Oktay, 1999). Son

olarak 2021 yılında toplanan Millî Eğitim Şûrası'nda ise “beş yaş okullaşma oranının kısa vadede %100'e ulaştırılması için gerekli fiziki, beşerî ve mali imkânlar sağlanıp, 3-4 yaş için de eğitime erişim imkânları artırılmalıdır” (MEB, 2021) tavsiye kararının alındığının belirtilmesi gerekmektedir. Bu tavsiye kararından sonra daha önce de ifade edildiği üzere 2023 yılına ait Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda erken çocukluk döneminin zorunlu eğitim kapsamının alınacağı vurgulanması (CYP, 2022) okul öncesi eğitim için oldukça önemli bir adım olarak görülmektedir. Tüm bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere gerek dünya genelinde gerekse de son yıllarda Türkiye'de okul öncesi eğitim alanı giderek yaygınlaşmaktadır (Gültekin Akduman, 2012). Hatta günümüzde erken çocukluk eğitiminin toplumun bütün kesimlerine yaygınlaştırılmasının toplumsal kalkınma hedeflerinden biri hâline geldiğinin de belirtilmesi gerekmektedir (Gülaçtı, 2014). Okul öncesi eğitimin bu denli yaygınlaşıp toplumsal kalkınma hedeflerinden biri hâline gelmesinin bazı önemli nedenleri bulunmaktadır.

Öncelikle önemli teknolojik ve bilimsel gelişmelerin yaşandığı günümüz dünyasında ailelerin okul öncesi dönemdeki çocukların bütün ihtiyaçlarını yalnız başlarına giderebilmeleri artık oldukça zor görünmektedir (Oktay, 1990). Öyle ki sosyal, ekonomik ve kültürel durumları iyi olan aileler bile bu ihtiyaçları tam olarak karşılayabilme konusunda yetersiz kalabilmektedirler (Başal, 2005). Ayrıca değişen ve zorlaşan hayat şartları kadınların hem toplumdaki hem de ailedeki ekonomik rolünün değişmesine neden olmaktadır. Özellikle çocuk sahibi olan kadınlar, çalışma hayatına katıldıklarında hem çocuklarının bakımı hem de onların eğitimi için mecburen bir arayış içerisine girmektedirler (Katrancı, 2016). Herhangi bir işte çalışmayan kadınlar ise kendi geçirdikleri eğitim tecrübelerine göre çocuklarını yetiştirmeye çalışmaktadırlar. Ancak onların kendi geçmişlerine dayalı olarak edindikleri bu tecrübeler de çağdaş eğitim anlayışındaki gelişmeler ve yenilikler göz önünde bulundurulduğunda artık yetersiz olarak kabul edilmektedir (Koçyiğit, 2007). Bu nedenlerden dolayı günümüz dünyasında ailenin sunamadığı eğitim olanaklarını yerine getirmek için anneden farklı eğitimcilere gereksinim duyulmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları tam da bu noktada ailelere ihtiyaç duydukları eğitim imkânını sağlayarak önemli bir ihtiyacın giderilmesine yardımcı olmaktadır (Oktay, 1990).

Okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasının bir diğer nedeni de çocuklara eğitimde “fırsat eşitliğinin” sağlanmak istenmesidir. Toplumdaki her çocuğa erken yaşta eğitim verilmesi düşüncesinin ortaya çıkmasında okul öncesi dönemde verilen eğitimin

yalnızca çocuk ve ailesi değil toplum için de önemli kazanımlar sağlayabileceğinin anlaşılmasının önemli bir etkisi olmuştur. Ancak bütün aileler çocuklarına okul öncesi eğitim olanağı sunacak bilinç veya maddi imkâna sahip olmadığı için, her çocuğa erken yaşta bu eğitim olanağının verilebilmesi zamanla toplumların en önemli amaçlarından biri olarak görülmeye başlanmıştır (Ural ve Ramazan, 2007). Çünkü sosyoekonomik, kültürel ve çevresel olanakları yeterli olmayan bu ailelerin çocuklarına okul öncesi eğitim verilmesi daha fazla önem taşımaktadır. Bazı açılardan yeterli olanaklara sahip olmayan söz konusu ailelerin çocuklarının yeterli imkânlarla sahip olan ailelerin çocuklarıyla aynı koşullarda ilkokula başlayabilmeleri de ancak bilgi ve beceri eksikliklerinin okul öncesi eğitim döneminde giderilmesi yoluyla mümkün olabilmektedir (Gürkan, 1982; Oktay, 1983). Üstelik gerçekleştirilen bilimsel araştırmalar da olanakları kısıtlı olmasına rağmen çocukların erken yaşlarda eğitim almalarının önemini iyice ortaya koyduğu için zamanla her çocuğa eğitim olanağının verilmesi düşüncesi, “fırsat eşitliği” kavramıyla birlikte giderek daha fazla benimsenmeye başlanmıştır (Ural ve Ramazan, 2007).

Bu nedenlerin yanı sıra okul öncesi eğitimi önemli kılan, bu döneme özgü bazı hususlar da bulunmaktadır. Her şeyden önce 0-6 yaş arasındaki yılları içine alan okul öncesi eğitim dönemi, hem kişiliğin oluşup şekillenmesi hem de temel olarak kabul edilen bazı bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırılması açısından yaşamın en kritik evrelerinden biri olarak kabul edilmektedir (Gültekin Akduman, 2012). Çocuklara bu dönemde özellikle farklı etkinlik ve uygulamalarla verilecek temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların onların kişilik gelişimini ve sonraki yıllardaki öğrenim yaşantılarını olumlu etkileyebileceği de bilinmektedir (Başal, 2005). Bu dönemde etkili uygulamalar yapan okullarda öğrenim gören çocukların bilişsel, fiziksel ve sosyal açıdan olumlu gelişim evreleri geçirdikleri gibi mutlu, huzurlu ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yaşama katıldıkları anlaşılmaktadır. Tabii ki bu durum da daha sağlıklı bir toplumsal yapının oluşmasına katkı sağlamaktadır (Kol, 2014).

Bunun yanı sıra okul öncesi eğitimi önemli kılan bir diğer husus çocukları ilköğretime hazırlayıp (Daysal Ersoy, 2011) bu eğitim kademesine uyum sağlamalarına yardımcı olmasıdır (Başal, 2005). Etkili bir okul öncesi eğitimi yaşantısı geçirmekle ilkokula uyum sağlayıp başarılı olma arasında olumlu anlamda bir ilişki bulunmaktadır. Günümüz dünyasında artık birçok eğitimci de okul öncesi dönemde bu yaşantıyı geçiren çocukların bu olanağı elde edemeyenlere göre ilköğretim okullarının

beklentilerine daha iyi yanıt verdikleri düşüncesini kabul etmektedirler (Oğuzkan ve Oral, 1987). Son olarak okul öncesi eğitim, çocukların araştırma yapma, öğrenmeyi öğrenme, iletişim kurma ve karar verme gibi günümüz dünyasında oldukça değerli görülen bazı becerileri kazanmaya başladıkları bir dönem olarak kabul edildiği için de oldukça önemli olarak görülmektedir (Yiğit ve Sezer, 2009).

Tüm bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere okul öncesi dönem bireylere, ailelere ve genel olarak topluma önemli katkılar sağlayabilme potansiyeline sahip bir eğitim kademesidir (Katrancı, 2016). Ancak okul öncesi eğitimin bu katkıları sağlayabilmesinin uygulanacak eğitim programının niteliğine bağlı olduğunun da kesinlikle göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu nedenden dolayı okul öncesi eğitim programlarının çocukların bütün alanlardaki önemli gereksinimlerini karşılamaya yönelik olması önem arz etmektedir (Gültekin Akduman, 2012; Gültekin Akduman, 2016). Özellikle gelişmiş olarak nitelendirilen ülkelerin bu durumu göz önünde bulundurarak okul öncesi eğitim programlarında okuryazarlık, matematik ve fen bilimlerinin yanı sıra sosyal bilgiler alanına yönelik içerik bilgisi ile kazanım ve etkinlik örneklerine programda yer verdikleri bilinmektedir (Kırtel, 2018).

Ülkemizde ise sosyal bilgiler dersi bilindiği üzere ilkokul dördüncü sınıftan itibaren eğitim programlarında yer almaya başlamaktadır (MEB, 2018). Ancak Thomas'ın (2015) da belirttiği üzere nasıl ki matematik ve okuryazarlık alanlarının öğretimi okul öncesi eğitim döneminde başlıyor ve çocukların dördüncü sınıfa kadar gelmesi beklenmiyorsa, benzer şekilde sosyal bilgileri ele almak için de dördüncü sınıfa kadar beklenmemesi gerekmektedir. Çünkü çocukların temel tutumları ve kavramları zaten o zamana kadar şekilleneceği için dördüncü sınıf sosyal bilgiler için oldukça geç bir öğretim kademesi olacaktır. Sosyal bilgiler eğitimine tıpkı okuryazarlık, matematik ve fen bilimleri alanları gibi okul öncesi eğitim programlarının bir parçası olarak yer verilmesi çocukların erken yaşlardan itibaren içinde yaşadıkları dünyayı ve toplumu kendi deneyimleriyle anlamlandırmaları için de oldukça önemli kabul edilmektedir (Coşkun Keskin, 2016). İşte tam da bu noktada okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimi konusunun ele alınması gerekmektedir.

2.3. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimi

Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimi konusu ele alınmadan önce öncelikle sosyal bilimler ve sosyal bilgiler kavramlarının açıklanması gerekmektedir. İnsanların yaşadıkları toplumu iyi bir şekilde anlayabilmeleri, iyi vatandaşlık davranışları sergileyebilmeleri ve yaşanan değişimlere uyum sağlayabilmeleri için sosyal bilimler ve sosyal bilgiler hakkında gelişmiş bir anlayışa sahip olmaları çok önemli görülmektedir. Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler hem birbirleriyle bağlantılı hem de bazı farklılıkları olan alanlardır (Akhan ve Şimşek Çetin, 2015). Sosyal bilimler “geçmiş ve günümüz bağlamında insan ve toplumla ilgili incelemeler yapan ve belirli metodolojik ilkeler çerçevesinde bilgi üreten disiplinler bütünü” (Kabapınar, 2019, s. 2) olarak tanımlanabilir. Sosyal bilgiler ise sosyal bilimlerden alınan içeriğe göre olarak oluşturulan ünitelere dayalı bir öğretim programını ifade etmek için kullanılmaktadır (Köstüklü, 2014). Anlaşılacağı üzere sosyal bilgiler, sosyal bilimler alanında ortaya konmuş olan bilimsel bilgilerden yararlanmakta ve bu bilgileri öğretim programlarına dayalı şekilde bir ders olarak öğrencilere aktarmaktadır (Kabapınar, 2019).

Sosyal bilimler alanından alınan bilgilerin öğrencilere aktarıldığı sosyal bilgiler hem geçmişte hem de günümüzde toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için özel olarak “tasarlanmış” bir alan olarak kabul edilmektedir (Aktın, 2019b; Çulha Özbaş ve Özyılmaz Akamca, 2012; Mindes, 2005). Özellikle yirminci yüzyılın başında Amerika Birleşik Devletleri’ne değişik ülkelerden çok sayıda insanın göç etmesi ülkede çok kültürlü bir toplumsal yapının oluşmasına neden olmuştur (Bilgili, 2012). Bunun üzerine dönemin politikacıları bu insanlara okullarda iyi bir vatandaşlık eğitimi vererek onları demokratik bir toplumda yaşamaya hazır hâle getirmek istemiştir (Mindes, 2014). Eğitimi bu şekilde bir araç olarak kullanarak “yeni bir Amerikan toplumu yaratmak” amacıyla olan politikacıların yeni bir alan da tasarımları gerekmiştir. Bu gereksinimi karşılayabilmek için de tarih ve coğrafya gibi sosyal bilimlerin içeriğinden yararlanılarak bir sosyal bilgiler programı hazırlanmış ve Amerika’da yaşayanlar arasında bir vatandaşlık bilinci oluşturulmaya çalışılmıştır (Bilgili, 2012). Anlaşılacağı üzere sosyal bilgiler yirminci yüzyılda Amerikan toplumunun ihtiyaç duyduğu “iyi ve sosyal vatandaşı” yetiştirmek için özel olarak tasarlanmış (Beal, Bolick ve Martorella, 2009’dan aktaran Açıkalm, 2017) bir alan / ders olarak ortaya çıkmıştır.

Toplumların gelişmişlik seviyesi, yönetim şekli ve demokratik değerleri benimseyip benimsemedikleri gibi faktörlere göre değişmekle birlikte sosyal bilgilerin 21. yüzyılda ön plana çıkan en önemli amacı ise artık “etkili vatandaşlar” yetiştirmek olarak belirtilmektedir (Öner, 2018). Tabii burada etkili vatandaşlardan kastın demokratik süreci benimseyip geliştirecek özelliklere sahip bireyler olduğunun belirtilmesi gerekmektedir (Kabapınar, 2019). Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi [NCSS] de sosyal bilgilerin birincil amacını “birbirine bağımlı bir dünyada kültürel olarak çeşitli, demokratik bir toplumun vatandaşları olarak gençlerin kamu yararı için bilinçli ve mantıklı kararlar verme yeteneğini geliştirmelerine yardımcı olmak” (NCSS, 1994, s. 24) olarak belirterek sosyal bilgiler eğitiminin etkili bir vatandaşın yetiştirilmesine verdiği önceliğe vurgu yapmaktadır. Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere sosyal bilgiler alanı günümüzde de toplumun değişen eğitim ihtiyaçlarını karşılama amacını yerine getirmeye devam etmektedir.

Sosyal bilgiler söz konusu eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için tarih, coğrafya, ekonomi, antropoloji, sosyal psikoloji, siyaset bilimi ve yurttaşlık gibi toplumların yapısı ve insanların birlikte yaşama biçimleriyle ilgili olan birçok sosyal bilim disiplinine ait bilgileri öğrencilere sunmaktadır (Krogh ve Slentz, 2001). Sosyal bilgiler bu sayede öğrencileri günümüzde yaşanan sorunların üstesinden gelebilmek ve geleceği planlayabilmek için gerekli olan geçmişin bilgi ve anlayışıyla donatıp kendi dünyalarını anlamalarına yardımcı olmaya çalışmaktadır (NCSS, 1989). Sosyal bilgiler eğitimi bu yeterlilikleri kazandırmanın yanı sıra öğrencilerde eleştirel düşünme, problem çözme (Uçuş Güldalı, 2017), sorunları değerlendirme, düşünceye dayalı değer yargılarında bulunma ve karar verme gibi günümüzün demokratik dünyasında çok önemli görülen bazı vatandaşlık becerilerinin oluşmasına da katkı sağlamaktadır (NCSS, 1989).

Sosyal bilgilerin sağlayacağı bu katkının farkında olan bazı gelişmiş ülkeler, çocuklarının sosyal bilgilerle erken yaşlarda karşılaşmasını istemektedirler. Bu ülkelerden biri Amerika Birleşik Devletleri’dir. Amerika Birleşik Devletleri’nde sosyal bilgilere okul öncesi eğitim programlarında yer verilerek (Akhan ve Şimşek Çetin, 2015; Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012; Kırtel, 2018) dersin öğretimi bu kademedeki başlatılmaktadır (Aktın ve Dilek, 2014; NCSS, 1994; Yiğit ve Sezer, 2009). Amerika Birleşik Devletleri’nde bu kademedeki öğrenim gören çocuklara sosyal bilgiler

öğretimi yapılmasının en önemli amacı; yaşadıkları dünyayı anlayarak topluma etkin bir biçimde katılım göstermelerini sağlayabilmektir (Yiğit ve Sezer, 2009).

Amerika Birleşik Devletleri'nde okul öncesi eğitim dönemindeki geleneksel sosyal bilgiler eğitimi tarih, coğrafya, ekonomi, güncel konular ve küresel eğitim gibi insan grupları ile ilişkili beş disiplinden oluşan bir içeriğe dayalı olarak yürütülmektedir (Thomas, 2015). Bu disiplinlerden biri olan tarih, en genel anlamıyla geçmiş zamanların kaydı (U.S. Department of Education, 2014) ve anlatısı olarak tanımlanabilir (Krogh ve Slentz, 2001) Tarih, sosyal bilgiler alanı içinde her zaman için ayrıcalıklı bir yere sahip olmuştur. Bu durumun en önemli nedeni ise tarihe bir disiplin olarak ulusal kimliğin oluşturulması sorumluluğunun verilmiş olmasıdır (von Heyking, 2004). Çocuklar tarihe yüklenen bu sorumluluk sayesinde toplumlarının ortak geçmişi, önemli değerleri ve kültürel mirasları hakkında bilgi edinebilmektedirler (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015).

Tarihin üstlenmiş olduğu bu önemli misyona rağmen erken yaşlarda bir ders olarak öğretilmesi hiç de kolay değildir. Hatta tarih dersini okul öncesi dönemde ele almak genellikle öğretmenler için bir meydan okuma olarak da görülebilmektedir (Hoodless, 2008). Bu durumun yaşanmasında tarihin yakın zamana kadar genel olarak küçük çocuklar için uygun olmayan bir ders / alan olarak görülmesinin de etkisi bulunmaktadır (Cooper, 2002). Öyle ki okul öncesi eğitim alanında otuz yılın üzerinde deneyimi olan Kemple (2016) öğretmen adaylarının "*Kendim isimleri ve tarihleri hatırlayamazken küçük çocuklara nasıl tarih öğreteceğim?*" ifadeleriyle sosyal bilgiler alanı içerisinde yer alan tarih konularını öğretme konusunda korku ve çekinceler yaşadıklarını belirtmektedir. Ancak Cooper (2002) bu durumun artık yavaş yavaş değişmeye başladığını ve İngiltere'deki öğretmenlerin artık çocukların geçmişi öğrenmekten keyif aldıklarını fark ettiklerini vurgulamaktadır. Aslında öğretmenlerin bu korku ve çekincelerden tamamen kurtulması gerekmektedir. 5 yaşındaki Kristie Marie'nin büyükannesine söylediği şu sözler bu gerekliliği açıkça göstermektedir: "*Ben çok küçükken neler olduğunu bir daha anlatsana.*" "*Beni deniz kıyısına götürmüştünüz ve ben yerden bir deniz kabuğu alıp ağızıma sokmuştum!*" (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015, s. 207).

Hangimiz bu diyalogda olduğu gibi çocukların eski günlerine dair daha fazla anlatı duymak istediğine şahit olmadık ki? Aslında küçük çocuklar geçmişe bizim düşündüğümüzden daha fazla ilgi duymaktadırlar. Dün neler yaptıklarına dair anlatılar, onlar için diğer şeylerden daha fazla değerli ve önemlidir (Seefeldt, Castle

ve Falconer, 2015). Çocuklar geçmişe yönelik bu ilgilerinin yanı sıra adeta tarihin içinde dünyaya gelirler. Onların belki hiçbir anısı / belleği yoktur ama kendilerini karakterlerinden biri olmadan önce başlayan bir hikâyenin tam da ortasında bulurlar (U.S. Department of Education, 2014). Ayrıca çocuklar “eski, yeni, dün, yarın, geçen yıl, sen doğmadan önce, anne küçükken, çok uzun zaman önce, bir varmış bir yokmuş şeklinde zaman ve değişime ait birçok sözcüğü duyar ve kullanırlar (Cooper, 2002, s. 2). Üstelik çocuklar, televizyon ve filmlerde, kitaplarda, aile hikâyelerinde, arkadaşlarıyla konuşmalarında ve anma törenlerinde geçmişin birçok anlatısına şahit olurlar (Harnett, 2014). Bütün bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere aslında çocuklar okula belirli bir zaman farkındalığı ve tarihsel düşünme yeteneğiyle gelmektedirler (Cooper, 2002). İşte bu nedenlerden dolayı tarih, ABD’de okul öncesi dönemde sosyal bilgiler öğretimindeki beş disiplinden biri olarak öğrencilerin karşısına rahatlıkla çıkarılabilmektedir. Bu dönemdeki tarih öğretiminin içeriğini ise “zaman”, “değişim”, “süreklilik”, “geçmiş” ve “tatil” gibi konu ve kavramlar oluşturmaktadır (Thomas, 2015).

ABD’de okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler alanının içeriğini oluşturan bir diğer disiplin coğrafyadır. Bir yeryüzü bilimi olan coğrafya terimi “gè” (yeryüzü, dünya) ve “graphein” (yazı ve şekille anlatmak) kavramlarının bir araya gelmesi ile oluşmuştur (Doğanay, 2012). Coğrafya, dünyanın fiziksel yüzeyi, dünyanın siyasi birimlere bölünmesi, insanların fiziksel çevreleriyle olan ilişkileri, insanların dünya kaynaklarını kullanımı gibi alanlarla ilgilenmektedir (Krogh ve Slentz, 2001). Coğrafya aynı zamanda bizlere dünyada rahat bir şekilde hareket etmemiz, çevremiz hakkında akıllıca kararlar almamız ve farklı ülkelerden insanlarla daha anlamlı ilişkiler kurmamız için gerekli olan bilgileri de sunabilmektedir (Fromboluti ve Seefeldt, 1999). Üstelik coğrafya eğitim kurumlarında iyi vatandaş yetiştirme ve küresel konulara yönelik tutum kazandırma amacıyla da kullanılabilmektedir (Veisalov ve Zaman, 2016). Ancak insan yaşamı için bu denli önemli katkıları olan coğrafyanın öğretimi de tıpkı tarih gibi genellikle küçük yaştaki çocuklar için uygun görülmemektedir (Yüksek Usta ve Tezel Şahin, 2020). Ashbridge (2006) de “Okul öncesi eğitim dönemindeki çocuklara coğrafya öğretmenin ne anlamı var? Onlar buranın nerede olduğunu bile bilmiyorlar!” gibi sözleri hem okul öncesi öğretmenlerinden hem de üniversitede görev yapan öğretim görevlilerinden duyduğunu belirterek, coğrafyanın birçok insan için çocukluğun ilk yıllarında yüksek önceliğe sahip olan bir alan gibi görünmediğini belirtmektedir. Ancak tarihe olduğu

gibi çocukların coğrafyaya karşı da doğal bir ilgisi bulunmaktadır. Kumda oynayan bir grup çocuğu izlemek bile bu ilgiyi anlayabilmemize yardımcı olabilir. Bir çocuk arabası için yollar yaparken, diğeri cadde boyunca evler inşa eder, üçüncüsü bir çukur açar ve toprağı bir tepe oluşturmak için kullanır ve daha sonra da bir göl yapmak için deliğe suyu boşaltır (U.S. Department of Education, 2014).

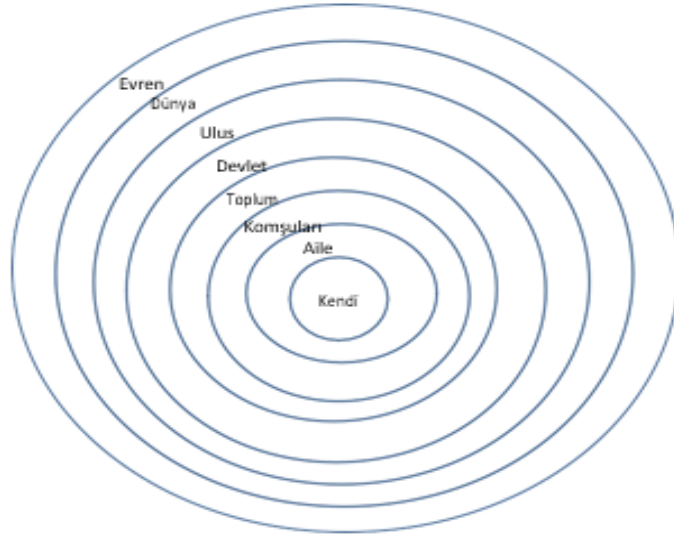
Çocuklarda coğrafyaya yönelik bu ilginin yanında erken yaşlardan itibaren kendilerini çevreleyen dünyayı tanıyıp anlamaya yönelik ilk merakları da oluşmaya başlar (Özbek Ayaz, Güleç ve Özkan Kılıç, 2018). Çocuklar, doğuştan getirdikleri bu merak duygusu ve keşfetme isteklerinden dolayı bir nevi “doğal coğrafyacılar” olarak da nitelendirilebilir (Can Yaşar, İnal, Uyanık ve Yazıcı, 2012). Üstelik çocuklar her gün oynadıkları oyunlar ve yaşadıkları deneyimler sayesinde farkında olmadan ileriki yaşlardaki coğrafya öğrenimleri için bir temel oluşturmaya başlarlar (Özbek Ayaz, Güleç ve Arcagök, 2018). Küçük çocukların öğrenmelerinde deneyimlerin ve oyunun önemli bir rolü bulunmaktadır. Onlar koşar, zıplar, tırmanır, hayalî oyunlar oynar ve milyonlarca soru sorarlar. Günlük yürüyüşleri sırasında insanların dünya ile olan ilişkilerini, çevreyi nasıl değiştirdiklerini ve iklimin bir yerleşim yerinin karakterini nasıl etkilediğini yavaş yavaş anlamaya başlarlar (Fromboluti ve Seefeldt, 1999). İşte çocuklar tüm bu deneyimler sonucunda okullara geniş bir coğrafi bilgi, beceri, kavram ve anlayış yelpazesine gelirler (Ashbridge, 2006). Gerçekten de çocuklar bu dönemde, yaşadıkları dünyayı keşfedebilme ve anlayabilme becerilerini kazanmaya hazırdırlar (Çomak, 2020). Bu durumun farkında olan ABD’de okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında çocuklara “dünya”, “yön”, “konum”, “bölgeler” ve “haritalar” gibi coğrafi kavram ve konularla ilgili bir eğitim içeriğı sunulmaktadır (Thomas, 2015).

ABD’de okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında öğretimi yapılan diğeri bir disiplin ise ekonomidir. Ekonomi, en genel anlamıyla ürün ve hizmetlerin nasıl üretilip dağıtıldığını konu edinen bir çalışma alanı olarak tanımlanabilir (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015). İnsanoğlunun her zaman için dünyada sınırlı miktarda bulunan kaynakları kullanarak karşılamağı gereken ihtiyaç ve istekleri vardır. İşte ekonomi aynı zamanda insanların söz konusu ihtiyaç ve isteklerini mevcut kaynaklarla karşılayabilmek için ortaya koyduğu model ve sistemleri de inceler (Krogh ve Slentz, 2001). Holden ve arkadaşları (2009’dan aktaran Yüksek Usta ve Tezel Şahin, 2020) hem okul öncesi dönemdeki çocukların matematiksel işlem

yetenekleri yeterince gelişmediği hem de para kazanmak, harcamak ve biriktirmek amacıyla bir finans kuruluşundan yararlanma deneyimleri olmadığı için onların para kavramını daha büyük çocukların anladığı şekilde kavrayamayacaklarını belirtmektedirler. Ancak aslında çocuklar günlük hayatlarında sürekli olarak ekonomi kavramlarıyla karşılaşmaktadırlar. Örneğin onlar anne ve babalarının aldıkları bazı ürünler karşılığında para ödediklerini gördükleri gibi kendileri de para vermek isteyip bu sürecin bir parçası olurlar. Çocuklar ayrıca kendilerine verilen parayı bir hediye olarak düşünürler ve bazen de onları bankada biriktirebilirler (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015). Anlaşılacağı üzere çocuklar para ve ekonomi konularına o kadar da yabancı değildir. Hatta ekonomiyle ilgili kavramlar markette alışveriş arabasına oturacak kadar büyüdükleri andan itibaren çocukların hayatlarının bir parçası hâline gelebilmektedir (Krogh ve Slentz, 2001). Ayrıca çocukların bazı ekonomik kavramların farkında olduklarını onlar oyun oynarken de gözlemleyebiliriz. Örneğin bir mağazada alışveriş yapar gibi davrandıkları oyunlarda beğendikleri ürünleri satın alabilmek için parayı ve ekonomi alanına ait diğer kavramları kullanabilirler (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015). ABD’de çocukların bu özellikleri de göz önünde bulundurularak ekonomi içeriği “istekler ve ihtiyaçlar”, “onsuz yapmak” ve “para” konularındaki bilgilere dayalı olarak oluşturulmaktadır (Thomas, 2015).

Sosyal bilgiler alanını oluşturan bir diğer disiplin olan güncel olayların içeriğini gazetede, televizyonda, ailede ve toplumda ilgi duyulan güncel konular oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler içeriğindeki son disiplin olan uluslararası ve küresel eğitimin içeriği ise bir çocuğun önceden edindiği geniş bir bilgi yelpazesinden yararlanılarak oluşturulmaktadır. Bu disiplin kapsamında okul öncesi dönemde yer alan çocukların gelişimsel seviyelerine uygun olarak içerik; farklı ülkelerde yaşayan “çocuklar”, dünyanın dört bir yanındaki “aileler” ve insanlar arasındaki “benzerlikler” gibi konuları kapsamaktadır (Thomas, 2015). Ancak tam da burada önemli bir hususun belirtilmesi gerekmektedir. Bu beş disiplin alanı çocuğun “ben”, “bana” ve “kendim” algıları ile doğrudan ilişkilidir (Naylor ve Diem, 2001, s. 81’den aktaran Aktın, 2019b). Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler içeriğindeki bu beş disiplinde çocuk önce kendini öğrenir. Çünkü benmerkezcilik, erken çocukluktaki tüm öğretim alanlarının başlangıç noktasıdır. Daha sonra öğrenme, her biri doğrudan çocukların bana, kendim ve beniyle bağlantılı olan sekiz farkındalık çevrelerine doğru genişler.

Söz konusu farkındalık çevreleri Şekil 1’de görüldüğü üzere kendisi, aile, mahalle, topluluk, devlet, ulus, dünya ve evren şeklinde genişlemektedir (Thomas, 2015).

Şekil 1: Çocukların sosyal bilgiler ortamına ilişkin genişleyen farkındalığı
(Thomas, 2015, s. 329).

Dünya üzerindeki ülkeler okul öncesi dönemde yer alan çocuklara yönelik sosyal bilim öğretiminde farklı uygulamalar yapabilmektedirler. Yukarıda verilen bilgilerden de anlaşılacağı üzere Amerika Birleşik Devletleri’nin bu konudaki tercihi çocuklara ilk yıllardan itibaren “sosyal bilgiler” adı altında bir dersin öğretimi yönünde olmuştur (Kabapınar, 2019). İngiltere’de ise sosyal bilgiler isimli bir öğretim programı olmadığı için okul öncesi eğitim döneminde yer alan çocuklara bu ders kapsamındaki tarih ve coğrafya gibi disiplinler ayrı ayrı okutulmaktadır. İngiltere’de Key Stage 1 olarak adlandırılan ve 5-7 yaş aralığındaki öğrencilere yönelik oluşturulan tarih eğitiminin ilk amacı; öğrencilerin zamanın geçişiyle ilgili yaygın sözcükleri ve deyimleri kullanarak geçmişe dair bir farkındalık geliştirebilmelerini sağlamaktır. Bu yaş kuşağına yönelik tarih eğitiminin bir diğer amacı da öğrencilerin incelemiş oldukları kişi ve olayların kronolojik bir çerçevede nereye yerleştiğinin farkına varmalarına yardımcı olmaktır. Öğrencilerin farklı dönemlerdeki yaşam biçimleri arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları tespit edebilmeleri ise İngiltere’de okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik tarih eğitiminin son amacı olarak dikkat çekmektedir (DfE, 2013a). İngiltere’deki tarih öğretiminin özellikle zamana yönelik amaçları okul öncesi dönemdeki çocuklar için oldukça iddialı görünebilir. Ancak İngiltere bu dönemdeki çocuklara yönelik tarih eğitimi alanındaki çalışmalarıyla bilinen Harnett,

asında çocukların gelişmekte olan bir zaman algıları olduğunu belirtmektedir (Erol şahin, 2020). Yine İngiltere’de bu yaş kuşağına yönelik tarih öğretimi konusunda akla ilk gelen isimlerden biri olan Cooper da, eğer öğretmenler zaman kavramının gelişimini iyi bir şekilde planlayabilirlerse çocukların karmaşıklaşan zamana ait kavramları, özellikle de kronolojiyi anlayabileceğini ifade etmektedir (Doğan, 2019). İngiltere’de bu amaçlar doğrultusunda öğrencilere bilgi sunulan önemli konu başlıkları ise; yakın zamanda meydana geldiği için henüz hafızalarda taze olan değişiklikler, ulusal veya küresel olarak önemli görölen gelişmeler ve geçmişte ulusal ya da uluslararası alanda önemli başarılar katkıda bulunan kişilerin yaşamları olarak belirtilmektedir (DfE, 2013a).

İngiltere’de Key Stage 1 döneminde öğretimi yapılan diğer bir sosyal bilim disiplini coğrafyadır. Bu ölkede okul öncesi eğitim dönemindeki coğrafya eğitiminin en önemli amaçlarından biri öğrencilerin dünya, Birleşik Krallık ve yaşamış oldukları yerler hakkında bilgilerinin artmasını sağlamak olarak belirtilmektedir. Öğrencilerin beşeri ve fiziki coğrafya ile ilgili kavramları anlamalarını ve konum farkındalıklarını geliştirmek için coğrafi becerileri kullanmaya başlamalarını sağlamak da coğrafya disipliniyle ilgili belirtilen diğer önemli amaçlar olarak ifade edilmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda öğrencilere öğretilmek istenen önemli konu başlıkları ise “konum bilgisi”, “yer bilgisi”, “beşeri ve fiziki coğrafya” ile “coğrafi beceriler ve alan çalışması” şeklinde açıklanmaktadır (DfE, 2013b).

Göröldüğu üzere ABD ve İngiltere gibi gelişmiş ölkelerde okul öncesi eğitim döneminde yer alan öğrencilere sosyal bilgiler veya bu ders kapsamında yer alan tarih ve coğrafya gibi sosyal bilim disiplinlere yönelik bir öğretim olanağı sunulmaktadır. Öte yandan Türkiye’deki duruma bakıldığında okul öncesi eğitim programlarında sosyal bilgiler veya alanda çalışmalar yapan bazı eğitimcilerce tarih, sosyoloji, coğrafya, ekonomi ve sosyoloji gibi toplum ve kültürle ilgili olan disiplinlerin eğitimi için kullanılan sosyokültürel (Coşkun Keskin, 2016; Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012; Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016; Kırtel, 2012; Kırtel, 2018; Kırtel ve Yüceer, 2019) konulara yer verilmediği görölmektedir (Akhan ve şimşek Çetin, 2015; Aktın, 2014; Aktın, 2019a; Aktın, 2019b; Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016; Daysal Ersoy, 2011; Kırtel, 2012; Kırtel, 2018; Yüksek Usta, 2019; Zembat vd., 2013). Ayrıca okul öncesi eğitim programında sosyal bilgiler veya sosyal bilimler disiplinlerine yönelik herhangi bir etkinlik alanına yer verilmediğinin (Öner, 2018) sadece bilişsel ve sosyal

duygusal gelişim alanlarındaki bazı kazanımların sosyal bilgilerle ilişkili olduğunun belirtilmesi gerekmektedir (Akhan ve Şimşek Çetin, 2015; Aktın, 2019b; Aktın ve Dilek, 2014; MEB, 2013). Bu durumun bir sonucu olarak da her ne kadar sosyal bilgiler dersi içeriğinde yer alan tarih, coğrafya ve yurttaşlık gibi alanların öğretimine hayat bilgisi adı altında ilköğretimin ilk üç yılında yer verilse de (Kabapınar, 2019) öğrenciler sosyal bilgiler dersi ile ilk kez ilköğretimin 4. sınıfında karşılaşabilmektedirler.

Sosyal bilgiler eğitiminin bu kadar geç başlamasının en önemli nedeni ise okul öncesi dönemde yer alan çocukların başta geçmiş ve zaman olmak üzere bu ders kapsamında yer alan özellikle tarih disiplinine yönelik bazı kavramları öğrenemeyeceklerine yönelik bir anlayışın Türkiye’de etkili olmasıdır (Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012). Bu anlayışın bir sonucu olarak okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler ve bu ders kapsamında yer alan disiplinlerin öğretimini yapılamayacağı düşüncesi ülkemizde etkisini sürdürmeye devam ettirmektedir (Kırtel, 2012). Ancak bu olumsuz anlayışın aksine Türkiye’de özellikle son zamanlarda yapılan bazı araştırmaların sonuçları uygun etkinlikler yoluyla okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler eğitiminin gerçekleştirilebileceğini ortaya koymaktadır (Aktın, 2014; Aktın, 2017; Aktın, 2019b; Aktın ve Dilek, 2016; Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012; Coşkun Keskin ve Daysal Ersoy, 2012; Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016; Kırtel, 2012; Kırtel, 2018; Zembat vd., 2013; Zembat, vd., 2014). Bu uygunluğun yanında sosyal bilgiler öğretiminin okul öncesi eğitim döneminde verilmesinin kişisel ve toplumsal açıdan birçok kazanım sağlama potansiyeli de bulunmaktadır.

Bilindiği üzere Türkiye’de gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin en önemli amaçlarından biri de demokratik bir toplum yapısının sürdürülebilmesi için gerekli olan tüm bilgi ve davranış örneklerinin vatandaşlarca benimsenmesini sağlamaktır (MEB, 1973). Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi’nin ABD özelinde belirttiği gibi bizler de Türkiye’de yarının gençleri olacak çocuklarımızın “...gerçekten demokratik değerleri devam ettirmeleri için aktif ve sorumlu vatandaşlar olmalarını istiyorsak erken çocukluk yıllarındaki sosyal bilgiler eğitimi çok önemlidir” (NCSS, 1989, s. 14). Çünkü küçük çocuklar sınıflarında oluşturulan küçük demokrasilere katılarak iyi birer vatandaş olabilmeleri için gerekli olan bilgi, beceri ve davranış örneklerini kazanırlar. Sosyal bilimler disiplinlerinin harmanlandığı bir ders olan sosyal bilgiler bu amacı

gerçekleştirmek için oldukça uygundur (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015). Çünkü bu ders kapsamında para, yönetim, aile yaşamı ve ulaşım konularında bilgi alıp gerekli incelemeleri yapan çocuklar vatandaşlık sorumluk ve bilincini kazanmaya başlarlar (Yiğit ve Sezer, 2009). Ayrıca okul öncesi dönemde gerçekleştirilen sosyal bilgiler eğitiminin bir amacı da öğrencilerin sosyalleşmesine yardımcı olmaktır. Öğrencilere bu amaç doğrultusunda katılacakları bütün sosyal ortamlara uyum sağlamaları için gerekli olan bilgi, beceri ve davranış örnekleri bu kademedeki gösterilmeye çalışılır. Bu nedenden dolayı okul öncesi eğitim döneminde etkili bir sosyal bilgiler eğitimi yapılması, öğrencilerin gelecekteki yaşamlarında demokratik değerlere uygun sosyal davranış örnekleri sergilemelerine katkıda bulunur (Coşkun Keskin, 2016).

Ayrıca okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimi yapılması öğrencilere içinde buldukları dünyayı anlamlandırarak kendi kararlarını verebilme (Kırtel, 2018; Kırtel ve Yüceer, 2019), eleştirel düşünebilme, neden-sonuç ilişkisi kurabilme, farklı kültürlerden haberdar olabilme (Kırtel, 2018), geçmişlerini sorgulayarak gelecekleri için bir temel oluşturabilme (Kırtel, 2012), bağımsız hareket edebilme, sorumluluk duygusu geliştirebilme ve başkalarına saygı duyabilme (Jackman, 2001) gibi birçok beceri ve yeterliliği de kazandırabilmektedir. Bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretiminin yapılması öğrencilere günümüz dünyasında çok önemli olarak görülen bazı beceri ve yeterlilikleri kazandırabilmektedir. Buna rağmen daha önce de belirtildiği üzere Türkiye’de sosyal bilgiler öğretimi ilköğretim 4. sınıfta başlamakta ve ortaöğretim kademesinde de verilmeye devam etmektedir. Ancak öğrencilerin sosyal bilgiler öğretimine olan ihtiyacının yalnızca belli eğitim kademeleri ile sınırlandırılmayacak kadar önemli olduğunun göz ardı edilmemesi gerekmektedir (Öner, 2018). Çünkü öğrencilerin sosyal bilgilere ihtiyacı kendilerini tanıma ve çevresini anlamlandırmaya başlamalarıyla birlikte ortaya çıkmaktadır. Bu nedenden dolayı okul öncesi eğitim dönemi sosyal bilgiler öğretimine en fazla ihtiyaç duyulan eğitim kademelerinden biridir (Öner ve Yiğit, 2021). Aslında Türkiye’nin bu konuda geçmişten gelen önemli bir tecrübesi de bulunmaktadır. Türk eğitim tarihinde okul öncesi öğretmeni yetiştiren ilk kurum olan Ana Muallime Mektebi’nin sosyal bilgiler alanı içinde yer alan tarih ve coğrafya disiplinlerine bir ders olarak eğitim programında yer verdiği görülmektedir (Güler ve Öztürk, 2003).

Tüm bu bilgilerden anlaşılacağı üzere bu alanda hem kendi tarihî geleneğinin hem de iyi uygulamalar yapan ülkelerin deneyimlerinin olması (Akhan ve Şimşek Çetin, 2015) Türkiye’ye okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimi yapılması için önemli bir fırsat sunmaktadır. Ayrıca unutulmamalıdır ki günümüz dünyasında öğrencilerin temel vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirmeleri tarih, coğrafya, ekonomi, güncel olaylar ve küresel ilişkiler alanlarında bilgi sahibi olmalarına bağlıdır (Seefeldt, Castle ve Falconer, 2015). Bu nedenden dolayı da okul öncesi gibi bireyin gelecekteki yaşantısı için çok önemli olan bir dönemde öğrencilere sosyal bilgiler eğitimi vermek artık bir seçenek değil zorunluluk olarak görülmelidir (Akhan ve Şimşek Çetin, 2015).

2.4. İlgili Araştırmalar

Alanda bu konuda yapılan ilk çalışma Aktın (2019) tarafından gerçekleştirilen “Sosyal Bilgiler ve Okul Öncesi Eğitim” isimli çalışmadır. Çalışma kapsamında 1999-2018 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde yapılan yüksek lisans, doktora tezi, bildiri, makale, kitap bölümü ve çeviri kitaptan oluşan 40 çalışma ele alınarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda 2012 yılından itibaren okul öncesi dönemde sosyal bilgiler öğretimine yönelik yapılan çalışmalarda artış yaşandığı, ilgili alanda en fazla çalışmanın sırasıyla coğrafya eğitimi, tarih eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi alanında yapıldığı ve küresel eğitim ile ekonomi eğitimiyle ilgili çalışmaların istenilen düzeyde olmadığı gibi önemli bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca ilgili alanda sosyal bilgiler eğitimi kapsamında yazılan makale ve kitap bölümlerinde genel olarak okul öncesi dönemde bu türden eğitimin amacı, uygulanıp uygulanamayacağı ve öneminin ortaya konmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. Yine okul öncesi eğitim döneminde tarih eğitimiye yönelik çalışmalarda zaman ve mekân kavramının küçük çocuklara öğretilmesine ilişkin etkinlik temelli araştırmalar ile kronolojik düşünme becerilerini (zaman, geçmiş, değişim ve süreklilik kavramlarını içeren) geliştirici uygulamalı çalışmalar (müze gezileri, sınıf içi drama, resim çizimleri, kronolojik sıralama vb.) yapıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Son olarak okul öncesi dönemde coğrafya eğitimiye yönelik akademik çalışmaların ise genel olarak çocukların mekânsal becerilerini tespit edip geliştirme ile mekânsal kavram ve konum ilişkilerini kavramalarını sağlamaya yönelik olduğu görülmüştür.

Bu alandaki ikinci araştırma Öntaş, arıkcı ve Arkan Sezgin'in (2021) birlikte gerçekleştirdikleri "Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersinin Okul Öncesine Yansımaları" isimli çalışmadır. Öntaş ve arkadaşları bu çalışmalarında 2010-2021 yılları arasında erken çocukluk döneminde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler alanlarında gerçekleştirilip hakemli dergilerde yayımlanan 14 makaleyi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda en fazla makalenin 2017 yılında yapıldığı, makale yazarlarının uzmanlık alanlarının sosyal bilgiler ve okul öncesi eğitim alanlarında yoğunlaştığı, genellikle sosyal bilimler alanının çalışıldığı ve çalışmalarda ağırlıklı olarak nitel araştırma yöntemlerinin benimsendiği bulgularına ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmada kullanılan veri kaynakları, verilerin analizi ile verilerin geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak için yapılan çalışmalar hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaları incelemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma nitel bir anlayışla tasarlanıp yürütülmüştür. Bilindiği üzere nitel araştırmaların büyük çoğunluğu doğrudan insanlarla gerçekleştirilse de bazı nitel araştırmacılar çalışmalarında çeşitli metinsel yöntemlere de yer verebilirler (Given, 2021). Bu araştırma söz konusu yöntemlerinden biri olan doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalarda doküman analizinden diğer veri toplama tekniklerini tamamlamak için yararlanıldığı gibi (Kıral, 2020) başlı başına bir yöntem olarak da kullanılabilir (Özkan, 2022).

Doküman incelemelerinde araştırmacılar çalışmaları için gerekli olan bilgilerin yer aldığı yazılı materyallerin analizine yoğunlaşırlar. Ayrıca bu tür çalışmalarda hangi dokümanların veri kaynağı olarak kullanılacağı araştırmanın problem durumuna göre değişiklik gösterebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Örneğin eğitim alanında çalışmalar yürüten araştırmacıların herhangi bir konuda belirli bir zaman aralığında yapılmış olan tez, kitap ve makale gibi eserleri analiz ederek ihtiyaç duydukları bilgileri elde etmesi mümkün olabilmektedir (Sak, Sak, Şendil ve Nas, 2021).

3.2. Araştırmanın Veri Kaynakları

Araştırma 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Araştırmanın veri kaynaklarını YÖK Ulusal Tez Merkezi, ERIC, ULAKBİM, Google Akademik ve Turcademy veri tabanlarında “okul öncesi / preschool”, “erken çocukluk / early childhood”, “eğitim / education”, “sosyal bilgiler / social studies” “tarih / history”,

“coğrafya / geography”, “ekonomi / economy” ve “vatandaşlık / citizenship” anahtar ifadeleriyle ulaşılan 66 ve basılı olarak elde edilen 4 olmak üzere toplamda 70 çalışma oluşturmaktadır. Söz konusu 70 çalışmanın 40’ı makale, 11’i yüksek lisans tezi, 7’si bildiri, 5’i doktora tezi, 4’ü kitap bölümü, 2’si kitap ve 1’i de çeviri kitap türündedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada yer alacak çalışmaların belirlenmesinde YÖK Ulusal Tez Merkezi, ERIC, ULAKBİM, Google Akademik ve Turcademy veri tabanlarına anahtar kelime olarak “okul öncesi / preschool”, “erken çocukluk / early childhood”, “eğitim / education”, “sosyal bilgiler / social studies” “tarih / history”, “coğrafya / geography”, “ekonomi / economy” ve “vatandaşlık / citizenship” yazılarak tarama yapılmıştır. İncelenen çalışmaların Türkiye’de yapılmış olmasına, çalışmaların başlık ve / veya anahtar kelimelerinde “okul öncesi”, “erken çocukluk”, “eğitim”, “sosyal bilgiler” “tarih”, “coğrafya”, “ekonomi” ve “vatandaşlık” kelimelerinin yer almasına dikkat edilmiştir. Araştırma kapsamına dâhil edilecek çalışmalar için son tarih ise 31 Aralık 2022 olarak belirlenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yönteminden faydalanılmıştır. Betimsel analizde temel amaç, araştırma sonucunda ulaşılan verileri önceden belirlenmiş olan temalar doğrultusunda özetleyip yorumlamaktır. Bu amaçla elde edilen veriler ilk aşamada sistematik ve açık bir şekilde betimlenir. Ardından söz konusu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, sebep-sonuç ilişkileri incelenerek bazı sonuçlara ulaşılmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu çalışmada da öncelikle araştırmanın en önemli amacı, yayın yılı, yayın türü, araştırmanın konu alanları, araştırmanın yöntemi, araştırmanın deseni, araştırmanın çalışma grubu, araştırmanın uygulama şekli, araştırmanın veri toplama aracı / araçları, araştırmadan elde edilen en önemli sonuç ve araştırma sonucunda ileri sürülen en önemli öneri şeklinde 11 tema belirlenmiştir. Ardından elde edilen 70 araştırma ilk önce A1, A2...A70 şeklinde kodlanmıştır. Ardından Excel dosyasına belirlenen 11

tema yazılmış söz konusu araştırmalar okunarak gerekli bilgiler Excel programına yazılmıştır. Daha sonra okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili ulaşılan 70 çalışma bu temalar doğrultusunda incelenerek veriler işlenmiştir. Son olarak verilerin işlenmesiyle elde edilen bulgular yorumlanarak frekans ve yüzdeleri ile birlikte tablolar hâlinde sunumu yapılmıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Bütün bilim dallarında gerçekleştirilen araştırmalar için elde edilen bilgilerin geçerli ve güvenilir olması çok önemlidir. Bu nedenden dolayı geçerlik ve güvenilirlik, bir araştırmanın bütün aşamalarında araştırmacılar tarafından göz önünde bulundurulması gereken önemli kaygılardır (Merriam, 2013). Bu araştırmada da çalışmanın konusunun belirlenmesinden sonra hem araştırma konusu hem de nitel araştırma yaklaşımı hakkında uzmanlığa sahip olan iki alan eğitimcisiinden çalışmanın bütün aşamalarında görüş alınmıştır. Araştırmacı söz konusu iki alan eğitimcisiyle düzenli olarak toplantılar yapmıştır. Bu toplantılarda araştırmacı topladığı verileri, verilerin analizini ve ulaştığı sonuçları göstererek süreci birlikte değerlendirmişlerdir (Yıldırım ve şimşek, 2013).

Ayrıca araştırmanın verilerinin analizinde araştırmacı ve nitel araştırma alanında 10 yılın üzerinde deneyime sahip olan bir alan eğitimcisi birlikte yer almışlardır. Araştırmacı ve alan eğitimcisi analizin ilk safhalarında bireysel çalışmış, daha sonra ise bir araya gelerek görüş birliği ve görüş ayrılığı yaşadıkları noktalar üzerinde görüş alışverişinde bulunmuşlardır. Bu ilk toplantının ardından analizlerine bireysel olarak devam eden araştırmacılar çalışmanın sonuna doğru tekrar toplanarak görüş birliği ve ayrılığı yaşadıkları hususlarda uzlaşmaya varmışlardır (Bkz. Miles ve Huberman, 2015). Araştırmacıların analizinin güvenilirlik yüzdesi, Miles ve Huberman'ın (2015) belirtmiş oldukları güvenilirlik formülüne göre (Güvenirlik = Görüş Birliği/Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) %90,5 olarak bulunmuştur.

Son olarak araştırma konusu belirlendikten sonra çalışmanın başlangıcından sonuna kadar yapılan her şeyin detaylı bir şekilde kaydedildiği bir not defteri oluşturulmuştur. Bu not defterinde verilerin toplanma şekli, temaların nasıl belirlendiği, analizin nasıl yapıldığı gibi hususlara yer verilmiş ve araştırmanın yöntem kısmında bu bilgilerden bahsedilmiştir (Merriam, 2013).

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, problem ve alt problemler doğrultusunda incelenen çalışmalardan elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bulgular frekans ve yüzdeleriyle birlikte tablolar hâlinde sunularak yorumlanmıştır. Ancak bazı tablolarda (araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları) birden fazla desen / çalışma grubu / araç işe koşulduğu için ilgili tablolardaki frekans sayısının incelenen toplam araştırma sayısına işaret etmediğinin belirtilmesi gerekmektedir. Ayrıca YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan bazı çalışmaların tamamına erişim izni verilmediği için bu araştırmaların sadece özet bölümünde yer alan bilgilerden yararlanılmıştır. Bu çalışmaların özet bölümlerinde araştırmamızın alt problemlerine yönelik bazı bilgilere yer verilmediği için de bazı tablolarda söz konusu çalışmaların ulaşılamayan kategorisine eklendiğinin belirtilmesi gerekmektedir.

4.1. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların En Önemli Amaçları

Araştırma kapsamında ilk olarak 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda belirtilen en önemli amaçlar belirlenmiş ve aşağıda Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların En Önemli Amaçları

Amaçlar	f	%
Sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlerin öğretiminin önemini ve yerini ortaya koyma	23	33
Sosyokültürel eğitimin uygulanabilirliğini ve öğrencilere kazandıracağı yeterlilikleri ortaya koyma	10	14

Tablo 1- devamı

Öğrencilere çeşitli uygulama, program ve etkinliklerle zaman ve mekân kavramlarını kazandırma	6	9
Mekânsal ve harita okuma becerilerini belirleme ve geliştirme	4	6
Farklı ülkelerde bu alanda yapılan öğretim uygulamaları hakkında bilgi verme	3	4
Öğrencilerin imgelem becerilerini geliştirme	3	4
Çeşitli yaklaşım ve uygulamaların öğrencilerin bilgi ve beceri seviyesi üzerindeki etkilerini inceleme	3	4
Öğrencilerin geçmiş algısını geliştirme	2	3
Tarih ve coğrafya öğretim programının öğrencilerin duygusal zekâ ve farklılıklara saygı anlayışı üzerindeki etkisini belirleme	2	3
Öğrencilere yönelik öykü kitaplarında coğrafi kavramların varlığını belirleme	2	3
Öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini belirleyip geliştirme	2	3
Öğrencilerin coğrafi olay ve durumlara yönelik farkındalıklarını ortaya koyma	1	1
Belirtilmeyen	5	7
Diğer	4	6
Toplam	70	100

Tablo 1’den de anlaşılacağı üzere, okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların büyük bir bölümü sosyal bilgiler ile bu alanı oluşturan disiplinlerin öğretiminin önemini ve yerini ortaya koyma amacıyla yapılmıştır. Bu amaç kapsamında en fazla araştırmanın yürütüldüğü alan sosyal bilgiler eğitimi olmuştur. Sosyal bilgiler eğitimi alanıyla ilgili olan bu çalışmaların üçü öğretmen adayı, ikisi öğretmen, ikisi okul öncesi öğrencisiyle yürütülürken dört çalışma ise teorik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu amaca yönelik en fazla araştırma gerçekleştirilen ikinci alan coğrafya eğitimi olmuştur. Coğrafya eğitimiyle ilgili yapılan çalışmaların altısı öğretmen, öğretmen adayı ve akademik personelle gerçekleştirilirken, üç çalışma ise teorik olarak yapılmıştır. Ayrıca bu amaç kapsamında gerçekleştirilen bir çalışma hem tarih hem de coğrafya eğitiminin önemini gösterebilme, bir çalışma okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilimlerle ilgili görüşlerini alma ve bir çalışma da çocukların aktif bireyler olarak yetişmesinde okul öncesi eğitimin önemini öğretmen ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda değerlendirme amacıyla yürütülmüştür. İlgili alanda yapılan çalışmaların ikinci en önemli amacı sosyokültürel eğitimin uygulanabilirliğini ve öğrencilere kazandıracığı yeterlilikleri ortaya koyma olarak belirtilmiştir. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmalarda genel olarak sosyokültürel eğitimin nasıl ve hangi

etkinlikler kullanılarak verilebileceği, Mimar Sinan gibi önemli Türk büyüklerinin nasıl öğrenilebileceği, eski meslekler, Çanakkale zaferi, nevrus gibi önemli olay ve olguların nasıl sunulacağı ve çocukların kültürlerini nasıl öğrendikleri gösterilmek istenmiştir. Ayrıca sosyokültürel etkinlikler sayesinde öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda hangi becerileri göstereceklerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Okul öncesi öğrencilerine çeşitli uygulama, program ve etkinliklerle zaman ve mekân kavramını kazandırabilmek bu alanda yapılan çalışmaların üçüncü önemli amacı olarak dikkat çekmektedir. Söz konusu çalışmalarda bilgisayar destekli öğretim, Gardner'ın Çoklu Zekâ Teorisi kriter alınarak oluşturulan program, Piaget'nin “yakınlık, ayırma, sıralama, çevreleme becerileri” doğrultusunda hazırlanan harita ve son olarak Türkçe dil etkinliklerinden oluşan bir programdan yararlanılmıştır.

Mekânsal ve harita okuma becerilerini belirleyip geliştirme, farklı ülkelerde okul öncesi eğitim döneminde gerçekleştirilen öğretim uygulamaları hakkında bilgiler sunma, okul öncesi öğrencilerinin imgelem becerilerini geliştirebilme ile bazı yaklaşım ve uygulamaların öğrencilerin bilgi ve beceri seviyesi üzerindeki etkilerini ortaya koyma bu alandaki çalışmalarda birbirine yakın oranda belirtilen amaçlar olmuştur. Farklı ülkelerde bu alanda yapılan öğretimlerle ilgili çalışmalarda İngiltere, Amerika ve Avusturya gibi ülkelerde tarih, sosyal bilgiler ve coğrafya öğretimindeki uygulamalar hakkında bilgi verilmek istenmiştir. Okul öncesi çocuklarının tarihsel düşünme süreçlerinde imgelem becerilerini nasıl kullandıkları ve geçmişi nasıl kurguladıklarının belirlenmek istendiği çalışmalarda ise öğrencilerin kilden yaptıkları ürünler ile müze gezisinden yararlanılmıştır. Mekânsal ve harita okuma becerileri kapsamında yapılan çalışmalar ise okul öncesi öğrencilerinde mekânsal biliş ve harita okuma becerilerinin hangi özellikleri taşıdığını gösterebilme ile araştırmacılar tarafından geliştirilen bazı programların çocukların mekânsal, harita ve küre okuma becerileri üzerindeki etkisini ortaya koyma amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Öğrencilerin sahip oldukları geçmiş algısının gelişmesini sağlama, tarih ve coğrafya öğretim programının öğrencilerin duygusal zekâ ve farklılıklara saygı anlayışı üzerindeki etkisini belirleme, okul öncesi öğrencilerine yönelik öykü kitaplarında coğrafi kavramların varlığını ortaya koyma ve okul öncesi dönemde öğrenim gören öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini belirleyip geliştirme araştırmacılar tarafından çalışmalarında aynı sıklıkla yazıya dökülen amaçlar

olmuştur. Öğrencilerin geçmiş algısını geliştirmek amacıyla yapılan çalışmalarda bazı görsel yardımcılar ve bir aile katılım projesinden yararlanılmıştır. Benzer şekilde bu dönemde öğrenim gören çocukların tarihsel düşünme becerilerini geliştirmek amacıyla yürütülen çalışmalarda ise görsel zaman çizelgesi kullanılmış ve müze gezisi yapılmıştır. Ayrıca bu alanda gerçekleştirilen dört çalışmanın amacına diğer kategorisinde yer verilmiş ve beş çalışmada da araştırmanın amacının belirtilmediği görülmüştür. Diğer kategorisindeki çalışmalarda çocukların çevre kavramını algılayışlarının çeşitli değişkenlere göre farklılık farklılaşmadığını ortaya koyma, coğrafi bölgelere yönelik hazırlanan etkinliklerin öğrenciler üzerindeki etkililiğini belirleme, çocukların coğrafi kavramlara yönelik kazanımlarını belirleyen bir ölçüm aracı geliştirme ile 6 yaş çocuklarının bazı tarih konularını yapılandırma süreçlerini inceleme amaçlarıyla gerçekleştirildiğinin belirtilmesi gerekmektedir.

4.2. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Yayın Yılları

1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların yayın yıllarına yönelik araştırma sonuçları aşağıda Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Yayın Yılları

Yayın Yılı	f	%
1999	1	1
2001	1	1
2003	1	1
2005	1	1
2006	1	1
2007	2	3
2008	2	3
2009	1	1
2010	1	1
2011	3	4
2012	9	13
2013	2	3
2014	7	10
2015	5	7
2016	6	9

Tablo 2-devamı

2017	5	7
2018	5	7
2019	10	14
2020	2	3
2021	3	4
2022	2	3
Toplam	70	100

Tablo 2’den de görüleceği üzere 2012 yılından itibaren ilgili alanda yapılan araştırma sayısında önemli bir artış yaşanmaktadır. Ayrıca okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili en fazla çalışmanın 2019 (6 makale, 1 doktora tezi, 1 kitap, 1 kitap bölümü ve 1 bildiri) yılında yapıldığı da dikkate değer diğer bir bulgu olarak ön plana çıkmaktadır. Son olarak okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimine yönelik ilk çalışmanın 1999 yılında tarih disiplini kapsamında yapılan yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. Diğer yayın türlerinde yapılan ilk çalışmaların ise 2001’de coğrafya alanında makale, 2007’de vatandaşlık eğitimiyle ilgili bildiri, 2010’da coğrafya disiplinine yönelik kitap bölümü, 2011’de coğrafyayla ilgili doktora tezi, 2015’te sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan çeviri kitap ve yine sosyal bilgiler alanında 2019’da yazılan kitap olduğu belirlenmiştir.

4.3. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Türleri

1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların türlerine yönelik araştırma sonuçları aşağıda Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Türleri

Çalışmanın Türü	f	%
Makale	40	57
Yüksek lisans tezi	11	16
Bildiri	7	10
Doktora tezi	5	7
Kitap bölümü	4	6
Kitap	2	3
Çeviri kitap	1	1
Toplam	70	100

Tablo 3'te ortaya koyulduğu üzere, okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler eğitimi alanında en fazla yapılan yayın türünü makaleler oluşturmaktadır. Yapılan inceleme sonucunda söz konusu makalelerin 16'sının coğrafya, 11'sinin sosyal bilgiler, 10'unun tarih ve birinin de ekonomi alanlarında gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Ayrıca iki makalede ise tarih ve coğrafya disiplinlerinin birlikte ele alındığı görülmüştür. Yüksek lisans tezleri bu alanda ikinci sıklıkla gerçekleştirilen yayın türü olmuştur. Söz konusu yüksek lisans tezlerinin 5'i coğrafya, 3'ü sosyal bilgiler ve 3'ü de tarih alanında yapılmıştır. Bu alanda yayın türlerinde üçüncü önceliği çeşitli platformlarda sunulan bildiriler almıştır. Bu bildirilerin 3'ü tarih ve sosyal bilgiler, 1'i de vatandaşlık konu alanlarında ortaya konmuştur. Tablodan anlaşılacağı üzere belirtilen zaman aralığında ilgili alanda gerçekleştirilen diğer bir yayın türü de doktora tezi olmuştur. Söz konusu doktora tezlerinin 2'si farklı konu alanlarını kapsayacak şekilde (tarih ve coğrafya), 2'si coğrafya ve 1'i de sosyal bilgiler konu alanında hazırlanmıştır. Ayrıca bu alanda 2'si sosyal bilgiler 2'si de coğrafya disiplininde olmak üzere 4 kitap bölümünün yazıldığı görülmektedir. Son olarak ilgili alanda ortaya konan diğer yayın türlerinin sosyal bilgiler öğretimine yönelik kitap ve çeviri kitap olduğunun belirtilmesi gerekmektedir.

4.4. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Konu Alanları

1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların konu alanlarına yönelik araştırma sonuçları aşağıda Tablo 4 'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Konu Alanları

Konu Alanı	f	%
Coğrafya	27	39
Sosyal Bilgiler	23	33
Tarih	18	26
Vatandaşlık	1	1
Ekonomi	1	1
Toplam	70	100

Tablo 4 'ten de anlaşılacağı üzere, okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili en çok çalışma coğrafya alanında yapılmıştır. Coğrafya konu alanıyla ilgili yapılan çalışmalarda okul öncesi eğitim döneminde coğrafya öğretiminin önemi, mekânsal beceri eğitimi ve okul öncesi öğretim programında coğrafi kazanımların varlığı üzerine yoğunlaşmıştır. Bu alanda en fazla çalışma yapılan ikinci konu alanı doğrudan sosyal bilgiler eğitimiyle ilgilidir. Sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalarda genel olarak sosyokültürel eğitim, öğretmen ve öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitimine yönelik ilgi düzeyleri ile okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin önemi üzerinde durulduğu görülmektedir. Çalışmaların en fazla gerçekleştirildiği üçüncü konu alanı tarih olmuştur. Bu konu alanıyla ilgili çalışmaların büyük oranda okul öncesi eğitimde zaman kavramının öğretimi ve kronolojik düşünme becerisini geliştirme, tarihsel düşünme sürecinde çocukların imgelem becerilerini belirleme, çocukların geçmiş algılarını arttırma ve erken çocukluk döneminde tarih eğitiminin önemini ortaya koyma konularında yapıldığı görülmüştür. Ayrıca bu alandaki dört çalışmada ise hem tarih hem de coğrafya konu alanlarının birlikte ele alındığının belirtilmesi gerekmektedir. Son olarak bu alandaki birer çalışmanın da vatandaşlık ve ekonomi konu alanlarında gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

4.5. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Araştırma Yöntemleri

1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların araştırma yöntemlerine yönelik araştırma sonuçları aşağıda Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Araştırma Yöntemleri

Araştırma Yöntemleri	f	%
Nitel	51	73
Nicel	18	26
Karma	1	1
Toplam	70	100

Tablo 5'ten de görüldüğü üzere okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların çok önemli bir bölümünde (%73) nitel yaklaşıma dayalı yöntemler benimsenmiştir. Bu alanda en fazla kullanılan ikinci yöntem türü 18 çalışmayla (%26) nicel olmuş, bir çalışma da karma yöntemle gerçekleştirilmiştir.

4.6. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Desenleri

1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların desenlerine yönelik araştırma sonuçları aşağıda Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Desenleri

Desen	f	%
Durum çalışması	12	17
Deneysel	11	15
Eylem araştırması	11	15
Tarama	9	13
Doküman analizi	5	7
Yarı deneysel	2	3
Olgubilim	1	1
Belirtilmeyen	20	28
Toplam	71	100

Anlaşılabacağı üzere okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda en çok kullanılan desen durum çalışması olmuştur. Durum çalışması desenine yer verilen çalışmaların makale, yüksek lisans tezi ve bildiri türünde olduğu görülmüştür. Deneysel desen ve eylem araştırması bu alandaki çalışmalarda ikinci sıklıkla kullanılan desenler olmuştur. Deneysel desen kullanılarak yapılan çalışmaları ise yüksek lisans, doktora tezi ve makale türünden araştırmalar oluşturmaktadır. Eylem araştırması deseninde ortaya konan çalışmalar ise makale, yüksek lisans ve doktora tezi ile bildiri türündeki araştırmaları kapsamaktadır. Çalışmalarda üçüncü olarak işe konulan desen tarama olmuştur. Tarama deseniyle makale, yüksek lisans tezi ve bildiri türünde çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu alanda

yararlanılan diğer önemli desen doküman analizi olmuştur. Doküman analiziyle gerçekleştirilen araştırmaları ise makale ve kitap bölümü çalışmaları oluşturmaktadır. Yine bu alanda bir makale ve bir doktora tezi gerçekleştirilirken yarı deneysel desenden faydalanılmıştır. Ayrıca bir makalede de olgu bilim desenden yararlanılmıştır. Son olarak okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların 20'sinde herhangi bir araştırma deseninin belirtilmediği görülmüştür. Desenleri belirtilmeyen söz konusu çalışmaları makale (10), bildiri (4), kitap (2), kitap bölümü (2), çeviri kitap (1) ve yüksek lisans tezi (1) türündeki araştırmalar oluşturmaktadır.

4.7. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Çalışma Grubu

1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların çalışma grubuna yönelik araştırma sonuçları aşağıda Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Çalışma Grubu

Çalışma Grubu	f	%
Okul öncesi öğrencileri	37	51
Okul öncesi öğretmenleri	11	15
Okul öncesi öğretmen adayları	5	7
Doküman	2	3
Akademik personel	1	1
Belirtilmeyen	17	23
Toplam	73	100

Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili en fazla çalışma okul öncesi öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Okul öncesi öğrencileriyle yapılan çalışmalar makale, yüksek lisans tezi, doktora tezi ve bildiri türündedir. İlgili alanda en çok tercih edilen ikinci çalışma grubunu okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenleriyle yapılan çalışmalar ise makale ve yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Çalışmalarda üçüncü sıklıkla yer verilen çalışma grubunun öğretmen adayları olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilen çalışmaların makale, bildiri ve yüksek lisans tezi türünden yayınlar

olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bildiri türündeki bir çalışmada okul öncesi öğretmen ve öğrencilerinin, makale ve yüksek lisans türündeki birer çalışmada da dokümanlar ve okul öncesi öğretmenlerinin çalışma grubu olarak birlikte kullandıkları anlaşılmıştır. Akademik personele çalışma grubu olarak sadece bir makale çalışmasında yer verildiği görülmüştür. Son olarak makale (9), kitap bölümü (4), kitap (2), bildiri (1) ve çeviri kitap (1) türündeki 17 çalışmada çalışma grubu hakkında herhangi bir bilginin verilmediği tespit edilmiştir.

4.8. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Uygulama Şekli

1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların uygulama şekline yönelik bulgular aşağıda Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Uygulama Şekli

Uygulama Şekli	f	%
Uygulamalı	55	79
Teorik	15	21
Toplam	70	100

Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğunu (%79) uygulamalı araştırmalar oluşturmaktadır. Söz konusu uygulamalı çalışmalar makale (33), yüksek lisans tezi (11), bildiri (6) ve doktora tezi (5) türündedir. Teorik olarak yapılan çalışmalar ise makale (7), kitap bölümü (4), kitap (2), çeviri kitap (1) ve bildiriden (1) oluşmaktadır.

4.9. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Veri Toplama Araçları

1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların veri toplama araçlarına yönelik bulgular aşağıda Tablo 9 ‘da gösterilmiştir.

Tablo 9. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların Veri Toplama Araçları

Veri Toplama Araçları	f	%
Görüşme	27	22
Doküman	12	10
Gözlem	11	9
Öğrenci ürünleri	11	9
Ölçek	9	7
Video Kayıtları	8	7
Form	8	7
Anket	8	7
Test	7	6
Etkinlikler	5	4
Drama	4	3
Görsel Materyaller	2	2
Yazılım	1	1
Belirtilmeyen	10	8
Toplam	123	100

Tablo 9’da sunulan bilgilerden anlaşılacağı üzere, okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda en fazla tercih edilen veri toplama aracı görüşme olmuştur. Söz konusu çalışmalarda araştırmacılar genellikle yarı yapılandırılmış, yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve odak grup görüşme formlarını kullanmayı tercih etmişlerdir. Bu alanda en fazla tercih edilen ikinci veri toplama aracı doküman, üçüncü veri toplama araçları ise gözlem ve öğrenci ürünleri olarak tespit edilmiştir. Veri toplama aracı olarak gözlemi tercih eden araştırmacılar çalışmalarında ağırlıklı olarak katılımlı ve yapılandırılmamış gözlem formunu kullanmışlardır. Öğrenci ürünlerinden yararlanan çalışmalarda ise araştırmacıların, verilerini öğrenci çizimleri ve kil ile yapılan ürünlerle topladığı anlaşılmıştır. İlgili çalışmaların dokuzunda ise ölçekten yararlanılmıştır. Bu çalışmalarda kullanılan ölçeklerin sosyal bilgiler dersine ilişkin ilgi ölçeği, Sullivan çocuklar için duygusal zekâ ölçeği, Sullivan öğretmenler için çocukların duygusal zekâsını değerlendirme ölçeği, Sullivan çocuklar için empati ölçeği, farklılıklara saygı ölçeği, mekân bilişi ve harita okuma becerisi ölçeği, mekân algı ölçeği, Brocken temel kavram ölçeği ve zaman kavramı başarı değerlendirme ölçeği olduğu belirlenmiştir.

Bu alanda aynı sayıda kullanılan video kayıtları, form ve anketler diğer bir önemli veri toplama aracı grubunu oluşturmaktadır. Çalışmalarında formdan yararlanan araştırmacılar bu alanda kişisel bilgi, kitap değerlendirme, mekânsal beceri, demografik bilgi, çocuk ve aile demografik bilgi, uzman görüş ve genel bilgi formunu

kullanmışlardır. Bu alanda kullanılan diğer bir veri toplama aracı test olmuştur. İlgili çalışmalarda kullanılan testlerin ise başarı, beceri ve kavram türünde olduğu görülmektedir. Etkinlikler bu alandaki çalışmalarda yararlanılan bir diğer veri toplama aracı olmuştur. Söz konusu çalışmalarda araştırmacılar ağırlıklı olarak Türkçe dil, oyun, resim, müzik, doğa ve üç boyutlu etkinlikler yoluyla verilerini toplamışlardır. Bu alanda en az kullanılan veri toplama araçları ise drama, görsel materyal ve yazılım olmuştur. Görsel materyalden yararlanılan çalışmalarda kullanılan araçların zaman çizelgesi, kandil, soba ve sürahi olduğu belirlenmiştir. Yazılımın veri toplama aracı olarak tercih edildiği çalışmalar ise oyun temelli olarak yapılandırılmıştır. Son olarak bu alanda yapılan 10 çalışmada veri toplama aracı hakkında herhangi bir bilgi verilmediğinin belirtilmesi gerekmektedir.

4.10. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların En Önemli Sonuçları

Araştırma kapsamında 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda belirtilen en önemli sonuçlar belirlenmiş ve aşağıda Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmalarda Elde Edilen En Önemli Sonuçlar

Sonuçlar	f	%
Öğrencilerin uygun eğitim, etkinlik ve programlar yoluyla geçmiş ve zaman kavramlarını anlayabildiği	16	23
Sosyal bilgiler ve bu ders kapsamında yer alan disiplinlerin öğretiminin öğrencilere önemli yeterlilik ve beceriler kazandırabileceği	16	23
Sosyal bilgiler ve bu ders kapsamında yer alan disiplinlere okul öncesi eğitimde yer verilmesi gerektiği	11	16
Sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan coğrafya disipliniyle ilgili kavram ve kazanımlara okul öncesi öğretim programlarında yer verildiği	2	3
Sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan coğrafya disipliniyle ilgili kavram ve kazanımlara okul öncesi öğretim programlarında yeteri kadar yer verilmediği	2	3
Sosyal bilgiler ve bu ders kapsamında yer alan disiplinlerin öğretiminin öğrencilerin gelişim seviyesine uygun olduğu	2	3

Tablo 10-devamı

Sosyal bilgiler ve bu ders kapsamında yer alan disiplinlerin öğretiminin öğrencilerin gelişim seviyesine uygun olmadığı	2	3
Okul öncesi eğitim döneminde uygulanan bazı programların öğrencilerin mekânsal algı ve becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu	2	3
Farklı ülkelerde sosyal bilgiler ve bu ders kapsamında yer alan disiplinlerin öğretimine okul öncesi dönemde başlandığı	1	1
Son yıllarda bu alanda yapılan çalışmaların sayısında önemli bir artış gerçekleştiği	1	1
Sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan coğrafya disipliniyle ilgili kazanımların başka alanlardaki etkinliklerle verildiği	1	1
Öğrencilerin sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan coğrafya disiplinine ilgi duyduğu	1	1
Belirtilmeyen	8	11
Diğer	3	4
Ulaşılamayan	2	3
Toplam	70	100

Tablo 10'daki bilgilerden de görüleceği üzere bu alanda yapılan çalışmalarda elde edilen en önemli sonuçlardan biri kendilerine uygun eğitim, etkinlik ve programlar sunulması hâlinde öğrencilerin geçmiş ve zaman kavramlarını anlayabilecekleri olmuştur. Öğrencilerin geçmiş ve zaman kavramlarını anlamalarını sağlayan eğitim, etkinlik ve programlar ise müze gezileri, sosyokültürel eğitim, bilgisayar destekli eğitim, Türkçe dil etkinliği, Osmanlıda bir gün ve sanat etkinlikleri ile yaratıcı etkinlik programı olarak belirtilmiştir. İlgili alanda yapılan çalışmalardan elde edilen diğer önemli sonuç sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlerin öğretiminin öğrencilere önemli yeterlilik ve beceriler kazandırabileceği olmuştur. İlgili çalışmalarda söz konusu yeterlilik ve beceriler harita ve küre okuma, bilimsel düşünme, imgelem, çevre duyarlılığı, coğrafi farkındalık, yakın çevre ve dünyaya yönelik anlayış geliştirme olarak yazıya aktarılmıştır. Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan coğrafya ve tarih gibi disiplinlerin öğretimine yer verilmesi incelenen çalışmalarda ifade edilen ikinci önemli sonuç olarak dikkat çekmektedir. Bu alanlara okul öncesi eğitim kapsamında yer verilmesi sonucunun elde edildiği çalışmaların ağırlıklı olarak okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarıyla gerçekleştirildiğinin de belirtilmesi gerekmektedir. Ayrıca söz konusu çalışmalarda okul öncesi eğitim kapsamında en fazla öğretilmesi istenen alanlar sırasıyla coğrafya, sosyal bilgiler ve tarih olarak dile getirilmiştir.

Tablodan da anlaşılacağı üzere iki çalışmadan elde edilen sonuç; okul öncesi eğitim programlarında sosyal bilgiler alanını oluşturan disiplinlerden biri olan coğrafya ile ilgili kavram ve kazanımlara yer verildiği şeklinde olmuşken, iki çalışmada ise söz konusu disiplinle ilgili kavram ve kazanımlara yeteri kadar yer verilmediği sonucuna ulaşıldığı aktarılmıştır. Yine bu alanda gerçekleştirilen iki çalışmada sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlerin okul öncesi öğrencilerinin seviyesine uygun olduğu sonucu belirtilirken, iki çalışmada ise okul öncesi öğrencilerinin bu alanları anlayabilecek seviye ve yeterliliğe sahip olmadıkları sonucu ön plana çıkarılmıştır. İlgili alanda elde edilen dikkat çekici sonuçlardan biri de farklı ülkelerde sosyal bilgiler ve bu ders kapsamında yer alan disiplinlerin öğretimine okul öncesi dönemde başlandığı olmuştur. Yine bu alanda yapılan çalışmaların sayısında son 10 yılda önemli bir artış yaşanması bir çalışmadan elde edilen önemli bir sonuç olarak ifade edilebilir. Ayrıca sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan coğrafya disipliniyle ilgili kazanımların fen / doğa / matematik etkinlikleriyle verilmesi bir çalışmada belirtilen önemli bir sonuç olarak dikkat çekmektedir. Son olarak sekiz çalışmanın sonucunun belirtilmediği görülmüş, altı çalışmanın sonucu diğer kategorisine alınmış ve iki çalışmanın sonucuna ise ulaşamamıştır. Diğer kategorisine alınan çalışmalarda ön plana çıkan sonuçların okul öncesi öğretmen adaylarının üniversite giriş sınavlarında coğrafya sorularını cevaplama ile mekân bilşi ve harita okuma becerilerinin istenilen seviyede olmaması olduğu görülmüştür.

4.11. 1999-2022 Yılları Arasında Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmaların En Önemli Önerileri

Araştırma kapsamında 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda belirtilen en önemli öneriler belirlenmiş ve aşağıda Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmalarda Belirtilen En Önemli Öneriler

Öneriler	f	%
Okul öncesi lisans eğitiminde sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlere yönelik derslere yer verilmesi	18	26
Okul öncesi öğretim programlarında sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlere yönelik kazanım, gösterge ve etkinliklere yer verilmesi	17	24
Çocukların zaman, mekân ve tarihsel imgelem becerilerini geliştirecek etkinlik, program ve uygulamalardan yararlanılması	5	7
Okul öncesi öğretmenlerine bazı tarihî ve coğrafi kavramlarla ilgili eğitim verilmesi	3	4
Öğrencilerin tarih anlayışlarını geliştirmek için okul dışı ortamlardan yararlanılması	2	3
Okul öncesi öğretim programında tarihle ilgili örtük bir şekilde yer alan kazanımların tarih öğretimi başlığı altında yer verilmesi	2	3
Okul öncesi dönemde tarih ve coğrafya konularının öğretilmeyeceği yönündeki olumsuz görüşlerle mücadele edilmesi	2	3
Okul öncesi dönemde coğrafya öğretiminin farklı ülkelerde nasıl yapıldığına yönelik araştırmalar yapılması	1	1
Diğer	4	6
Belirtilmeyen	13	19
Ulaşılamayan	3	4
Toplam	70	100

Tablo 11’den anlaşılacağı üzere ilgili alandaki çalışmalar sonucunda yapılan en önemli öneri lisans eğitim programlarında sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlere yönelik derslere yer verilmesi üzerine olmuştur. Söz konusu çalışmalarda okul öncesi lisans öğretim programlarına eklenmesi yönünde en çok öneri getirilen disiplin coğrafya olmuş, bu alanı sosyal bilgiler takip etmiştir. Bir çalışmada ise sosyal bilgiler / tarih ifadelerine birlikte yer verilmiştir. İlgili alanda yapılan çalışmalarda en çok belirtilen ikinci öneri okul öncesi eğitim programlarında sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlere yönelik kazanım, gösterge ve etkinliklere yer verilmesi üzerine olmuştur. Okul öncesi eğitim programına kazanım, gösterge ve etkinlikler yoluyla dâhil edilmesi istenen alanlar sırasıyla sosyal bilgiler, coğrafya ve tarih olmuştur. Bu konuda üçüncü sırada yazıya aktarılan öneri ise erken çocukluk döneminde yer alan öğrencilerin zaman, mekân ve tarihsel imgelem becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak etkinlik, program ve uygulamaların işe koşulması olmuştur. Bu kategoride yer alan bazı çalışmalarda bilgisayar destekli öğretim ve mekânsal algı eğitim programı gibi bu amaç için yararlanılabilecek program isimlerine doğrudan yer

verilirken, bazı çalışmalarda ise herhangi bir isim belirtilmeden okul içi ve okul dışı etkinlikler ile farklı eğitim uygulamaları ifadeleri kullanılmıştır.

Okul öncesi dönemde görev yapan eğitimciler zaman ve mekân gibi tarih / coğrafya disiplinleriyle ilgili kavramlara yönelik eğitim verilmesi bu konuda dile getirilen diğer bir öneri olmuştur. Okul öncesi dönemde öğrenim gören öğrencilerin tarih anlayışını geliştirmek için müze ve tarihî çevre gibi okul dışı ortamlardan yararlanılması, okul öncesi öğretim programlarında örtük bir şekilde yer verilen tarihle ilgili kazanımlara bu disiplin adı altında yer verilmesi ve uygun etkinlikler yoluyla okul öncesi dönemde tarih ve coğrafya konularının öğretilmeyeceği şeklindeki olumsuz düşünceleri ortadan kaldırma çabası içinde olunması aynı sıklıkla dile getirilen öneriler olmuştur. Okul öncesi eğitim döneminde farklı ülkelerde coğrafya öğretiminin nasıl gerçekleştirildiğine yönelik araştırmaların gerçekleştirilmesi bu alanda dikkat çeken bir diğer öneri olmuştur. Bunun yanında dört çalışmada belirtilen öneriler diğer kategorisine alınmış, 13 çalışmada herhangi bir önerinin yapılmadığı görülmüş, üç çalışmaya ulaşılamadığından bu konuda herhangi bir bilgi elde edilememiştir. Öğrenciler için yazılan öykü kitaplarında coğrafi kavramlara daha çok yer verilmesi, bu dönemdeki eğitimin çocukların çevre farkındalığına yaptığı etkiyi inceleyen araştırmalar gerçekleştirilmesi ve kültürel miras eğitimiyle ilgili proje ve materyaller hazırlanması diğer kategorisinde yer verilen çalışmalardaki en önemli öneriler olarak belirlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar, ilgili literatürde yer alan çalışmaların sonuçlarıyla birlikte tartışılmış ve son olarak da bu sonuçlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu araştırma ile 1999-2022 yılları arasında okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda mevcut eğilimin ne olduğu belirlenmek istenmiştir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimine yönelik olarak gerçekleştirilen makale, yüksek lisans ve doktora tezi, bildiri, kitap, kitap bölümü ve çeviri kitap türünden 70 çalışma incelenmiştir. Bu inceleme kapsamında söz konusu çalışmaların en önemli amaçları, yayın yılları, türleri, konu alanları, araştırma yöntemleri, desenleri, çalışma grupları, uygulama şekilleri, veri toplama araçları, en önemli sonuçları ve en önemli önerileri analiz edilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda ön plana çıkan en önemli amacın; sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlerin öğretiminin önemini ve yerini ortaya koymak olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bu amaç kapsamında en fazla çalışmanın sosyal bilgiler ve coğrafya eğitimi kapsamında genel olarak da öğretmen ve öğretmen adaylarıyla gerçekleştirildiği belirlenmiştir. İncelenen çalışmalarda belirtilen ikinci önemli amaç ise okul öncesi dönemde sosyokültürel eğitimin uygulanabilirliğini ve öğrencilere kazandırabileceği yeterlilikleri ortaya koyabilmek olmuştur. Bu kategori kapsamında belirtilen amaçlar sosyokültürel eğitimin çocuklara nasıl verileceği, hangi etkinliklerin kullanılacağı, önemli olay ve olguların nasıl sunulacağı ile önemli Türk büyüklerinin nasıl öğrenilebileceği olarak yazıya aktarılmıştır. Okul öncesi eğitim döneminde yer alan çocuklara kendi ülkelerinin tarihinde rol oynamış önemli tarihî kişilikler hakkında bilgi verilmek istenmesi sadece Türkiye'ye özgü bir durum değildir. Örneğin İngiltere'de de Key Stage 1 olarak

adlandırılan ve 5-7 yaş aralığındaki çocukları kapsayan tarih eğitiminin en önemli amaçlarından biri de öğrencilere kendi geçmişlerinde yer alan önemli tarihî kişilikler hakkında bilgi verilmesidir (Harnett, 2014). Benzer şekilde Amerika Birleşik Devletleri'nin California eyaletinde uygulanan tarih / sosyal bilimler programında da öğretmenlerin Amerikan tarihinde dürüstlük, cesaret ve vatanseverlik özellikleriyle ön plana çıkan tarihî kişilikleri öğrencilerine tanıtmaları istenmektedir (HSSFCPS, 2017). Ayrıca sosyokültürel etkinlikleri gerçekleştirilmesinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda öğrencilere hangi becerileri kazandırabileceğini ortaya koymak bu kategorideki çalışmaların diğer bir önemli amacı olarak ön plana çıkmaktadır.

Okul öncesi öğrencilerine bazı uygulama, program ve etkinliklerle zaman ve mekân kavramlarını kazandırabilme ele alınan çalışmalarda ifade edilen üçüncü önemli amaç olarak dikkat çekmektedir. Zaman kavramı soyut olduğu için okul öncesi eğitim döneminde en zor kazanılan kavramlardan biridir (Kol, 2012). Ancak bu zorluğa rağmen uygun etkinlikler kullanılması durumunda çocuklar zamanla ilgili kavramları doğru bir şekilde kullanabildikleri gibi bu kavramlar arasında ilişki kurabilme becerisi de sergileyebilmektedirler (Coşkun Keskin ve Kırtel, 2016). İncelenen çalışmalarda öğrencilere zaman kavramını kazandırabilmek için kullanılan araçlardan biri bilgisayar destekli öğretim olmuştur. Aktın ve Dilek (2016) de bilgisayar destekli öğretimin okul öncesi eğitim döneminde yer alan çocuklara zaman kavramının öğretiminde yararlanılacak yaklaşımlardan biri olarak ifade etmektedirler. Bunun yanında Gardner'ın Çoklu Zekâ Teorisi'ne dayalı olarak uygulanan program, Türkçe dil etkinlikleri ve haritalar da bu amaç doğrultusunda yararlanılan program, etkinlik ve araçlar olarak belirlenmiştir. Bilindiği üzere haritalar, soyut kavramların somutlaştırılabilmesi için oldukça önemli materyallerdendir. Özellikle mekân ve yer adlarının çocuklar tarafından harita üzerinde bulunup işaretlenmesi onların soyut mekânları somutlaştırabilmelerine yardımcı olabilmektedir (Kırtel, 2018). Haritaların bu önemli özelliğinden dolayı alandaki bazı çalışmalarda öğrencilerin mekân kavramını somutlaştırabilmeleri amacı kapsamında bu materyalden de yararlandığı anlaşılmaktadır.

İngiltere, Amerika ve Avusturya gibi dünya üzerindeki farklı ülkelerde okul öncesi dönemde bu konuda yapılan öğretim uygulamaları hakkında bilgi verme, öğrencilerin tarihsel imgelem becerilerinin gelişmesini sağlama, öğrencilerin mekânsal ve harita okuma becerilerinin ne seviyede olduğunu belirleyip geliştirme ile

bu alandaki farklı yaklaşım ve uygulamaların öğrencilerin bilgi ve beceri seviyesine etkisini ortaya koyma alanda aynı sayıda çalışmada yer verilen amaçlar olarak dikkat çekmektedir. Bunun yanında okul öncesi dönemde eğitim gören öğrencilerin geçmiş algısının gelişmesini sağlama, bu dönemdeki öğrencilere uygulanmak için hazırlanmış olan tarih ve coğrafya öğretim programının duygusal zekâ ve farklılıklara saygı anlayışı üzerine etkisini belirleyebilme, okul öncesi dönemde kullanılan öykü kitaplarındaki coğrafi kavramları belirleyebilme ve öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini belirleyip gelişmesini sağlama aynı sıklıkla belirtilen diğer amaçlar olarak belirtilmiştir.

Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimine yönelik ilk çalışmanın 1999 yılında tarih disiplini kapsamında yapılan yüksek lisans tezi olduğu görülmüştür. Diğer yayın türlerinde yapılan ilk çalışmaların ise 2001’de coğrafya alanında makale, 2007’de vatandaşlık eğitimi kapsamında bildiri, 2010’da coğrafya disiplinine yönelik kitap bölümü, 2011’de coğrafyayla ilgili doktora tezi, 2015’te sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan çeviri kitap ve yine sosyal bilgiler alanında 2019’da yazılan kitap olduğu anlaşılmıştır. İlgili alanda 2012 yılından itibaren yapılan çalışma sayısının arttığı ve en çok çalışmanın ise 2019 yılında yapıldığı tespit edilen diğer önemli bulgu olmuştur. Aktın (2019a) da yaptığı çalışmada araştırmamızdan elde edilen bu bulguyu destekleyecek şekilde Türkiye’de 2012 yılından itibaren okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili olarak yapılan çalışmaların genel olarak artma eğilimi gösterdiği bulgusuna ulaşmıştır.

İlgili alanda incelenen çalışmalarda en fazla yapılan yayın türünün makale olduğu anlaşılmıştır. Bu alanda yapılan makalelerin çoğunluğunun coğrafya kapsamında yer aldığı ve bu disiplini sırasıyla sosyal bilgiler, tarih ve ekonomi konu alanlarının takip ettiği görülmüştür. Söz konusu alanda en fazla yapılan ikinci yayın türü yüksek lisans tezi olmuştur. Söz konusu tezlerin en fazla coğrafya, ardından da eşit sayıda olmak üzere tarih ve sosyal bilgiler alanlarında yapıldığı belirlenmiştir. Farklı platformlarda sunulan bildiriler bu alanda üçüncü olarak tercih edilen yayın türü olmuştur. Bu bildirilerin en fazla tarih ve sosyal bilgiler alanlarında yapıldığı görülmüştür. Çalışmalarda dikkat çeken bir diğer yayın türü de doktora tezleri olmuştur. İlgili tezlerin en fazla aynı sıklıkta tarih ve coğrafya disiplinleri kapsamında yapıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca sosyal bilgiler dersi ve coğrafya disiplini kapsamında eşit sayıda kitap bölümünün yazıldığı ve sosyal bilgiler alanında iki kitabın

yayımlandığı görülmüştür. Son olarak bu alanda yalnızca bir çeviri kitabın alana kazandırıldığı belirtilmesi gerekmektedir. Aktın (2019a) da yaptığı çalışmada, araştırmamızdan elde edilen bu bulguyu destekleyecek şekilde okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili olarak sadece bir çeviri kitabın olduğunu belirtmektedir.

Söz konusu alanda en fazla çalışmanın yapıldığı disiplin coğrafya olmuştur. Akhan ve Şimşek Çetin (2015) de Türkiye’de okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimine yönelik olarak yapılan araştırmalarda en fazla ağırlığa sahip olan alanlardan birinin coğrafya eğitimi olduğunu belirtmektedirler. Bu disiplin kapsamında yapılan çalışmalarda erken çocukluk döneminde coğrafya eğitiminin önemi, çocuklarda mekânsal beceri eğitimi ve okul öncesi eğitim programında coğrafyayla ilişkilendirilebilecek kazanımların varlığı üzerinde durulmuştur. Aktın’ın (2009a) Türkiye’de okul öncesi eğitim döneminde coğrafya öğretimiyle ilgili çalışmalarda coğrafya eğitiminin yeri ve önemi ile mekânsal beceriler üzerinde durulduğu şeklindeki tespitleri araştırmamızdan elde edilen sonuçları destekler niteliktedir. Bu hususta en fazla çalışmanın yapıldığı ikinci alanın sosyal bilgiler eğitimi olduğu anlaşılmıştır. Aktın’ın (2019a) gerçekleştirdiği araştırmada ise okul öncesi eğitim döneminde en fazla çalışma yapılan alanların sırasıyla coğrafya eğitimi, tarih eğitimi ve sosyal bilgiler eğitimi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada sosyal bilgilerin ikinci sırada yer alması, aradan geçen süre zarfında sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili yapılan çalışmaların sayı olarak tarih disiplinine göre daha fazla olmasıyla açıklanabilir. Sosyal bilgiler eğitimi dâhilinde yapılan çalışmalarda ise genel olarak sosyokültürel eğitim, okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitimine yönelik ilgi düzeyleri ile okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler eğitiminin önemini ortaya koyabilmek ön plana çıkan konular olmuştur. Aktın’ın (2019a) yaptığı araştırmada da okul öncesi dönemde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili çalışmalarda ön plana çıkan konu başlıklarından birinin bu dersin önemine yönelik olduğu bulgusuna ulaşılması araştırmamızın sonucuyla örtüşmektedir.

Bu alanda en fazla çalışmanın yapıldığı üçüncü alanın ise tarih olduğu görülmüştür. Tarih disipliniyle ilgili çalışmalarda zaman kavramının öğretimi ve çocuklarda kronolojik düşünme becerisinin geliştirilmesi, çocukların imgelem becerilerinin belirlenmesi, çocuklarda geçmiş algısının artmasının sağlanması ve okul

öncesi dönemde tarih eğitiminin öneminin ifade edilmesi gibi konulara ağırlık verilmiştir. Aktın (2019a) da Türkiye’de okul öncesi eğitim döneminde tarih öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların ilk başta zaman üzerine yoğunlaştığını ancak ilerleyen yıllarda küçük çocuklarda tarihsel düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan araştırmaların fazlalaştığını belirtmektedir. Ayrıca ilgili alanda yapılan bazı çalışmalar, tarih ve coğrafya disiplinlerini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Tarih ve coğrafya, okul öncesi eğitim programlarının özellikle sosyal çalışmalarla ilgili boyutunun birbirini tamamlayan iki önemli alanıdır (Güler ve Tuğrul, 2007). Üstelik tarih ve coğrafya arasında çok fazla örtüşme bulunmaktadır. Her iki disiplin de benzer kaynaklar üzerinde araştırmalar yaparak insanların nasıl yaşadıklarını, işlerini, inançlarını, evlerini, yemeklerini ve kıyafetlerini ortaya koymak istemektedir (Cooper, 2002). Bazı araştırmacıların tarih ve coğrafya disiplinlerini birlikte ele almalarında iki alan arasındaki bu örtüşme ve benzerlikler etkili olmuş olabilir. Son olarak en az çalışmanın aynı sıklıkta olmak üzere vatandaşlık eğitimi ve ekonomi alanlarında yapıldığının belirtilmesi gerekmektedir. Aktın’ın (2019a) yaptığı araştırmada da okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler eğitimi kapsamında en az çalışmanın ekonomi alanında gerçekleştirildiği ve vatandaşlık eğitimiyle ilgili herhangi bir tez, makale, kitap veya kitap bölümü yazılmadığı sonucunun yer alması araştırmamızdan elde edilen bu bulguyu destekler niteliktedir.

Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili olarak yapılan çalışmaların büyük bir bölümünün nitel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Araştırmamızdan elde edilen bu bulguyu destekleyecek şekilde Öntaş, Çarıkçı ve Arkan Sezgin’in (2021) birlikte gerçekleştirdikleri çalışmada da okul öncesi eğitim döneminde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler eğitimine yönelik yapılan araştırmaların büyük bir çoğunluğunda nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Nicel araştırma ilgili alanda en fazla yer verilen ikinci yaklaşım olurken, bir çalışmada ise karma yönteme yer verildiği belirlenmiştir. Aslında Türkiye’de eğitim bilimleri alanında gerçekleştirilen araştırmalarda ağırlıklı olarak nicel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği bilinmektedir (Göktaş, Hasançebi, Varışoğlu, Akçay, Bayrak, Baran ve Sözbilir, 2012). Türkiye’deki eğilimden farklı olarak bu alanda yapılan çalışmalarda büyük oranda nitel araştırma yöntemlerinin benimsenmesinde, nicel araştırmalarda veri elde etmek amacıyla kullanılan ölçek ve anket gibi araçların küçük yaştaki çocuklar için uygun olmamaları etkili olmuş olabilir.

Araştırma dâhilinde incelenen çalışmalarda en sık kullanılan desen durum çalışması olurken, deneysel ve eylem araştırması bu alanda aynı sıklıkla ve ikinci sırada benimsenen desenler olmuştur. Aktın'ın (2019a) yaptığı çalışmada ise ilgili alanda yapılan çalışmalarda en çok deneme deseninin ön test-son test modelinde araştırmaların yapıldığı özellikle makalelerde ise nitel araştırma yaklaşımlarından eylem araştırması ve durum çalışmasının tercih edildiği bulgularına ulaşılmıştır. Bu farklılık aradan geçen birkaç yılda yapılan çalışmalarda durum çalışması deseninin daha fazla tercih edilmesiyle açıklanabilir. Durum çalışması deseninin ağırlıklı olarak makale, deneysel desenin ise sırasıyla yüksek lisans, doktora tezi ve makale türündeki çalışmalarda tercih edildiği görülmüştür. Eylem araştırmasıyla da genellikle makale, yüksek lisans, doktora tezi ve bildiri türündeki çalışmaların gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Araştırmacılar tarafından üçüncü olarak tercih edilen desen olan tarama türünde de en çok makale, yüksek lisans tezi ve bildiri türünde çalışmaların yapıldığı anlaşılmıştır. İlgili alanda benimsenen diğer bir önemli desenin doküman analizi olduğu görülmektedir. Doküman analizi deseninin ise genel olarak makale ve kitap türündeki çalışmalarda kullanıldığının belirtilmesi gerekmektedir. Son olarak yarı deneysel ve olgubilim bu alandaki çalışmalarda yer verilen diğer desen türleri olmuştur.

Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda en çok tercih edilen çalışma grubu okul öncesi öğrencileri olmuştur. Okul öncesi öğrencileriyle yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak makale türünde yapıldığı ve bunu sırasıyla yüksek lisans, doktora tezi ve bildiri türünde eserlerin takip ettiği görülmüştür. Bu alanda en çok tercih edilen ikinci çalışma grubunun okul öncesi öğretmenleri olduğu belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenleriyle yürütülen çalışmaların en fazla makale ve yüksek lisans tezi türünde olduğu belirlenmiştir. Bu alandaki çalışmalarda tercih edilen üçüncü çalışma grubunun öğretmen adayları olduğu anlaşılmıştır. Öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmalarda ön plana çıkan eserler ise makale, yüksek lisans tezi ve bildiri türündeki çalışmalar olarak sıralanmaktadır. Son olarak okul öncesi eğitim alanında görev yapan akademisyenlerin yalnızca bir makalede çalışma grubunu oluşturmuş olduğunun vurgulanması gerekmektedir.

İlgili alanda yapılan çalışmaların büyük bir kısmının uygulamalı çalışmalar olduğu görülmüştür. Uygulamalı çalışmalar kapsamında sırasıyla makale, yüksek lisans, bildiri ve doktora tezi türünde eserlerin ortaya konulduğu anlaşılmıştır. Bu

alandaki teorik olarak yapılan çalışmaların ise en çok makale ve bunu takiben kitap bölümü, kitap, çeviri kitap ve bildiri türünde olduğu anlaşılmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda en çok kullanılan veri toplama aracının görüşme olduğu anlaşılmıştır. Bu çalışmalarda kullanılan görüşme türlerinin de genel olarak yarı yapılandırılmış, yapılandırılmış, yapılandırılmamış ve odak grup olduğu görülmüştür. İlgili alandaki çalışmalarda ikinci sıklıkla tercih edilen veri toplama aracı doküman olurken, gözlem ve öğrenci ürünleri üçüncü sıklıkta kullanılan veri toplama araçları olmuştur. Çalışmalarında gözlemi kullanan araştırmacıların genellikle bu veri toplama aracının katılımlı ve yapılandırılmamış türünü tercih ettikleri tespit edilmiştir. Öğrenci ürünleriyle veri toplanan araştırmalarda ise ağırlıklı olarak öğrenci çizimleri ve kil kullanılarak yapılan ürünlerden yararlanılmıştır. Alandaki çalışmalarda kullanılan önemli bir veri toplama aracı da ölçekler olmuştur. Sosyal bilgiler dersine yönelik ilgi, Sullivan duygusal zekâ ve empati, Brocken temel kavram, farklılıklara saygı, mekân algısı, zaman kavramı değerlendirme, mekân bilşi ve harita okuma becerisi alandaki çalışmalarda tercih edilen ölçekler olarak dikkat çekmektedir. Formlar, video kayıtları ve anketler aynı sıklıkta kullanılan veri toplama aracı olarak alandaki çalışmalarda orta sıralarda yerlerini almışlardır. Göktaş vd. nin (2012) yaptıkları bir araştırmada Türkiye'deki eğitim araştırmalarında en sık kullanılan veri toplama araçlarından birinin de anket olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun aksine okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimine yönelik çalışmalarda anketin orta sıralarda tercih edilmesinde bu alandaki çalışmaların ağırlıklı olarak nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülmesinin etkili olduğu söylenebilir. Test ve etkinlikler bu alanda alt sıralarda tercih edilen veri toplama araçları olmuştur. Başarı, beceri ve kavram testleri veri toplama aracı olarak testin tercih edildiği araştırmalarda kullanılan türler olmuştur. Veri toplama aracı olarak etkinliklerin işe koyulduğu araştırmalarda ise genellikle Türkçe dil, resim, müzik, doğa, üç boyutlu çalışmalar ve oyunun kullanıldığı belirtilmesi gerekmektedir. Oyunların çocukların içinde yaşadıkları dünyayı ve onunla olan ilişkilerini keşfetmelerinde çok önemli bir işlevi bulunmaktadır (Cooper, 2002). Oyunlar bu özelliğinin yanında sosyal bilgiler eğitiminde kullanılan etkinlik araçlarından biri olarak kabul edilmektedir (Kırtel, 2018). Bazı araştırmacıların oyunların bu özelliklerinden yararlanmak için onları veri toplama aşamasında kullandıkları görülmektedir. Ayrıca bu alanda veri toplama aracı olarak drama, görsel materyal ve oyun temelli yazılımlardan da yararlanıldığı

görülmüştür. Çalışmalarında veri toplama aracı olarak görsel materyalleri kullanan araştırmacıların tercih ettikleri araçlar ise zaman çizelgesi, kandil, soba ve sürahi olarak yazıya aktarılmıştır. Tüm bu bilgilerden anlaşılacağı üzere alanda yapılan çalışmalarda birçok farklı kaynaktan veri toplama yoluna gidilmiştir. Aktın (2019a) da benzer şekilde okul öncesi eğitimi döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda araştırmacıların genel olarak çeşitli kaynaklardan veriler elde ettiklerini belirtmektedir.

Söz konusu alanda yapılan çalışmalardan elde edilen en önemli sonuçlardan ilki uygun eğitim, etkinlik ve programlar yoluyla okul öncesi dönemdeki çocukların geçmiş ve zaman kavramlarını anlayabilecekleri olmuştur. İncelenen çalışmalarda öğrencilerin geçmiş ve zaman kavramlarını anlayabilmesine olanak veren uygun eğitim, etkinlik ve programlardan biri olarak müze gezileri dile getirilmiştir. Müzeler, geçmişte meydana gelmiş olaylarla ilgili bilgileri somut buluntular aracılığıyla insanlara ulaştıran alternatif öğrenme ortamlarıdır. Günümüzde bünyelerinde eğitim atölyeleri oluşturan müzelere okul öncesi eğitim kademesindeki çocuklarla da geziler düzenlenebilmektedir. Bu geziler sırasında soyut olan geçmişle ilgili bilgiler verilirken çocukları geçmişten günümüze kadar gelen nesnelere buluşturmak onların tarihi daha kolay bir şekilde anlamalarına yardımcı olmaktadır (Akyol ve Akyol, 2017). Bu dönemdeki öğrencilerin geçmiş ve zaman kavramlarını daha iyi anlayabilmelerini sağlayan diğer eğitim, etkinlik ve programlar ise sosyokültürel eğitim, bilgisayar destekli eğitim, Türkçe dil etkinliği, Osmanlıda bir gün ve sanat etkinlikleri olarak belirtilmiştir. Sanat eserleri okul öncesi dönemde yer alan öğrencilerin geçmişi öğrenebilmeleri için kullanılacak en önemli araçlardan biridir. Özellikle bu eserlerden biri olan nesnelere, hem çocukların ilgilerini çekmek hem de onların bu eserlerin geçmişte kendilerinden çok farklı yaşam tarzına sahip insanlar tarafından oluşturulduğunun farkına varabilmeleri adına önemli olarak görülmektedir (Harnett, 2014). Sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlerin öğretiminin çocuklara önemli yeterlilik ve beceriler kazandırabilmesi bu konuda elde edilen diğer bir önemli sonuç olarak dikkat çekmektedir. Söz konusu çalışmalarda çocuklara kazandırılacak yeterlilik ve becerilerin de harita ve küre okuma, bilimsel düşünme, imgelem, çevre duyarlılığı, coğrafi farkındalık, yakın çevre ve dünya ile ilgili anlayış geliştirme olarak sıralandığı anlaşılmıştır. Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler ve bu alanda yer alan disiplinlere yer verilmesi incelenen çalışmalarda ortaya konulan ikinci önemli sonuç

olmuştur. Bu sonucun elde edildiği çalışmalar genel olarak okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca söz konusu çalışmalarda okul öncesi eğitim döneminde yer alması istenen alanlar sırasıyla coğrafya, sosyal bilgiler ve tarih olarak belirtilmiştir. Öntaş, Çarıkçı ve Arkan Sezgin'in (2021) birlikte gerçekleştirdiği araştırmada da okul öncesi eğitim döneminde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler eğitimine yönelik yapılan araştırmalarda elde edilen en önemli bulgunun, sosyal bilgiler ve hayat bilgisi alanlarının okul öncesi dönemde de işlenmesi gerektiği üzerine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Öntaş ve arkadaşlarının bu araştırmalarında sadece ilgili alanda yayımlanan makaleleri incelediklerinin de belirtilmesi gerekmektedir.

Okul öncesi eğitim programlarında coğrafya disipliniyle ilgili kavram ve kazanımlara yeterli düzeyde yer verilmesi ile söz konusu kavram ve kazanımlara yeteri kadar yer verilmemesi aynı sayıdaki çalışmalarda vurgulanan sonuçlardır. Sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlerin okul öncesi çocukların gelişim seviyesine uygun olması ile sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlerin çocukların seviyesine uygun olmaması yine aynı sayıdaki çalışmalarda belirtilen sonuçlar olarak dikkat çekmektedir. ABD gibi farklı ülkelerde sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan tarih disiplininin öğretimine okul öncesi dönemde başlanması bu alandaki çalışmalarda elde edilen diğer bir sonuç olmuştur. Gerçekten de Amerika Birleşik Devletleri okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler alanına öğretim programlarında yer veren ülkelerden biri olarak dikkat çekmektedir (Akhan ve Şimşek Çetin, 2015; Aktın, 2014). Son 10 yıl içerisinde ilgili alanda yapılan çalışmaların sayısında önemli bir artış olması ve son olarak sosyal bilgiler dersi içerisinde yer alan coğrafya disipliniyle ilgili kazanımların fen / doğa / matematik etkinlikleriyle verilmesi ilgili çalışmalarda belirtilen diğer sonuçlar olmuştur. Baysan ve Erdoğan'ın (2016) da belirttiği üzere Türkiye'de okul öncesi eğitim programlarında coğrafya alanıyla ilgili eğitim genel olarak bilim etkinlikleri (fen-doğa ve matematik) kapsamında verilerek daha üst kademedeki coğrafya öğretimine yönelik bir temel oluşturulmaya çalışılmaktadır.

İlgili alandaki çalışmalarda yapılan en önemli öneri üniversitelerdeki okul öncesi lisans eğitim programlarında sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlere yer verilmesi olarak belirtilmiştir. ABD'de okul öncesi eğitimi alanında lisans eğitimi veren bazı üniversitelerin programlarında sosyal bilgilere yer vererek öğretmen adaylarına bu alanın öğretimine yönelik dersler sundukları bilinmektedir. (Akhan ve

Şimşek Çetin, 2015). Bu kategorideki çalışmaları yapan araştırmacıların bu uygulamanın önemine inanarak Türkiye’de de okul öncesi öğretim programlarında sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlere yer verilmesine yönelik öneriler getirdikleri anlaşılmaktadır. Söz konusu çalışmalarda lisans eğitim programlarına eklenmesi yönünde en çok öneri getirilen alanlar sırasıyla coğrafya ve sosyal bilgiler olmuştur. Tarih disiplini sadece bir çalışmada sosyal bilgilerle birlikte ifade edilmiştir. Okul öncesi eğitim programlarında sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlere yönelik kazanım, gösterge ve etkinliklere yer verilmesi bu alanda incelenen çalışmalarda en çok belirtilen ikinci öneri olmuştur. Belirtilen öneri kapsamında okul öncesi eğitim programlarına dâhil edilmesi istenen ilk alanın sosyal bilgiler olduğu ve bunu coğrafyanın takip ettiği tespit edilmiştir. Tarih disiplini de birer kez sosyal bilgiler ve coğrafya alanlarıyla birlikte belirtilmiştir. Okul öncesi dönemde yer alan öğrencilerin zaman, mekân ve tarihsel imgelem becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak etkinlik, program ve uygulamalardan faydalanılması ilgili alanda en çok belirtilen üçüncü öneri olmuştur. Bilgisayar destekli öğretim ve mekânsal algı programı ilgili çalışmalarda öğrencilere söz konusu becerileri kazandırmak için kullanılması istenen programlar olarak dikkat çekmektedir. Okul öncesi öğretmenlerine tarih / coğrafya disiplinleriyle ilişkili olan zaman ve mekân kavramlarına yönelik eğitim olanağı sunulması bu alanda yapılan diğer bir önemli öneri olmuştur. Okul öncesi öğrencilerinin tarih anlayışını geliştirmek amacıyla müze ve tarihî çevre gibi okul dışı ortamlardan yararlanılması, okul öncesi eğitim programında örtük şekilde bulunan tarihle ilgili kazanımların söz konusu disiplin adı altında sunulması ve okul öncesi dönemde tarih ve coğrafya konularının öğretilmeyeceğine yönelik olumsuz sayılacak düşüncelerin uygun etkinlikler aracılığıyla ortadan kaldırılmaya çalışılması bu konuda aynı sıklıkta belirtilen öneriler olmuştur. Son olarak erken çocukluk döneminde farklı ülkelerde coğrafya öğretiminin nasıl yapıldığına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi ilgili alanda yazıya aktarılan farklı bir öneri olarak dikkat çekmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

- Türkiye’de okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda özellikle 2012 yılından itibaren bir artış yaşandığı belirlenmiştir. Ancak dünya üzerindeki diğer ülkelere bakıldığında Türkiye’de bu alanda daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu da bir gerçektir. Bu nedenden dolayı okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili çalışmalara daha fazla ağırlık verilebilir.

- Araştırma sonucunda elde edilen bulgular bu alanda özellikle lisansüstü çalışmaların henüz istenilen seviyede olmadığını göstermektedir. Özellikle okul öncesi ve sosyal bilgiler eğitimi alanında görev yapan akademisyenlerin birlikte danışmanlık yapacakları lisansüstü çalışmalar alana önemli katkılar sağlayabilir.

- Yapılan inceleme sonucunda okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili sadece iki kitap ve bir çeviri kitabın bulunduğu görülmüştür. Türkiye’de bu alanda çalışmalar yapan araştırmacıların bu yayın türlerinde eserler vermeleri alandaki önemli bir boşluğun giderilmesine yardımcı olabilir.

- Tarih öğretimi bağlamında çocukların tarihsel düşünme becerileri ve geçmiş algılarını geliştirmeye yönelik fazla sayıda çalışma yapılmadığı anlaşılmıştır. Yapılacak olan çalışmalarda bu konulara öncelik verilmesi alana önemli katkı sunabilir.

- Araştırma sonucunda okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili en az çalışmanın ekonomi ve vatandaşlık eğitimi alanlarında yapıldığı görülmüştür. Bu nedenden dolayı ekonomi ve vatandaşlık eğitimi alanlarına yönelik daha fazla çalışma yapılabilir.

- Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalarda en az tercih edilen çalışma grubunun akademisyenler olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenden dolayı okul öncesi eğitim alanında görev yapan öğretim üyeleriyle okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimine dair çalışmalar yürütülebilir.

- Bu araştırmada Türkiye’de okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili çalışmalar incelenerek alandaki genel eğilim belirlenmek istenmiştir. Benzer şekilde diğer ülkelerde bu alanda yapılan çalışmaların eğilimlerini ortaya koyacak çalışmalar yapılabilir.

- Türkiye’de okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili genel durumu ortaya koymak ve var olan eksiklikleri tespit edebilmek için belirli zaman aralıklarıyla bu türden çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abazoğlu, İ., Yıldırım, O. ve Yıldızhan Y. (2015). Okul öncesi öğretmenliğine ilişkin genel bir bakış. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 411-423.
- Açıkalin, M. (2017). *Araştırmaya dayalı sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Akhan, N. E. ve şimşek Çetin, Ö. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitimine yönelik ilgilerinin ve görüşlerinin belirlenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11 (2), 551-588.
- Aktan, O. ve Akkutay, Ü. (2014). OECD ülkelerinde ve Türkiye’de okul öncesi eğitim. *Asian Journal of Instruction*, 2 (1), 64-79.
- Aktın, K. (2014). Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimini: mesleklerin öğretimine yönelik bir durum çalışması. *Turkish Studies*, 9 (5), 139-155.
- Aktın, K. (2019a). Sosyal bilgiler ve okul öncesi eğitim. İ. H. Demircioğlu, S. Kaymakçı ve E. Demircioğlu (Editörler), *Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimini araştırmaları el kitabı* içinde (s.423-452). Ankara: Pegem.
- Aktın, K. (2019b). Okul öncesi öğretmen adaylarının erken çocuklukta sosyal bilgiler eğitimini deneyimlerinden yansıyan görüşler. 8. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitim Sempozyumu Proceedings Book*, Ankara: KalemKitap Yayıncılık, ss. 190-210.
- Aktın, K. ve Dilek, G. (2014). Tarih/sosyal bilgiler öğretim programlarında okul öncesi dönemde tarih öğretilmesi: ABD Örneği. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (16), 36-56.
- Aktın, K. ve Dilek, D. (2016). Okul öncesi dönemde kronolojik düşünme: Bir durum çalışması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 6 (3), 129-144.
- Aktın, K. (2017). Okul öncesi dönemde müze eğitimi ile çocukların tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 465-486.
- Akyol, A. A. ve Köksal Akyol, A. (2017). Müzelerde ve arkeolojik alanlarda drama uygulamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi, Yaratıcı Drama Dergisi "Müze Özel Sayısı"*, 105-126.
- Akyüz, Y. (1997). Türkiye’de anaokulların kuruluş ve gelişim tarihçesi. *Çocuk kültürü: I. Ulusal çocuk kültürü kongresi bildirileri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, ss. 152-180.
- Akyüz, Y. (2011). *Türk eğitim tarihi: M.Ö. 1000-M.S. 2015*. (20. Baskı). Ankara: Pegem.
- Akyüz, Y., Uygun, S. ve Kafadar, O. (2005). Anaokullarının İkinci Meşrutiyet Dönemindeki gelişiminde okul ve çocuk sağlığı. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 4 (7), 147-172.

- Arslan, M. (2005). Avrupa Birliği ülkelerinde okul öncesi eğitimin gelişimi ve mevcut durumu, *Millî Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 167, 1-5.
- Ashbridge, J. (2006). How can geography make a significant contribution to a coherent and meaningful Key Stage 1 curriculum? H. Cooper, C. Rowley and S. Asquith (Eds). *Geography 3-11: A guide for teachers* In (pp. 128-40). David Fulton: Great Britain/London.
- Aykaç, N. (2014). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Ata, B. (1999). İngiltere’de Piaget ve Bruner’in görüşlerinin ilköğretimde tarih öğretimine yansımaları üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (6) , 47-55.
- Başal, H. A. (2005). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. İstanbul: Morpa.
- Baysan, S. ve Aydoğan, S. (2016). Okul öncesi ve ilkokul çocuklarına uygun Coğrafi Kavramlar Testi (CKT) geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 13 (3), 5500-5514.
- Bekman, S. ve Gürlesel, C. F. (2005). *Doğru başlangıç: Türkiye’de okul öncesi eğitim*. İstanbul: TÜSİAD.
- Biber, K. (2014). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı, önemi ve temel ilkeleri. F. Gülaçtı ve S. Tümkaya (Editörler), *Erken çocukluk eğitimi içinde* (s.23-73). Ankara: Pegem.
- Bilgili, A. S. (2012). Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. A. S. Bilgili (Editör), *Sosyal bilgilerin temelleri içinde* (s.1-38). Ankara: Pegem.
- Can Yaşar, M., İnal, G., Uyanık, Ö ve Yazıcı, H. (2012). Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (39), 75-87.
- Cooper, H. (2002). *History in the early years*. Roudledge: London and New York.
- Coşkun Keskin, S. (2016). Erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimi ve sosyo-kültürel eğitim. D. Dilek (Editör), *Sosyal bilgiler eğitimi içinde* (s.353-372). Ankara: Pegem.
- Coşkun Keskin, S. ve Daysal Ersoy, D. (2012). Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitime dair örnek bir çalışma: Mimar Sinan. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4 (1), 117-130.
- Çoşkun Keskin, S. ve Kırtel, A. (2016). Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Osmanlı’da bir gün. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, (USBES Özel Sayı II), 1469-1490.
- CYP. (2022). *2023 Cumhurbaşkanlığı yıllık programı*. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/11/2023-Yili-Cumhurbaşkanligi-Yillik-Programi.pdf> (Erişim tarihi: 05.01.2023)
- Çelik, M. ve Gündoğdu, K. (2007). Türkiye’de okulöncesi eğitimin tarihsel gelişimi. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 16, 172-190.
- Çomak, N. (2020). Okul öncesi eğitimin coğrafi temelleri. H. Uzun (Editör), *Recent advances in education and sport researches içinde* (s. 89-103). Ankara: Gece.

- Çulha Özbaş, B. ve Özyılmaz Akamca, G. (2012). Preservice early childhood teacher's perception of teaching social studies in the early years. 3. *International Congress on Early Childhood Education*, Adana: Çukurova University Faculty of Education Abstract Book, ss. 251-252.
- Daysal Ersoy, D. (2011). *Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Ünlü Türk büyükleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Department for Education (DfE) (2013a). National Curriculum in England; history programmes of study. London, DfE. [https:// assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/239035/PRIMARY_national_curriculum_-_History.pdf](https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/239035/PRIMARY_national_curriculum_-_History.pdf) (Erişim tarihi: 12.12.2022).
- Department for Education (DfE) (2013b). National Curriculum in England; geography programmes of study. London, DfE. [https:// assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/239044/PRIMARY_national_curriculumGeography.pdf](https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/239044/PRIMARY_national_curriculumGeography.pdf) (Erişim tarihi: 12.12.2022).
- Dilek, D. (2007). *Tarih derslerinde öğrenme ve düşünce gelişimi*. (Üçüncü Basım). Ankara: Nobel.
- Doğan, Y. (2019). Prof. Hilary Cooper ile küçük çocuklarla tarih öğretimi üzerine bir görüşme. *Turkish History Education Journal*, 8 (1) , 356-398.
- Doğanay, H. (2012). *Coğrafyaya 'ya giriş*. Erzurum: Aktif.
- Egan, K. (1978). Varieties of history. *Teaching History*, 21, 20-23.
- Egan, K. (1982). Teaching history to young children. *The Phi Delta Kappan*, 63 (7), 439-441.
- Egan, K. (2010). *Eğitimli zihin*. (Çev: F. Keser). Ankara: Pegem.
- Ergin, O. (1977). *Türk maarif tarihi (Cilt 1-2)*. İstanbul: Eser Matbaası.
- Erol Şahin, A. N. (2020). [Röportaj: Prof. Dr. Penelope Harnett ile tarih öğretimi üzerine bir görüşme]. *Turkish History Education Journal*, 9 (1), ss. 312-342.
- Ertürk, S. (2017). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Edge.
- Fromboluti, C. and Seefeldt, C. (1999). *Early childhood: Where learning begins geography with activities for children ages 2 to 5 years of age*. U.S. Department of Education Office of Educational Research and Improvement. National Institute on Early Childhood Development and Education.
- Given, L. M. (2021). *100 soruda nitel araştırma*. (Çev: A. Bakla ve İ. Çakır). Ankara: Anı.
- Göktaş, Y., Yeşildağ-Hasançebi, F., Varışoğlu, B., Akçay, A., Bayrak, N., Baran, M. ve Sözbilir, M. (2012). Türkiye'deki eğitim araştırmalarında eğilimler: Bir içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (1), 443-460.
- Gülaçtı, F. (2014). Türkiye'de ve dünyada erken çocukluk ve okul öncesi eğitimi. F. Gülaçtı ve S. Tümkaya (Editörler), *Erken çocukluk eğitimi içinde* (s.1-21). Ankara: Pegem.
- Güler, D. S. ve Öztürk, F. (2003). Türkiye'de okul öncesi öğretmeni yetiştirmeye yönelik ilk program ve uygulamalar. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 2 (4), 261-275.

- Gültekin Akduman, G. (2012). Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi. G. Uyanık Balat (Editör), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s. 2-17). Ankara: Pegem.
- Gültekin Akduman, G. (2016). Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi. G. Uyanık Balat (Editör), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (ss. 1-15). Ankara: Nobel.
- Gürkan, T. (1999). 1923'ten günümüze okulöncesi eğitim programları, Ankara: *Cumhuriyet ve çocuk: 2. Ulusal çocuk Kültürü Kongresi*, Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, ss. 299-306.
- Harnett, P. (2014). İngiltere'de ilköğretimde tarih dersi müfredatı: Fırsatlar ve zorluklar, Sakarya: *III. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu*, Bildiri Tam Metin Kitabı, s.7-10.
- HSSFCPS (2017). *History social science framework for california public schools kindergarten through grade twelve*. <https://www.cde.ca.gov/ci/hs/cf/documents/hssframeworkwhole.pdf> (Erişim tarihi: 22.10.2020).
- Hoodless, P. (2008). *Teaching history in primary schools*. Larning Mattters. Wiltshire.
- Jackman, H. L. (2001). *Early education curriculum: A child's connection to the World*. (Second education). Delmar Thomson Learning: United States of America.
- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi: Hayat bilgisi öğretiminden tarih öğretimine*. (Genişletilmiş 6. Baskı). Ankara: Pegem.
- Kartal, H. (2005). *Erken çocukluk eğitim programlarından anne-çocuk eğitim programının 6 yaş grubundaki çocukların bilişsel gelişimlerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Katracı, M. (2016). Okul öncesi eğitim ve önemi. S. Seven (Editör), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s. 1-17). Ankara: Pegem.
- Kemple, K. M. (2016). Social studies, social competence and citizenship in early childhood education: developmental principles guide appropriate practice. *Early Childhood Educ J* 45, 621–627.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15), 170-189.
- Kırtel, A. (2012). *Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Türk tarihine ait bazı önemli olay ve olgular üzerine bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kırtel, A. (2018). *60-72 aylık çocuklara yönelik hazırlanmış sosyo-kültürel etkinliklerin uygulanması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kırtel, A. ve Yüceer, D. (2019). *Erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimi: etkinliklerle sosyo-kültürel eğitim*. Ankara: Gece.
- Koçyiğit, S. (2007). *Farklı ülkelerde okul öncesi eğitim kurumlarının gelişimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kol, S. (2012). *Bilgisayar destekli öğretimin (BDÖ) altı yaş çocuklarına zaman ve mekân kavramlarını kazandırmaya etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kol, S. (2014). Geçmiş zaman ifadelerinin ve görsel objelerin erken çocukluk dönemi hikâye kitaplarındaki durumunun incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*. 11 (2), 992-1003.
- Köstüklü, N. (2014). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*. (10. Basım). Konya: Sebat Ofset.
- Krogh, S. L. ve Slentz, K. L. (2001). *The early childhood curriculum*. Lawrence Erlbaum Associates: New Jersey.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber*. (Üçüncü basımdan çeviri). (Çev: S. Turan). Ankara: Nobel.
- Miles M. B. ve Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi: Genişletilmiş bir kaynak kitap*. (2. baskıdan çeviri). (Çev: S. Akbaba Altun ve A. Ersoy). Ankara: Nobel.
- MEB. (1973). Millî Eğitim Temel Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf> (Erişim tarihi: 13.12.2022).
- MEB. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi, 4-5. sınıflar öğretim programı kılavuzu*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2021). *20. Millî Eğitim Şurası*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Miles M. B. ve Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi: Genişletilmiş bir kaynak kitap*. (2. baskıdan çeviri). (Çeviri Editörü: S. Akbaba Altun ve A. Ersoy). Ankara: Nobel.
- Mindes, G. (2005). Social studies in today's early childhood curricula. *Young Children*, 60 (5), 12-18.
- Mindes, G. (2014). *Social studies for young children preschool and primary curriculum anchor*. (Second Edition). United Kingdom: Rowman & Littlefield Education .
- NCSS (1989). *Social studies for early childhood and elementary school children preparing for the 21st century*. *Social Education*, 53 (1), 14-23.
- NCSS (1994). *Expectations of excellence: curriculum standarts for social studies*. Washington.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1987). *Orta dereceli kız teknik öğretim okulları okul öncesi eğitimi*. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Oktay, A. (1983). Türkiye'de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 7 (42), 3-7.
- Oktay, A. (1990). Türkiye'de okul öncesi eğitim. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 151-160.
- Oktay, A. (1999). Türkiye'de okul öncesi eğitimin gelişimi. *Cumhuriyet ve çocuk: 2. Ulusal çocuk Kültürü Kongresi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, ss. 289-298.

- Öner, D. (2018). *Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi: Öğretmen görüşlerinin incelemesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öner, D. ve Yiğit, E. Ö. (2021). Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5 (1), 191-215.
- Öntaş, T., Çarıkçı, S. ve Arkan Sezgin, K. (2021). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin okul öncesine yansımaları. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5 (2), 454-471.
- Özbek Ayaz, C., Güleç, H. ve Arcagök, S. (2018). Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan coğrafya eğitiminin etkililiği: Coğrafi bölgelerimizi tanıyalım. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (58), 818-824.
- Özbek Ayaz, C., Güleç, H. ve Özkan Kılıç, Ö. (2018). Okul öncesi dönemdeki çocukların bilimle tanıştığı nokta: Coğrafya eğitiminin önemi. *International Journal of Social Science*. 70, 103-117.
- Özkan, U. B. (2020). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. (5. Baskı). Pegem.
- Pamuk, İ. (2020). Almanya’da hayat bilgisi ders kitaplarında tarihin kullanımı. *Turkish History Education Journal*, 9 (1), 209-231.
- Poyraz, H. (2011). Okul öncesinin önemi. H. Poyraz ve H. Dere Çiftçi (Editörler), *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri* içinde (s.15-20). Ankara: Anı.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2011a). Dünyada okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi. H. Poyraz ve H. Dere Çiftçi (Editörler), *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri* içinde (s.1-6). Ankara: Anı.
- Poyraz, H. ve Dere, H. (2011b). Türkiye’de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi. H. Poyraz ve H. Dere Çiftçi (Editörler), *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri* içinde (s.7-14). Ankara: Anı.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4 (1), 227-256.
- Seefeldt, C., Castle, S. ve Falconer, R. C. (2015). *Okul öncesi ve ilkökul çocukları için sosyal bilgiler öğretimi*. (Çeviri Editörü: S. Coşkun Keskin). Ankara: Nobel.
- Senemoğlu, N. (2010). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. (18. Baskı). Ankara: Pegem.
- Şirin, S. (2022). Okul öncesi dönem neden bu kadar önemli? S. Özdemir, H. Bacanlı ve M. Sözer (Editör), *Erken çocukluk eğitimine giriş* içinde (s. 1-8). Ankara: Nobel.
- Thomas, B.J. (2015). Early childhood social studies. Pamela J. Farris (Ed). *Elementary and middle school social studies: An interdisciplinary, multicultural approach* In (pp.323-361). Illinois: Waveland.
- Uçuş Güldalı, Ş. ve Demirbaş, İ. (2017). Okul öncesi eğitim programı ile ilkökul hayat bilgisi öğretim programının sarmallığının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (3), 1084-1105.

- Ural, O. ve Ramazan, O. (2007). Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü. E. Aktan Acar (Editör), *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi temel sorunlar ve çözüm önerileri* içinde (s. 11-61). Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- U.S. Department of Education (2014). *Helping your child learn history with activities for children in preschool through grade*. ED Pubs: Washington.
- Veisalov, E. ve Zaman, S. (2016). Gürcistan’da eğitim sistemi ve coğrafya öğretimi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (2), 409-423.
- Von Heyking, A. (2004). Historical thinking in the elementary years: A review of current research. *Canadian Social Studies*, 39 (1).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Genişletilmiş Dokuzuncu Basım). Ankara: Seçkin.
- Yüksek Usta, S. (2019). *Okul öncesi tarih coğrafya eğitim programının çocukların duygusal zekâ ve farklılıklara saygı düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yüksek Usta, S. ve Tezel Şahin, F. (2020). *Etkinlik örnekleri ile erken çocukluk döneminde sosyal bilimler: Tarih-coğrafya-ekonomi*. Ankara: Nobel.
- Yiğit, Ö. ve T. Sezer (2009). Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi. *Çocuk Çocuk Dergisi*, 87, 10-13.
- Zembat, R., Beceren Özdemir, B., Şengül, T. ve Ünsal, F. Ö. (2013). 6 year old pre-school children’s perception of “past”. *Issues on Education and Research*, 3, 299-311.
- Zembat, R., Ünsal, F. Ö., Yazıcı, F., Kurtuluş Küçüköğlü, E., Yıldız, Ö. ve Tunçeli, H. İ. (2014). My own past: An example of family involvement project applied to improve 48 – 54 months old children’s perception of the past. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 5 (1), 209-218.

EKLER

EK 1: Etik Kurul Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 13/01/2021-E.2743

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-19928322-302.08.01-2743
Konu : Etik Kurul Onayı

NECATİBEY EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 12/11/2020 tarihli ve 52899066/302.08.01/46794 sayılı yazı.

Fakülteniz Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı Dr. Öğr. Üyesi Eyüp YÜNKÜL'ün Yüksek Lisans Öğrencisi Derya EKİZ GÜNAL'ın "Okul Öncesi Eğitimde Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılmış Çalışmaların İncelenmesi " başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili bilimsel çalışma yapabilmesi için etik kurul onay belgesi isteği ile ilgili Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Komisyonu 24.12.2020 tarihli ve 2020/10 sayılı toplantısında alınan karar gereği düzenlenen onay belgesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet NARLI
Rektör Yardımcısı

EK 2: Okul Öncesi Eğitim Döneminde Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Yapılan Çalışmalar Konusu Kapsamında İncelenen Akademik Araştırmalar

Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler konusu kapsamında ulaşılabilen ve incelenen akademik araştırmalar tablo hâlinde aşağıda gösterilmiştir:

Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalar

Sıra No	Yazar(lar)	Yıl	Çalışmanın Adı	Türü	Amaç	En Önemli Sonuç	En Önemli Öneri
1	Kurtuluş, E.	1999	Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş-altı yaş grubu çocuklarına yaratıcı etkinlikler yoluyla kavram (zaman kavramı) öğretilmesi	Yüksek lisans tezi	Gardner'ın Çoklu Zekâ Teorisi kriter alınarak hazırlanmış bir programla zaman kavramının öğretilmesi	Yaratıcı etkinliklere dayalı olarak oluşturulan öğretim programının okul öncesi dönem öğrencilerinin zaman kavramını öğrenmelerinde etkili olduğu	Belirtilmeyen
2	Ünlü, M.	2001	Okul öncesi eğitim programında öğrencilere	Makale	Okul öncesi eğitim programlarının ve öğretmenlerinin önemine değinerek bu	Okul öncesi öğretim programlarında coğrafya	Okul öncesi eğitim lisans programlarına

			kazandırılan coğrafya eğitimi		programlardaki coğrafya eğitiminin yerini araştırmak	kazanımlarının fazla olduğu ancak bu kazanımların öğrencilere yeteri kadar verilmediği	coğrafya dersinin dahil edilmesi
3	Tığcı, F.	2003	6 yaş çocukları için Mekânsal Algı Ölçeği'nin geliştirilmesi ve Mekânsal Eğitim Programı'nın mekânsal algı gelişimine etkisi	Yüksek lisans tezi	Mekânsal algı eğitim programının mekânsal algının gelişimine etkisini ortaya koyma	Mekânsal algı eğitim programının okul öncesi dönem öğrencilerinin mekânsal algılarının gelişmesinde etkili olduğu	Mekânsal algı ve buna benzer eğitim programlarının yaygınlaştırılması
4	Yılmaz, S.	2005	Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden beş-altı yaş grubu çocuklarına zaman kavramı öğretilmesi	Yüksek lisans tezi	Okul öncesi eğitim döneminde kullanılan zaman kavramı yaratıcı etkinlik programının, çocukların zaman kavramını öğrenmede etkisini belirlemek	Zaman kavramı yaratıcı etkinlik programının okul öncesi dönemde eğitim gören öğrencilerin zaman kavramını öğrenmelerinde etkili olduğu	Belirtilmeyen
5	Ünlü, M. ve Alkış. S.	2006	Okul öncesi öğretmenliği programlarında coğrafya derslerinin gerekliliğinin irdelenmesi	Makale	Okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında coğrafya derslerinin gerekliliğini ortaya	Okul öncesi öğretmen adaylarının üniversiteye giriş sınavlarında yer	Okul öncesi eğitim lisans programlarına coğrafya derslerinin dahil edilmesi

					koymak ve çeşitli öneriler getirmek	alan coğrafya sorularını cevaplamadaki başarı düzeylerini yeterli seviyede olmadığı	
6	Tuğrul, B. ve Güler, T.	2007	Okul öncesi çocuklarına yönelik sosyal çalışma alanında tarih ve coğrafya eğitimi	Makale	Okul öncesinde tarih ve coğrafya eğitiminin önemini ortaya koyma	Okul öncesi dönemde günlük yaşam deneyimlerinden yola çıkılarak hazırlanacak coğrafya ve tarih etkinliklerinin çocukların yakın çevreleri ve dünya ile ilgili bir anlayışı geliştirebileceği	Okul öncesi dönemde çocukların tarihe olan merakını arttırabilmek için müze gezilerinin yapılması
7	Yiğit, Ö.	2007	Aktif vatandaş yetiştirmede okul öncesi dönemin önemi	Bildiri	Çocukları aktif bireyler olarak yetiştirmede okul öncesi dönemin önemi üzerine okul öncesi öğretmen ve öğrencilerinin görüşlerini belirlemek	Ulaşılamayan	Ulaşılamayan

8	Er, H. N.	2008	Zaman kavramıyla zenginleştirilmiş Türkçe dil etkinliklerinin 5-6 yaş çocuklarında zaman kavramı gelişimine etkisinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	5-6 yaş çocuklarında zaman kavramı gelişiminde zenginleştirilmiş Türkçe dil etkinliklerinden oluşan programın etkisini belirlemek	Zaman kavramıyla zenginleştirilmiş Türkçe dil etkinlikleri programının çocukların zaman kavramını öğrenebilmesinde etkili olduğu	Okul öncesi dönemde eğitimcilere çocuklarda zaman kavramını nasıl geliştirecekleri hakkında hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimler verilmeli
9	Taşkın, Ö. ve Şahin, B.	2008	“Çevre” kavramı ve altı yaş okul öncesi çocuklar	Makale	Okul öncesi çocuklarının yaşadıkları yerin ve sosyoekonomik düzeylerinin çevre kavramını algılamalarında farklılık gösterip göstermediğini belirlemek	Okul öncesi eğitim programlarına çevre eğitiminin dâhil edilmesinin çevre sorunlarına duyarlı nesillerin yetişmesine katkı sağlayacağı	Çevre eğitiminin okul öncesi dönemde verilmeli
10	Yiğit, Ö. ve Sezer, T.	2009	Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi	Makale	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen	Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili çeşitli etkinliklerin yapılması
11	Öztürk, M. K.	2010	Okul öncesinde coğrafya ve öğretimi	Kitap bölümü	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen

12	Merç, A.	2011	Sosyal bilgiler ve okul öncesi öğretmenliğinde eğitim gören öğrencilerin mekân bilişi ve harita okuma becerisi	Yüksek lisans tezi	Okul öncesi ve sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinde mekânsal biliş ve harita okuma becerilerinin hangi özellikleri taşıdığına belirlenmesi	Okul öncesi öğretmen adaylarının mekân bilişi ve harita okuma becerilerinin sosyal bilgiler öğretmen adaylarına göre daha düşük seviyede olduğu	Okul öncesi eğitim lisans programlarına coğrafya dersi dahil edilmeli
13	Adak Özdemir, A.	2011	Mekânsal beceri eğitim programının okulöncesi dönem çocuklarının mekânsal becerilerine etkisi	Doktora tezi	Mekânsal beceri eğitim programının okul öncesi dönem çocuklarının mekânsal becerileri üzerindeki etkisini ortaya koyma	Mekânsal beceri eğitim programının çocukların mekânsal becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu	Okul öncesi eğitimde çocukların mekân becerilerini geliştirmek için destekleyici bir programa yer verilmeli
14	Daysal Ersoy, D.	2011	Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Ünlü Türk büyükleri	Yüksek lisans tezi	Erken çocukluk döneminde millî benlik ile ilgili bir temel oluştururken çocukların kültür ile ilgili de fikir sahibi olmalarını sağlamak	Erken çocukluk dönemindeki çocuklarının geçmiş kavramına yönelik söylemlerde bulunabildikleri	Akademisyenler okul öncesi eğitim veren lisans programlarında farklı disiplinleri desteklemeli, tarih konularının öğretilmeyeceğine yönelik olumsuz görüşlerin önüne geçilmeli

15	Coşkun Keskin, S. ve Kırtel, A.	2012	Erken çocukluk döneminde Türk kültürüne ait sanat örnekleri aracılığıyla sosyo-kültürel eğitim	Makale	Erken çocukluk döneminde çocuklara sosyokültürel eğitimin verilebileceğine yönelik örnek bir çalışma ortaya koymak	Çocukların sanat etkinlikleri sonucunda geçmiş algısını ve zaman kavramını sergileyebildikleri	Erken çocukluk döneminde sosyokültürel eğitim kapsamında programda düzenleme yapılmalı
16	Coşkun Keskin, S. ve Daysal Ersoy, D.	2012	Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitime dair örnek bir çalışma: Mimar Sinan	Makale	Erken çocukluk döneminde öğrencilerin, Türk büyüklerini öğrenebilecekleri ile ilgili örnek bir çalışma ortaya koymak	Erken çocukluk döneminde öğrencilerinin geçmişe ait durum ile kişileri öğrenebildikleri ve üzerinden zaman geçse de bu kişileri hatırlayabildikleri	Sosyokültürel eğitim konularında okul öncesi öğretmen ve öğretmen adaylarına bilgi verilmeli
17	Çulha Özbaş, B. ve Doğan, Z.	2012	Erken çocukluk dönemindeki çocukların tarihi yeniden inşası	Bildiri	Erken çocukluk dönemindeki çocuklarının tarih konularını yapılandırma süreçlerini analiz etmek	Ulaşılamayan	Ulaşılamayan
18	Çulha Özbaş, B. ve Özyılmaz	2012	Okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde sosyal bilgiler	Bildiri	Okul öncesi öğretmen adaylarının erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler öğretimine	Öğretmen adaylarının çocukların bu alanı anlayabilecek yeterliliğe sahip	Ulaşılamayan

	Akamca, G.		öğretimine yönelik görüşleri		yönelik düşüncelerini ortaya koymak	olmadıkları düşüncesiyle sosyal bilgileri erken çocukluk dönemi için uygun bir ders olarak görmedikleri	
19	Kırtel, A.	2012	Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Türk tarihine ait bazı önemli olay ve olgular üzerine bir eylem araştırması	Yüksek lisans tezi	Erken çocukluk döneminde çocukların, sosyokültürel eğitim kapsamında kültürümüze ait olay ve olguların farkına varmalarına yardımcı olmak	Doğru ve uygun etkinlikler yapılması hâlinde çocuklara zaman kavramlarının öğretilbileceği	Okul öncesi eğitim programında sosyokültürel konulara yer verilmeli
20	Can Yaşar, M., İnal, G., Uyanık, Ö. ve Yazıcı, H.	2012	Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi	Makale	Okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminin önemini, amaçlarını ve bu dönemde coğrafya eğitimi kapsamında bulunan bilim alanlarını ortaya koymak	Okul öncesi dönemde coğrafya ile ilgili konu ve kazanımların daha çok fen / doğa / matematik etkinlikleriyle verildiği	Okul öncesi dönemde eğitimcilere zaman, mekân, fiziki, beşerî ve ekonomik coğrafya konularında seminerler, konferanslar ve hizmet içi eğitimler verilmeli
21	Özkan Kılıç, Ö.	2012	Okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarının coğrafi kavramları içermesi yönünden incelenmesi	Yüksek lisans tezi	Okul öncesi çocukları için hazırlanan resimli öykü kitaplarında yer alan coğrafi kavramları analiz etmek ve	Okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk döneminde	Okul öncesi öğrencileri için hazırlanan resimli öykü kitaplarında daha fazla coğrafi

					öğretmenlerin, çocuklara coğrafya ile ilgili kavramları öğretirken resimli öykü kitaplarından yararlanma durumunu tespit etmek	coğrafya eğitimini gerekli gördükleri	kavramlara yer verilmeli
22	Kol, S.	2012	Bilgisayar destekli öğretimin altı yaş çocuklarına zaman ve mekân kavramlarını kazandırmaya etkisi	Doktora tezi	Bilgisayar destekli öğretimin, erken çocukluk döneminde çocuklara zaman ve mekân kavramlarını kazandırmada etkisinin olup olmadığını belirlemek	Okul öncesi dönemde bilgisayar destekli olarak gerçekleştirilen öğretimin çocukların zaman ve mekân kavramlarının kazanımını elde etmelerini anlamlı bir şekilde desteklediği	Zaman gibi çocukların öğrenmede güçlüklük yaşadıkları soyut kavramların öğretiminde bilgisayar destekli öğretim yazılımlarının kullanılması
23	Aktın, K., Eş, H. ve Ulusoy, F.	2012	Five field and eight environmental awareness in social sciences teaching in teaching professions in early childhood.	Bildiri	Erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitiminin önemine dikkat çekmek ve sosyal bilgilerin nasıl uygulanabileceğine dair	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen

					bir örnek çalışma oluşturmak		
24	Hacısalıhoğlu Karadeniz, M.	2013	Çocukların “zamanın farkında olma” becerisini kavrayabilme sürecinde okul öncesi eğitim etkinliklerinin etkililiği	Makale	48-60 aylık çocuklara “zamanın farkında olma” becerisini kavrayabilme sürecinde okul öncesi eğitim etkinliklerinin etkililiğini tespit etmek	Uygun etkinliklerin kullanılmasının çocuklarda zamanın farkında olma becerisini geliştirebileceği	Okul öncesi eğitimde günlük hayatla bağlantısı olan zaman kavramlarına yönelik öğretmen ve adaylara seminer, konferans verilebilir
25	Zembat, R., Özdemir Beceren, B., Şengül, T. ve Ünsal, F. Ö.	2013	6 year old pre-school children's perception of “past”	Makale	Okul öncesi öğrencilerinin geçmiş algılarının ne kadar artırılabilirliğini belirlemek	Okul öncesi öğrencilerinin geçmiş algısının uygun etkinliklerle geliştirilebileceği	Okul öncesi eğitim programında tarih eğitimi kapsamında değerlendirilebilen örtük kazanımların tarih öğretimi başlığında toplanması ve geliştirilmesi
26	Aktın, K. ve Dilek, G	2014	Tarih/sosyal bilgiler öğretim programlarında okul öncesi dönemde tarih öğretimi: ABD örneği	Makale	ABD’de okul öncesi dönemde yer alan tarih / sosyal bilgiler programlarında tarih öğretimine nasıl yer verildiğini belirlemek ve ulaşılan bilgilerin Türkiye’de yapılacak	ABD’de tarih-sosyal bilgiler öğretimine okul öncesi dönemde başlandığı ve öğrencilerin tarih disiplini ile bu yaşlarda tanıştığı	Okul öncesi eğitim lisans / lisansüstü programlarına sosyal bilgiler / tarih dersi zorunlu veya seçmeli olarak eklenebilir

					çalışmalara ışık tutmasını sağlamak		
27	Aktın, K.	2014	Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi: mesleklerin öğretimine yönelik bir durum çalışması	Makale	Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretiminin önemine dikkat çekmek ve bu dönemde sosyal bilgiler eğitiminin uygulanabilirliğini ortaya koymak	Okul öncesi dönem çocuklarının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak sosyal bilgiler eğitimini almaya hazır oldukları	Okul öncesi eğitim lisans programlarına okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitimi zorunlu ders olarak verilmelidir
28	Zembat, R., Ünsal, F. Ö., Yazıcı, F., Kurtuluş Küçükoğlu, E., Özkabak Yıldız, T. ve Tunçeli, H. İ.	2014	My own past: an example of family involvement project applied to improve 48 – 54 months old children's perception of the past	Makale	“Kendi geçmişim” adlı aile katılımı projesinin çocukların geçmiş algısını geliştirmedeki etkisini tespit etmek	Okul öncesi çocuklarının kendi geçmişlerini anlatarak soyut geçmişi somutlaştırabildikleri ve geçmişle ilgili kavramları günlük yaşamlarında başarıyla kullanabildikleri	Okul öncesi eğitim programında tarih eğitimi kapsamında değerlendirilebilen örtük kazanımların tarih öğretimi başlığında toplanması ve geliştirilmesi
29	Harnett, P.	2014	The history curriculum in primary schools in england:	Bildiri	İngiltere de İlköğretimde kullanılan tarih programının nasıl	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen

			opportunities and challenges		organize edildiğini açıklamak		
30	Hacısalihoğlu Karadeniz, M.	2014	Okul öncesi çocuklarda mekânsal ilişkiler: harita örnekleri	Makale	Okul öncesi dönem çocuklarındaki mekânsal ilişki becerilerini, çeşitli etkinlikler kullanarak ortaya çıkarmak	Okul öncesi öğrencilerinin harita örnekleri üzerinde mekânsal ilişkilere sahip oldukları ve mekân, konum sözcüklerini kullanabildikleri	Çocukların mekânla ilgili bilgi ve anlayışlarını geliştirebilmek için farklı eğitim uygulamalarının yapılması
31	Özkan Kılıç, Ö., Güleç, Havise ve Zeki Genç, S.	2014	Okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarının coğrafi kavramları içermesi yönünden incelenmesi	Makale	Okul öncesi dönemde resimli öykü kitaplarında yer verilen coğrafi kavramları incelemek ve öğretmenlerin coğrafya ile ilgili kavramları öğretirken resimli öykü kitaplarından yararlanma durumunu belirlemek	Okul öncesi dönem çocuklarının coğrafyaya karşı ilgili oldukları	Okul öncesi öğrencileri için hazırlanan resimli öykü kitaplarında daha fazla coğrafi kavramlara yer verilmeli
32	Soydan, S.	2014	Türkiye, Amerika ve Avusturya'da görev yapan öğretmenlerin okul öncesi coğrafya öğretimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi.	Makale	Türkiye ve farklı ülkelerde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin coğrafya öğretiminde kullandıkları tema, yöntem ve materyal ile	Türkiye'deki okul öncesi öğretmenlerinin coğrafya etkinliklerini okul öncesi dönemdeki öğrencilerin	Türkiye'de ve yurt dışında yapılan araştırmaların sonuçlarından yararlanarak okul öncesi dönemde coğrafya öğretimiyle

					ilgili tercihlerini ortaya koymak	seviyesine uygun olarak düşünmediği	ilgili çocukların seviyesine uygun yapılabilecek etkinlikler hakkında öğretmenlerin bilgilendirilmeleri
33	Akhan, N. E. ve Şimşek Çetin, Ö.	2015	Okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitimine yönelik ilgilerinin ve görüşlerinin belirlenmesi	Makale	Okul öncesi öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler eğitimine yönelik ilgi düzeylerini ve görüşlerini ortaya koymak	Okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilgiler eğitimine yönelik ilgilerinin yüksek olduğu ve lisans programlarında sosyal bilgiler eğitimi gerekli buldukları	Okul öncesi eğitim lisans programına sosyal bilgiler eğitimi adına dersler eklenebilir
34	Şimşek Çetin, Ö. ve Akhan, N. E.	2015	Okul öncesi öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki görüşleri	Makale	Okul öncesi öğretmen adaylarının Sosyal Bilimler eğitimine yönelik düşüncelerini tespit etmek	Öğretmen adaylarının okul öncesi dönemde tarih ve coğrafya disiplinlerine yönelik etkinliklere yer verilmesi gerektiği	Okul öncesi eğitim lisans programına sosyal bilgiler ile ilgili ders eklenebilir

						düşüncesinde oldukları	
35	Aktın, K., Karakaya, M., Türk, Z. ve Aslan, Y	2015	Okul öncesi dönemde farklı kültürlerin öğretimine yönelik uygulamalı bir çalışma	Makale	Okul öncesi eğitim döneminde farklı kültürlerin yapılandırılarak işe koşulduğu bir eğitim ortamında çocukların kültürleri hangi şekilde öğrendiklerini belirlemek	Çok kültürlü öğrenme ortamları sayesinde çocuklara çok kültürlülüğe yönelik olumlu tutum, beceri ve davranışların kazandırılabilceği	Okul öncesi eğitim programında sosyokültürel eğitimle ilgili kazanım ve göstergelere yer verilmeli
36	Öztürk, M., Giren, S., Yıldırım, E. ve Şimşek, Ü.	2015	Güncellenen okul öncesi eğitim programının coğrafya eğitimi açısından incelenmesi.	Makale	Okul öncesi eğitim programını coğrafya eğitimi kapsamında analiz etmek	Güncel okul öncesi öğretim programında coğrafya ile ilgili kavramlara yeteri kadar yer verildiği	Belirtilmeyen
37	Seefelft, C., Castle, S. ve Falconer, R. C.	2015	Okul öncesi/ ilkokul çocukları için sosyal bilgiler öğretimi	Çeviri kitap	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen
38	Aktın, K. ve Dilek, D.	2016	Okul öncesi dönemde kronolojik düşünme: bir durum çalışması	Makale	Erken çocukluk döneminde çocukların	Okul öncesi eğitim kurumlarında uygun etkinlerin çocuklara fiziksel	Okul öncesi eğitim programlarında sosyal bilgiler / tarih başlığı altında kazanım ve

					kronolojik düşünme becerilerini belirlemek	zaman algısı ve kronolojik düşünme becerisi kazandırabileceği	göstergelere yer verilmesi
39	Coşkun Keskin, S. ve Kırtel, A	2016	Erken çocukluk döneminde sosyo-kültürel eğitim: Osmanlı'da bir gün	Makale	Erken çocukluk döneminde sosyokültürel eğitimin nasıl verileceğini ve bu kapsamda hangi etkinliklerin kullanılabileceğini ortaya koymak	Uygun etkinlikler yapılması hâlinde çocuklara zaman kavramlarının öğretilabileceği	Okul öncesi eğitim programında sosyokültürel eğitimle ilgili kazanım ve göstergelere yer verilmesi
40	Aktın, K.	2016	A semiotic analysis on the utilization of historical thinking skills in pre-school period.	Makale	Okul öncesi dönem çocuklarının müze gezisi aracılığıyla imgelem becerilerini kullanarak geçmişi nasıl kurguladıklarını tespit etmek	Okul öncesi dönem çocuklarının tarihsel imgelem becerilerinin müze gezileri sayesinde yaştan bağımsız olarak gelişebildiği	Okul öncesi öğretmenleri çocukların tarih anlayışının gelişmesine katkı sağlamak için onları müze ve tarihî yerlere götürmeli
41	Coşkun Keskin, S.	2016	Erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimi ve sosyo-kültürel eğitim	Kitap bölümü	Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin yerini ve önemini belirlemek	Sosyal bilgiler ve bu alanı oluşturan disiplinlere ait içeriklerin okul öncesi dönemde formal eğitim	Öğrencilerin ileride bilinçli vatandaş olabilmeleri için erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler alanını oluşturan disiplinlere

						yoluyla öğrencilere sunulması gerektiği	yönelik etkinlikler yapılmalı
42	Baysan, S. ve Aydoğan, S.	2016	Okul öncesi ve ilkököl çocuklarına uygun coğrafi kavramlar testi (CKT) geliştirilmesi	Makale	Okul öncesi ve ilkököl öğrencilerinin coğrafi kavramlara yönelik kazanımlarını belirleyebilmek amacıyla bir ölçme aracı hazırlamak	Okul öncesi dönemde öğrenim gören öğrencilerin coğrafi kavramları ne ölçüde kavrayabildiklerini anlamaya yönelik bir ölçme aracının geliştirilebildiğinin ortaya konması	Belirtilmeyen
43	Yağcı, M.	2016	Okul öncesi dönem çocuklarının bilimsel süreç becerilerinin gelişmesinde doğa ve çevre uygulamalarının etkisinin incelenmesi	Yüksek lisans tezi	Okul öncesi dönemde gerçekleştirilen doğa ve çevre etkinliklerinin çocukların bilimsel süreç becerileri üzerindeki etkisini belirlemek	Doğa ve çevre uygulamalarının okul öncesi dönemde eğitim gören öğrencilerin bilimsel süreç becerilerinin gelişmesine olumlu katkılar sunduğu	Öğretmen adayları lisans eğitiminde fen, doğa ve çevre uygulamalarını nasıl kullanacakları hakkında eğitilmeli
44	Aktın, K.	2017	Okul öncesi dönemde müze eğitimi ile çocukların tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesi	Makale	Okul öncesi dönemde müze gezisi aracılığıyla çocuklarının tarihsel düşünme becerilerini geliştirmek ve aynı zamanda çocukların	Çocukların müze gezisi ile zaman içinde değişim ve süreklilik gibi	Sosyal bilgiler / tarih eğitimi okul öncesi programında yer almalı

					tarihsel düşünme süreçlerini sorgulamak	kavramları algılayabildikleri	
45	Uçuş Güldalı,Ş.	2017	Sosyal bilgileri okul öncesi dönem çocuklarıyla deneyimlemek: erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimini gözden geçirme	Makale	Erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler öğretiminin önemini ortaya koymak	Erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimine yer verilmesinin öğrencilere önemli yeterlilikler kazandıracığı	Okul öncesi eğitim programında öğretmenler inisiyatif olarak sosyal bilgilerle ilgili konuları ve projeleri belirleyebilir
46	Çetingöz, D.	2017	Okul öncesi dönemde sosyal çevre konusunda uygulanan proje yaklaşımı eğitim	Makale	Okul öncesi dönemde uygulanan proje yaklaşımı eğitimle çocukların sosyal çevreye karşı sahip oldukları bilgi düzeylerindeki değişimi ortaya koyma	Okul öncesi eğitim döneminde proje yaklaşımı eğitim uygulamasına yer verilmesinin çocukların sosyal çevreye yönelik bilgi düzeylerinde artış sağladığı	Okul öncesi dönemde verilen eğitimin çocukların çevre farkındalığına olan etkisini inceleyen araştırmaların yapılması
47	Tarman, İ.	2017	Harita ve küre kullanımının beş yaş çocuklarının harita ve küre okuma ve yorumlama becerilerine etkisi	Doktora tezi	Okul öncesi dönemde “Harita ve Küre Kullanımı Eğitim Programı”nın çocukların harita-küre okuma ve yorumlama becerilerine etkisini belirlemek	Amaca uygun olarak verilecek bir eğitimin okul öncesi dönemde öğrenen öğrencilerin harita ile küre okuma ve yorumlama becerilerinin	Lisans eğitimi esnasında öğretmen adayları çocukların coğrafi bilgi ve becerilerinin nasıl geliştirileceği hakkında bilgilendirilmeli

						gelişmesine katkıda bulunacağı	
48	Çavak, Y.	2017	Okul öncesi eğitim döneminde öğrencilere kazandırılacak coğrafi kazanımlar ve değerlendirilmesi	Yüksek lisans tezi	Okul öncesi öğrencileri için uygun olan coğrafi kazanımları belirlemek	Okul öncesi öğretmenlerinin önemli bir bölümünün okul öncesi öğretim programlarının bulunan coğrafi kazanımları genel anlamda yetersiz olarak gördükleri	Okul öncesi eğitim lisans programlarına okul öncesi coğrafya öğretimi dersi dahil edilmeli
49	Öner, D.	2018	Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimi: öğretmen görüşlerinin incelemesi	Yüksek lisans tezi	Okul öncesi öğretmenlerinin sosyal bilgilere yönelik düşüncelerini ortaya koymak	Okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimini gerekli gördükleri	Okul öncesi eğitim programına sosyal bilgiler etkinliklerini kapsayan ek bir program hazırlanabilir
50	Aktın, K.	2018	Okul öncesi çocuklarının kil çalışmalarına yansıyan tarihsel imgelem becerileri	Bildiri	Okul öncesi dönemde öğrencilerin tarihsel süreç içerisinde imgelem becerilerini nasıl kullandıkları ve geçmişi kurgulama biçimlerini ortaya koymak	Okul öncesi dönemde yapılan müze gezilerinin çocukların tarihsel imgelem becerilerini geliştirdiği	Belirtilmeyen

51	Kirtel, A.	2018	60-72 aylık çocuklara yönelik hazırlanmış sosyo-kültürel etkinliklerin uygulanması.	Doktora tezi	Okul öncesi dönemde sosyokültürel eğitim kapsamında hangi etkinliklerin yapılabileceğini ve verilen bu eğitim sonucunda çocukların hangi becerileri gösterebileceğini tespit etmek	Sosyokültürel eğitim sayesinde öğrencilerin değişim, süreklilik, kronoloji gibi zamana yönelik birçok beceriyi sergileyebildikleri	Okul öncesi eğitim programında sosyokültürel eğitimle ilgili kazanım ve göstergelere yer verilmeli
52	Özbek Ayaz C., Güleç, H. ve Arcagök, S.	2018	Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan coğrafya eğitiminin etkililiği: coğrafi bölgelerimizi tanıyalım	Makale	“Coğrafi Bölgelerimizi Tanıyalım” adlı eğitim etkinliklerinin çocukların coğrafya becerileri üzerine etkisini tespit etmek	Okul öncesi dönemde gerçekleştirilen coğrafya etkinliklerinin öğrencilerin coğrafi farkındalık, algı ve bilgi düzeylerinde artış sağladığı	Okul öncesi eğitim lisans programlarına okul öncesi coğrafya öğretimi dersi dahil edilmeli
53	Özbek Ayaz, C., Güleç, H. ve Özkan Kılıç, Ö.	2018	Okul öncesi dönemdeki çocukların bilimle tanıştığı nokta: coğrafya eğitiminin önemi	Makale	Okul öncesi öğretmenlerin erken çocukluk döneminde coğrafya eğitimiyle ilgili düşüncelerini belirlemek	Okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk döneminde coğrafya eğitimini gerekli gördükleri	Okul öncesi eğitim lisans programlarına okul öncesi coğrafya öğretimi dersi dahil edilmeli

54	Yüksek Usta, S.	2019	Okul öncesi tarih coğrafya eğitim programının çocukların duygusal zekâ ve farklılıklara saygı düzeylerine etkisi.	Doktora tezi	Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan Tarih Coğrafya Eğitim Programı'nın çocukların duygusal zekâ ve farklılıklara saygı düzeylerine etkisini ortaya koymak	Okul öncesi çocukları için hazırlanmış olan Tarih Coğrafya Eğitim Programının, çocukların duygusal zekâ, empati ve farklılıklara saygı düzeylerini geliştirdiği	Okul öncesi eğitim lisans programına sosyal bilgiler eğitimi kapsamında dersler eklenebilir
55	Aktın, K.	2019	Historical imagination skills of preschool children as reflected in their clay works	Makale	Okul öncesi dönem çocuklarının tarihsel süreç içerisinde imgelem becerilerini kullanma biçimlerini belirlemek ve geçmişini nasıl inşa ettiklerini ortaya koymak	Okul öncesi dönem çocuklarının tarihsel bağlama sadık kalarak başarılı bir tarihsel kurguyla imgelem becerisi sergiledikleri	Okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerinin tarihsel imgelem becerilerini geliştirecek okul içi ve dışı etkinlikler yapmaları
56	Keskin, Y., Keskin, S. C., ve Kırtel, A.	2019	Sociocultural education and empathy in early childhood: Analyzing the battle of Gallipoli	Makale	Okul öncesi dönemde sosyokültürel eğitime katkı sağlamak ve çocukların empati becerisi geliştirmelerini desteklemek	Okul öncesi dönem çocuklarının sosyokültürel eğitim sayesinde empati yapabildikleri, tarih bilinci	Okul öncesi eğitim programlarında sosyokültürel eğitime yer verilmeli

						edindikleri ve zaman kavramını anladıkları	
57	Kırtel, A. ve Yüceer, D.	2019	Erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimi: etkinliklerle sosyokültürel eğitim.	Kitap	Erken çocukluk döneminde sosyokültürel eğitim ile ilgili bir içerik ve bu içerik ile ilgili etkinlik örnekleri sunmak	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen
58	Doğan, Y.	2019	Prof. Hilary Cooper ile küçük çocuklarla tarih öğretimi üzerine bir görüşme	Makale	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen
59	Aktın, K.	2019	Okul öncesi öğretmen adaylarının erken çocuklukta sosyal bilgiler eğitimi deneyimlerinden yansıyan görüşler	Bildiri	Okul öncesi eğitimde sosyal bilgiler eğitiminin önemine dikkat çekmek ve okul öncesi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim kurumlarında yaptıkları etkinliklerle deneyimledikleri sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili düşüncelerini belirlemek	Öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersini okul öncesi eğitim programındaki kavram ve kazanımlarla ilişkili bir ders olarak gördükleri	Okul öncesi eğitim lisans programlarına sosyal bilgiler eğitimi zorunlu ders olarak eklenmeli

60	Aktın, K.	2019	Sosyal bilgiler ve okul öncesi eğitim	Kitap bölümü	Okul öncesi dönemde sosyal bilgiler eğitiminin önemini belirtmek	2012 yılından itibaren okul öncesi dönemde sosyal bilgiler öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların sayısında artış yaşanmaya başladığı	Okul öncesi eğitim lisans programlarında sosyal bilgiler eğitimi zorunlu ders olarak yer almalı
61	Çetin, T., Yavuz, S., Tokgöz, B. ve Güven, G.	2019	Okul öncesi dönemdeki çocuklara (60-72 ay) uzay kavramının öğretimi	Makale	Okul öncesi dönemde coğrafya öğretimi kapsamında yer alan uzay kavramlarının öğretiminde kullanılan öğrenci merkezli öğretim ile öğretmen merkezli öğretimin öğrenci başarısı üzerine etkisini tespit etmek	Okul öncesi dönemdeki çocukların uzay gibi coğrafya kapsamındaki kavramlarla erken yaşta karşılaşmalarının bilimsel düşünme becerilerini geliştireceği	Okul öncesi eğitim lisans programlarına okul öncesi coğrafya öğretimi dersi dahil edilmeli
62	Ünlü, M. ve Çavak, Y	2019	Okul öncesi eğitim döneminde öğrencilere kazandırılacak coğrafi kazanımlar ve değerlendirilmesi	Makale	Okul öncesi eğitim döneminde öğrencilere coğrafya kapsamında kazandırılacak kazanımların belirlenmesi ve değerlendirilmesi	Okul öncesi öğretmenlerinin önemli bir bölümünün okul öncesi öğretim programlarında bulunan coğrafi kazanımları genel	Okul öncesi dönemde coğrafya ile ilgili etkinlik örneklerinin bulunduğu bir programa yer verilmeli

						anlamda yetersiz olarak gördükleri	
63	Yüksek Usta, S. ve Tezel Şahin, F.	2019	Çocukların coğrafi farkındalıkları: Montessori eğitiminin yansımaları	Makale	Eğitimde Montessori yaklaşımının kullanıldığı anaokuluna ve bir devlet anaokuluna devam eden okul öncesi dönem çocuklarının, coğrafi olay ve durumlara karşı farkındalık düzeylerini ortaya koymak	Okul öncesi dönemde öğrenim gören öğrencilerin günümüzde eğitim ve teknolojide yaşanan gelişmeler sonucunda Piaget'nin iddia ettiğinden farklı bir dünya algısına sahip oldukları	Okul öncesi eğitim programına coğrafya disiplinine ait kazanım eklenmeli
64	Yüksek Usta, S. ve Tezel Şahin, F.	2020	Etkinlik örnekleri ile erken çocukluk döneminde sosyal bilimler: tarih - coğrafya – ekonomi	Kitap	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen	Belirtilmeyen
65	Çomak, N.	2020	Okul öncesi eğitimin coğrafi temelleri	Kitap bölümü	Okul öncesi eğitim programını coğrafya eğitimi kapsamında analiz etmek	Coğrafyanın okul öncesi dönemde öğrenim gören öğrencilerin farklı alanlardaki gelişimine katkı sağlayacağı	Okul öncesi eğitim döneminde coğrafya disiplininden daha fazla faydalanılmalı

66	Öner, D. ve Yiğit, E. Ö.	2021	Okul öncesinde sosyal bilgiler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi	Makale	Okul öncesi öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitimine yönelik düşüncelerini ortaya koymak	Okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk döneminde sosyal bilgiler eğitimini gerekli gördükleri	Okul öncesi lisans programlarına sosyal bilgiler öğretimi adında bir ders eklenmeli
67	Öntaş, T., Çarıkçı, S. ve Arkan Sezgin, K.	2021	Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersinin okul öncesine yansımaları	Makale	Okul öncesi eğitim döneminde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler konu alanlarının ele alınma biçimlerini belirlemek	Okul öncesi eğitim döneminde sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili yapılan araştırmalarda bu alanın okul öncesi dönemde öğretilmesi gerektiğine vurgu yapıldığı	Belirtilmeyen
68	Öztürk, H.M., Güngör, H. ve Ogelman, H.G.	2021	Okul öncesi dönemde kültürel miras eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: Denizli ili örneği	Makale	Okul öncesi öğretmenlerin kültürel miras ile ilgili algılarını ve bu dönemde çocuklara verilecek kültürel miras eğitimine yönelik düşüncelerini ortaya koymak	Okul öncesi öğretmenlerinin bu dönemde çocuklara kültürel miras eğitimi verilebileceği düşüncesinde oldukları	Kültürel miras eğitimine yönelik projeler gerçekleştirilmeli ve materyaller oluşturulmalı
69	Yüksek Usta, S. ve Tezel Şahin, F	2022	Preschool history geography curriculum and its effects on emotional intelligence	Makale	Hazırlanan tarih ve coğrafya programının duygusal zekâ ve farklılıklara saygı	Okul öncesi çocukları için geliştirilmiş olan Okul Öncesi Tarih	Okul öncesi eğitim programlarında tarih / coğrafya etkinliklerine yer verilmeli

					üzerindeki etkisini tespit etmek	Coğrafya Eğitim Programının, çocukların duygusal zekâ, empati ve farklılıklara saygı düzeylerini geliştirmede etkili olduğu	
70	Er, H., Karadeniz, O. ve Belge, M.	2022	Okul öncesi eğitimde öğretmenlerin bakış açısıyla coğrafya becerilerinin öğretimi	Makale	Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara bu dönemde verilecek coğrafya becerilerinin öğretimine ilişkin düşüncelerini ortaya koymak	Okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk döneminde coğrafya öğretimini önemsedikleri	Okul öncesi eğitimde coğrafya öğretimin farklı ülkelerde nasıl yapıldığına dair karşılaştırmalı araştırmalar yapılmalı

